
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

SOSYAL AĞLARDA ÖĞRENCİ-ÖĞRETMEN ETKİLEŞİMİ (FACEBOOK ÖRNEĞİ)

Seda AKAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ
EĞİTİM TEKNOLOJİSİ ANABİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ARALIK 2014

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 12 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Seda

Soyadı : AKAY

Bölümü : Eğitim Teknolojisi

İmza :

Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Sosyal Ağlarda Öğrenci-Öğretmen Etkileşimi: Facebook Örneği

İngilizce Adı : Student-Teacher Interaction in Social Network: A Case of Facebook

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Seda AKAY

İmza : ……

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

Seda AKAY tarafından hazırlanan, "Sosyal Ağlarda Öğrenci- Öğretmen Etkileşimi (Facebook Örneği)" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Eğitim Teknolojisi Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Haluk ÜNSAL

(Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi) …….

Başkan: Doç. Dr. Demet SOMUNCUOĞLU ÖZERBAŞ

(Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi) …….

Üye: Yrd. Doç. Dr. Sevil BÜYÜKALAN FİLİZ

(Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi) …….

Tez Savunma Tarihi: …../…../…….

Bu tezin Eğitim Teknolojileri Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans/ Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Tahir ATICI

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü ……

TEŞEKKÜR

Hızla gelişen teknolojiyle birlikte bilgisayar ve internet hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Web 2.0 teknolojisiyle birlikte, kullanıcılar sanal alemde daha etkin bir konuma gelerek, sosyal ağlar aracılığıyla kendi sanal kimliklerini oluşturmaya başlamıştır. Sosyal ağlar hızla kabul görmüş ve gündelik yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Sahip olduğu özellikler ve her yaş grubundan insanın sosyal ağlara katılımının fazla olması ile bu platformların eğitimde kullanımı konusu ortaya çıkmıştır. Eğitsel bir çok özelliğe sahip olan sosyal ağlarda, öğretmen ve öğrencilerin birbirleri ile etkileşimi girme konusunda düşüncelerini belirlemek ve ayrıca sosyal ağlarda öğretmen-öğrenci etkileşimlerini ortaya koymak, sosyal ağların eğitsel yönünü netleştirmek adına bu çalışma gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın uygulama bölümünü gerçekleştirdiğim okullarda görev yapmakta olan öğretmenlere ve okul yöneticilerine uygulamanın yürütülmesindeki katkılarından dolayı teşekkür ederim.

Bu çalışmanın başından itibaren bilgi, öneri ve sağladığı motivasyon ile beni destekleyen değerli danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Haluk ÜNSAL'a teşekkür ederim.

Zor zamanlarımda gösterdiği anlayış ile bana inanan ve çalışmamda destek olan Sarıyahşi Mem Şube Müdürü Sayın Adem KÜÇÜK ve her zaman desteğini yanımda hissettiğim, çalışmamı tamamlamam da manevi desteği oldukça fazla olan dostum İlyas ORAK'a teşekkür ederim.

Hayatımın her evresinde olduğu gibi, çalışmam süresince de beni destekleri ve sonsuz güvenleriyle yalnız bırakmayan değerli annem ve babama teşekkür ederim.

Seda AKAY

SOSYAL AĞLARDA ÖĞRENCİ-ÖĞRETMEN ETKİLEŞİMİ (FACEBOOK ÖRNEĞİ)

(Yüksek Lisans)

Seda AKAY

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Aralık, 2014

ÖZ

Sosyal ağlar artık hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Sahip oldukları bir çok özellik ile sosyal ağlar, bir eğitim aracı olarak da kullanılabilmektedir. Bu çalışmada öğrenci ve öğretmenlerin birbirleriyle sosyal ağlarda arkadaşlık kurmaya yönelik düşünceleri öğrenilmeye çalışılmış ve sosyal ağlardan Facebook'ta öğrenci ve öğretmenlerin etkileşimleri belirlenmeye çalışılmıştır. Tarama modelindeki bu çalışma 2011-2012 eğitim öğretim yılında Aksaray ili merkez okullardan basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen beş ilköğretim ve beş ortaöğretim kurumundaki 746 öğrenci ve 153 öğretmene uygulanmıştır.Araştırmada veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen anket kullanılmıştır. Anket, iki bölümden oluşup; ilk bölümde araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin çeşitli değişkenlere ilişkin kişisel bilgileri, ikinci bölümde sosyal ağlarda öğrenci-öğretmen etkileşimlerini belirlemeye yönelik öğretmen ve öğrenci görüşlerini belirlemek üzere likert tipi soruların yer aldığı 37 maddelik ölçek bulunmaktadır.Geliştirilen ölçek üzerinde geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılarak, ölçeğin güvenirlik katsayısı ve Cronbach Alfa değeri .95 olarak bulunmuştur. Maddeler üzerinden faktör analizi yapılarak 6 faktör elde edilmiştir. Faktör analizi sonucu ölçekte yer alan maddelerin faktör yük değerleri .82 ile .46 arasında değerler almıştır. Elde edilen veriler SPSS programında çözümlenmiş ve çözümlemelerde $p<.05$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır. Anket sonucu elde edilen veriler frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapmalarla açıklanmış ve yorumlanmıştır. Ayrıca, ikili gruplarda bağımsız t-Testi uygulanmıştır.Araştırma sonucu elde edilen verilere göre, ankete katılan öğrencilerin yarıya yakını öğretmenleri ile Facebook üzerinden arkadaşlık kurmaya olumlu bakmaktadır. Ortaöğretim düzeyinde yer alan öğrenciler, ilköğretim düzeyindeki öğrencilere göre, öğretmenleri ile Facebook üzerinden arkadaş olmaya daha olumlu bakmaktadır. Cinsiyet açısından bakıldığında erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre Facebook üzerinden öğretmenleri ile daha çok arkadaşlık kurmuştur. Öğrenciler

birbirleriyle Facebook üzerinden hem sosyal hem de eğitsel açıdan etkileşim halindedir. Öğretmenleri ile sosyal ve eğitsel açıdan fazla etkileşim halinde olmadıkları yapılan analizler sonucu ortaya konulmuştur. Çalışmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu, sosyal ağlarda öğrencileri ile arkadaşlık kurduklarını belirtmiştir. Elde edilen bulgulara göre, sosyal ağlarda öğrenci-öğretmen etkileşimi ve sosyal ağların eğitsel kullanımına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler : Sosyal Ağlar, Facebook, Öğrenci-Öğretmen Etkileşimi

Sayfa Adedi : 98

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Haluk ÜNSAL

STUDENT-TEACHER INTERACTİON IN SOCIAL NETWORK: A CASE OF FACEBOOK

(M.S Thesis)

Seda AKAY

GAZİ UNİVERSİTY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

December, 2014

ABSTRACT

Today, social networks have become a part of our lives. Social networks can also be used as a training tool with their several features. In this study, the thoughts of students and teachers' about establishing friendship on social networks are tried to be understood and it is tried to be revealed interaction between students and teachers on Facebook which is one of the social networks.This study in descriptive survey model model was applied to the central province of Aksaray schools with the choice of simple sampling method to five primary and five secondary school with 746 students and 153 teachers in 2011-2012 educational year.In the survey, a questionnaire developed by researcher in order to collect data was used. The questionnaire consists of two parts; in the first part, the personal information of students and teachers related to various arguments participating the survey, in the second part, there is a likert-type scale with 37-point questions to determine student-teacher interactions in social networks.By studying on developed scale with validity and reliability, 95 is found as scale reliability coefficient and Cronbach Alpha value. Six factors have been achieved through factor analysis of the questions. As a result of factor analysis, factor load values of questions was calculated between .82 and .46 obtained data was analysed in SPSS program and the analysis is based on p^0.5 significance level. the data obtained as a result of the questionnaire was explained and interpreted over frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation. Moreover; in group of 2, independent t-test was applied.According to the data obtained as a result of the research, nearly half of students participating the questionnaire are positive about establishing friendship with their teachers through Facebook. Students in secondary level compared to students in primary level are more positive to be friends with their teachers through Facebook. In terms of gender, male students compared to female students established more friendship with their teachers. Students interact with each other in terms of both socially and educationally. It was found out as a result of analyses that they are not in interaction much with their

teachers in terms of social and educational aspects. Majority of teachers participating the survey stated that they established friendship with their students in social networks.According to findings, for student-teacher interaction on social networks and educational usage of social network, suggestions were made.

Key Words : Social Networks, Facebook, Student-Teacher Interaction

Number of Page : 98

Supervisior : Yard. Doç. Dr. Haluk ÜNSAL

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR ..... **iv**
ÖZ ..... **v**
ABSTRACT ..... **vii**
İÇİNDEKİLER ..... **ix**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **xii**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **xv**
BÖLÜM I. GİRİŞ **1**
Problem Durumu **1**
Amaç **6**
Alt Amaçlar **6**
Önem **7**
Varsayımlar **7**
Sınırlılıklar **8**
Tanımlar **8**
BÖLÜM II. KURAMSAL ÇERÇEVE **11**
Eğitim **11**
Eğitim Teknolojisi **11**
Öğrenme **12**
İnformal Öğrenme **13**
İşbirlikli Öğrenme **13**
Sosyal Öğrenme **14**
İletişim **15**
İletişim Teknolojileri ve Öğrenci-Öğretmen iletişimi **16**
Web 2.0 ve Sosyal Ağlar **17**
Web 2.0 ve Eğitim **17**
Sosyal Ağlar **18**
Sosyal Ağ Siteleri **19**

Sosyal Paylaşım Ağı Kullanımını Etkileyen Unsurlar 24
Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitimde Kullanılması 26
İlgili Çalışmalar 27
Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar 27
Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar 29
BÖLÜM III. YÖNTEM 33
Araştırma Modeli 33
Evren ve Örneklem 33
Veri Toplama Araçları 35
Sosyal Ağ Kullanım Anketi 35
Sosyal Ağlarda Etkileşim Ölçeği 36
Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları 36
Verilerin Analizi 39
Katılımcılar 40
Öğretmenler 40
Öğrenciler 45
BÖLÜM IV. BULGULAR VE YORUMLAR 51
Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 51
İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 56
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 59
Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 63
Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 66
Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 69
Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum 71
Öğrencilerin Sosyal Ağ Etkileşimleri ile Öğrenim Düzeyleri Arasındaki İlişki 71
Öğrencilerin Sosyal Ağ Etkileşimleri ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki 73
BÖLÜM V. SONUÇLAR VE ÖNERİLER 77
Sonuçlar 77
Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar 77
İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar 78
Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar 78

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....79
Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....80
Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar 81
Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar.....81
Öneriler.....82
KAYNAKLAR 85
EKLER.....91
Ek-1. İzin Belgesi.....92
Ek-2. Sosyal Ağ Kullanım Anketi (Öğretmen).....93
Ek-3. Sosyal Ağ Kullanım Anketi (Öğrenci) 95
Ek-4. Sosyal Ağ Etkileşim Ölçeği.....97

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Aksaray Merkez Okul ve Öğrenci Sayıları* 34
Tablo 2. *Öğretmen sayıları* 34
Tablo 3. *İlköğretim Okullarında Örnekleme Ait Öğrencilerin Okul ve Sınıf Düzeyinde Sayıları* 34
Tablo 4. *Ortaöğretim Okullarında Örnekleme Ait Öğrencilerin Okul ve Sınıf Düzeyinde Sayıları* 35
Tablo 5. *Ölçek Maddeleri, Madde Toplam Korelasyonları ve Cronbach Alfa Değerleri* 37
Tablo 6. *Faktör Analizi (Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi) Sonuçları* 38
Tablo 7. *Ankete Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımları* 40
Tablo 8. *Ankete Katılan Öğretmenlerin Yaş Dağılımları* 40
Tablo 9. *Ankete Katılan Öğretmenlerin Öğrenim Düzeyleri Dağılımları* 41
Tablo 10. *Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türü Dağılımları* 41
Tablo 11. *Ankete Katılan Öğretmenlerin Evlerinde Bilgisayar ve İnternet Bağlantısına Sahip Olma Dağılımları* 42
Tablo 12. *Ankete Katılan Öğretmenlerin Facebook Üyelik Dağılımları* 42
Tablo 13. *Ankete Katılan Facebook Üyeliği Olan Öğretmenlerin Facebook Sosyal Ağını Kullanım Sıklığı Dağılımları* 42
Tablo 14. *Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğretmenlerin Sosyal Ağ Kullanım Süresi Dağılımları* 43
Tablo 15. *Ankete Katılan Facebook Üyeliği Bulunan Öğretmenlerin Facebook Gruplarına Üyelik Durum Dağılımları* 43
Tablo 16. *Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğretmenlerin Üye Oldukları Facebook Grup Türleri Dağılımları* 44
Tablo 17. *Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğretmenlerin Facebook'ta Öğrencileriyle Arkadaşlık Kurma Dağılımları* 44

Tablo 18. *Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğretmenlerin Facebook'u Eğitsel Amaçlı Kullanım Dağılımları* 44
Tablo 19. *Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımları* 45
Tablo 20. *Ankete Katılan Öğrencilerin Yaş Dağılımları* 45
Tablo 21. *Ankete Katılan Öğrencilerin Öğrenim Düzeyi Dağılımları* 46
Tablo 22. *Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyi Dağılımları* 46
Tablo 23. *Ankete Katılan Öğrencilerin Evinde Bilgisayar ve İnternet Bağlantısına Sahip Olma Dağılımları* 46
Tablo 24. *Ankete Katılan Öğrencilerin İnternete Bağlanma Sıklığı* 47
Tablo 25. *Ankete Katılan Öğrencilerin Facebook Üyelik Dağılımları* 47
Tablo 26. *Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğrencilerin Facebook Sosyal Ağına Bağlanma Sıklığı Dağılımları* 48
Tablo 27. *Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğrencilerin Facebook Sosyal Ağını Kullanım Süreleri Dağılımları* 48
Tablo 28. *Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğrencilerin Facebook Gruplarına Üyelik Durumu Dağılımları* 49
Tablo 29. *Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğrencilerin Facebook Grup Türlerine Üyelik Durumu Dağılımları* 49
Tablo 30. Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğrencilerin Facebook'ta Öğretmenleri ile Arkadaş Olma Durumu Dağılımları 50
Tablo 31. *Ankete Katılan Öğrencilerin Facebook'u Eğitsel Amaçlı Kullanım Dağılımları* 50
Tablo 32. *İlköğretim öğrencilerinin Pasif Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri* 52
Tablo 33. *Ortaöğretim öğrencilerinin Pasif Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri* 54
Tablo 34. *İlköğretim öğrencilerinin Aktif Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri* 56
Tablo 35. *Ortaöğretim öğrencilerinin Aktif Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri* 58
Tablo 36. *İlköğretim Öğrencilerinin Eğitsel Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri* 60

Tablo 37. *Ortaöğretim Öğrencilerinin Eğitsel Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri* 61
Tablo 38. *İlköğretim Öğrencilerinin İşbirlikli Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri* 64
Tablo 39. *Ortaöğretim Öğrencilerinin İşbirlikli Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri* 65
Tablo 40. *İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri* 67
Tablo 41. *Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri* 68
Tablo 42. *İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri* 70
Tablo 43. *Ortaöğretim Öğrencilerinin Görsel Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri* 70
Tablo 44. *Öğrencilerin Öğrenim Düzeylerine Göre Sosyal Ağ Etkileşimlerine İlişkin Görüşlerinin Farklılığı İçin T-Testi Sonuçları* 72
Tablo 45. *Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Ağ Etkileşimlerinin Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları* 74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. 21. Yüzyıl düşünme, çalışma ve yaşam biçimi 3
Şekil 2. Türkiye'de yaşlara göre Facebook kullanımı.....3
Şekil 3. Laswell iletişim süreci ve öğeleri.....15
Şekil 4. Önemli sosyal ağların kuruluşları 20

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın alt amaçları, önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

Problem Durumu

Günümüzde teknoloji yaşamın her alanındadır. Teknoloji, toplanan bilimsel bilginin yeni ürün ve sanayi süreçleri elde etmek üzere daha sistematik ve güdümlü uygulanması olarak tanımlanmaktadır (Devlet Planlama Teşkilatı [DPT], 1998, s.18). Teknolojinin hızlı gelişimi eğitim alanında da birçok yeniliğin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Kaya (2005, s.25)'ya göre "Teknoloji, özellikle eğitimci rolündeki insanların hedef kitleye uygun, sistemli, gelişkin eğitim materyalleriyle, kısa süre içerisinde ulaşabilmesini ve gerekli becerileri daha nitelikli şekilde kazandırabilmesine yardımcı bir araçtır."

Alkan (2005) çalışmasında, çağımızdaki eğitim disiplinine bakıldığında eğitimin temel öğeleri olan insan, bilgi ve toplum bazında değişimler meydana geldiğini belirtmiştir. Bilimsel ve teknolojik gelişmeler karşısında toplum sürekli kendini yenilerken, eğitim sisteminin de kendini yenilemesi kaçınılmaz olmuştur. Teknolojik gelişmeler eğitimde kuram ve uygulamalardan, öğretim yöntem ve tekniklerine, ölçme değerlendirmeye kadar her alanda etkisini göstermiştir. Murphy (2003) çalışmasında, eğitimde yeni teknolojik sistemlere; internet, bilgisayarlar, televizyon, eğitsel amaçlı cd ve DVD'ler, bilgi bankalarını örnek olarak göstermiştir. Alkan (2005) çalışmasında, eğitimde teknolojiyi sadece eğitim ortamlarında malzeme olarak görülmemesini gerektiğini belirtip "Eğitim Teknolojisi" kavramı, insanın öğrenmesi olgusunun tüm yönlerini içeren problemleri sistematik olarak analiz etmek, bunlara çözümler geliştirmek üzere ilgili tüm unsurları (insan gücünü, bilgileri, yöntemleri, teknikleri, araç-gereçleri, düzenlemeleri vb.) işe koşarak uygun tasarımlar geliştiren, uygulayan, değerlendiren ve yöneten karmaşık bir sistem olarak tanımlamıştır. Eğitim Teknolojisi programın bütünüyle ilgilidir.

Bilgisayar; kendine önceden yüklenmiş program gereğince çeşitli bilgileri-verileri uygun ortamlarda saklayan ve istenildiğinde geri getiren, çeşitli aritmetik ve mantıksal işlemler yapan; çok hızlı çalışan elektronik bir cihazdır. Bilgisayar, kabaca sayısal verileri belirli yönergelere göre işleyen makine olarak tanımlanabilir (Yalın, 2006, s.162). Bilgisayar, icat edildiği ilk günden bu yana gelişen teknolojinin etkisiyle günlük hayatımızı oldukça kolaylaştırmış zamanla hayatımızın vazgeçilmez parçası haline gelmiştir. Günümüzde internet teknolojilerinin gelişimiyle bilgisayar denildiğinde akla internet gelmektedir. Dünya üzerindeki tüm bilgisayarları birbirine bağlayan ve bu şekilde tüm bilgisayarların iletişimini sağlayan en büyük bilgisayar ağına internet denir (Yalın, 2006, s.183). İnternet sayesinde aradığımız, merak ettiğimiz tüm bilgilere kolayca ulaşabilir, bilgisayarı iletişim aracı olarak kullanarak da sosyalleşme imkânı yakalanabilir.

İnternet, insanları birbirine bağlayan ve bilgiye ulaşılabilirliğini artıran web 2.0 (Etkileşimli Web) araçları ile bambaşka bir döneme girmiştir. Web 2.0 ile insanlar bilgiyi tüketen grubundan çıkarak, bilgiyi üreten konumuna gelmiştir. Web 2.0 teknolojisinin getirdiği avantajlarla sıradan bilgisayar kullanıcıları dahi, bloglar, sözlükler sayesinde internet deryasında yer almış, paylaşım ve düşünceleriyle yüzlerce kişiye ulaşabilme imkanı yakalamıştır. Sosyal etkileşimi, işbirliğini ve paylaşımı ön planda tutan Web 2.0 teknolojilerinin gelişimiyle birlikte günümüzde farklı internet ortamları kullanılmaya başlanmıştır. İlgili ortamlardan biri de, web 2.0 teknolojisinin önemli bileşenlerinden ve en popüler paylaşım ortamlarından biri olarak kabul edilen sosyal ağ siteleridir. (Karal ve Kokoç, 2010, s.251)

Sosyal ağlar kullanıcılarına, fikirlerini, etkinliklerini, olayları ve ilgi alanlarını kendi ağlarıyla paylaşma imkânı sunar. Bunu; anlık mesajlar, e-postalar, paylaşımlar aracılığıyla yapar. Sosyal ağlarda yer alan kişiler bilgi alışverişinde bulunabildikleri gibi, sorunlarını beklentilerini de paylaşabilirler. Mekânsal olarak ulaşamayacakları kişilerle bu sosyal ağlar aracılığıyla rahatça ulaşabilirler. Bir başka deyişle yerinden kalkmadan iletişim kurmak istedikleri kişilerle görüşebilirler. (Tiryakioğlu ve Erzurum, 2010, s.1031)

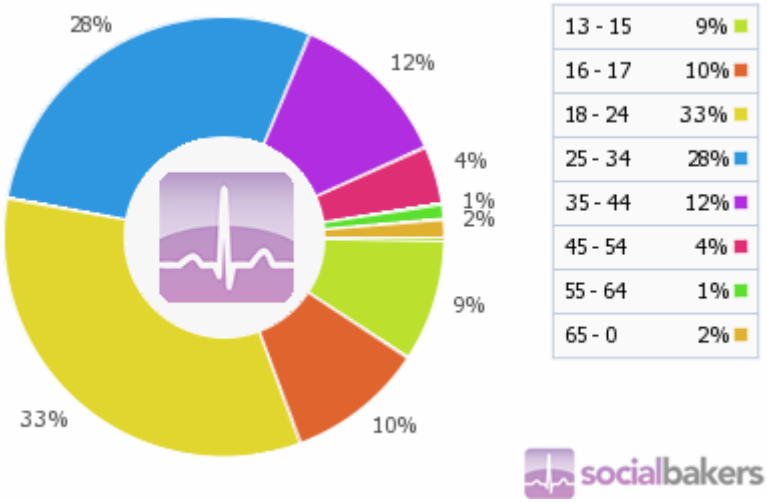
21. Yüzyıl düşünme biçiminde öğrenciler artık sadece bilgi alıcısı değil, bilgiyi üreten ve yorumlayan kimselerdir. Sosyal ağ siteleri sağladığı özellikler sayesinde bilgi teknolojilerini kullanarak, bilgiye kolay ulaşma, yorum yapma ve düşüncelerini paylaşma ortamı sağlamaktadır. Ayrıca sosyal ağlar kişilerin yaşamlarına ait anları paylaşabilecekleri özel alanlarıdır. Başka bir deyişle gerçek yaşamlarının sanal ortamdaki izdüşümüdür.

Sosyal ağların popülerliği ve hayatımızın bir parçası haline gelmesi 21. Yüzyıl yaşayış biçimi olarak da belirtilebilir

Düşünme Biçimleri	Çalışma Biçimleri	Çalışmak İçin Gerekli Yeterlikler	Yaşam
Yaratıcılık ve yenilikçilik	İletişim	Bilgi Okuryazarlığı	Yurttaşlık – yerel ve küresel
Eleştirel düşünme, sorun çözme, karar verme	İşbirliği (takım çalışması)	Bilgi ve iletişim teknolojileri okuryazarlığı	Yaşam ve kariyer
Öğrenmeyi öğrenme, Üst biliş (metacognition)			Kişisel ve sosyal sorumluluk

Şekil 1. 21. Yüzyıl düşünme, çalışma ve yaşam biçimi (Binkley, Erstad, Herman, Raizen, Ripley ve Rumble, 2010)

İnternet üzerindeki sosyal ağ siteleri tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de son yıllarda önemli yer edinmiştir. Facebook, Youtube, Flickr, Myspace gibi kişisel bilgi, resim, video, içerik ve profil paylaşımı vb. amaçlarla ortaya çıkan sosyal ağ sitelerine katılım günden güne artmaktadır. Sosyal paylaşım sitelerinden biri olan Facebook dünyada 500 milyondan fazla kullanıcıyla oldukça popüler durumdadır. Türkiye'de Facebook kullanıcı sayısı ağustos 2011 tarihi ile 30 280 580'dir.Türkiye, dünyada Facebook kullanımında Amerika, Endonezya, Hindistan'ın ardından 4. Sıradadır. Bu verilere göre genel nüfusun %38'lik kısmı, internet erişimi olanların ise %86'lık kesimi Facebook kullanmaktadır (Socialbakers, 2011)

Şekil 2. Türkiye'de yaşlara göre Facebook kullanımı (Socialbakers, 2011)

Şekil 2'de görüldüğü üzere Facebook kullanıcılarının büyük çoğunluğunu gençler oluşturmaktadır. Facebook'a üye olabilmek için yaş sınırı 13'tür. Fakat yapılan

araştırmalarda 13 yaş altı çocukların, yaşlarını farklı göstererek Facebook'a üye olabildikleri görülmektedir. (Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı [TİB],2011) .On üç yaş altı ilköğretim öğrencilerinin Facebook'u kullanım amaçları ve süreleri konusunda yapılan bir araştırma yoktur. Kontrolsüz internet kullanımının zarar verebileceği bu yaş aralığında, çocukların internet ve bilgisayar kullanımlarına dikkat edilmeli, Facebook gibi sosyal ağlarda kurduğu arkadaşlıklar takip edilmelidir. Türkiye'deki çocukların %46'sı sosyal ağlarda kişisel bilgilerini korumaya yönelik kuralları bilmemekte ve bunun sonucu olarak gönderilerini, profil fotoğraflarını ve doğum tarihlerini herkesle paylaşmaktadırlar (TİB, 2011). Ök (2013) tarafından ortaöğretim öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada öğrencilerin sosyal ağları kullanım motivasyonları araştırılmış, öğrencilerin sosyal ağları, başkaları tarafından desteklenmek, arkadaşları ile iletişimlerini sürdürmek, gerçek yaşamdan daha farklı insanlarla karşılaşma olasılığı olması gibi nedenlerle bu ağlarda yer aldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Facebook sosyal ağının gençler arasında yaygın olması ve eğitimde yer alabilecek bileşenleri bulundurması, Facebook'un eğitimde kullanılabileceği fikrini ortaya çıkarmaktadır. Facebook sosyal ağının "Eğitim" bölümü incelendiğinde Özellikle Cambridge ve The Ohio State gibi saygın birçok üniversitenin Facebook'u eğitimin bir parçası haline getirdiği ve okul kültürü içine yerleştirdikleri görülmektedir. Facebook gibi sosyal paylaşım sitelerinde gençler okulla ilgili duyuruları görebilmekte, birbirleriyle dersler hakkında paylaşımda bulunabilmektedir. Ayrıca sitede yer alan gruplar sayesinde ilgi alanı dahilinde olan kişilerle bilgi paylaşımında bulunarak veya konu uzmanı kişilere ulaşabilerek informal öğrenme gerçekleştirebilmektedirler. Son yıllarda sosyal ağlarda gerçekleştirilen eğitim örnekleri çoğalmıştır. Facebook üzerinden eğitim verilirken, grup oluşturma özelliğinin yanı sıra, haberleşme, dosya paylaşımı, bunlara dönüt verilmesi ve başka yazılımlarla desteklenmesi gibi avantajlarından yararlanılabilir. Facebook sahip olduğu kullanıcı sayısıyla en fazla kullanılan sosyal ağlardandır. Twitter, Myspace vs. diğer sosyal ağlara üyeliği olan öğrencilere ulaşmak için RSS ile güncel durum paylaşımları takip edilebilir. Bu sayede paylaşımların daha geniş kitlelere ulaşımı sağlanabilir. Sosyal ağların eğitimde kullanılabilmesi için önemli olan öğrenci ve öğretmenlerin bilgisayar ve internet kullanım yeterlilikleridir. Öğretmenler hizmetiçi eğitimlerle teknoloji kullanım konusunda eğitilmektedir. Öğrenciler ise ilköğretim birinci kademe de Bilişim Teknolojileri dersi ile teknoloji kullanımları geliştirilmektedir.

Sosyal ağların eğitimde bir araç olarak kullanılmasının getirebileceği avantajlar aşağıdaki gibi sıralanmıştır (Yamamoto, Demiray ve Kesim, 2010, s. 466-468);

1- Zamandan ve mekandan bağımsız olma,
2- Eğitimde bilgisayar kullanımının eğitimin kalitesini, başarı ve verimliliği artması,
3- Bilgisayar teknolojilerindeki gelişmeler sayesinde daha kısa sürede ve daha sistemli öğrenebilmenin sağlanması,
4- Öğrenmeyi bireyselleştirmesi,
5- Anında geri-bildirim alınabilmesi
6- Öğrencinin ders içeriğini istediği kadar tekrar edebilmesine olanak sağlaması,
7- İçeriğin kolay görüntülenebilmesi,
8- Görsel ve işitsel öğrenme ortamları tasarımına izin vermesi,
9- Laboratuar gerektiren derslerin benzetim animasyon ve sanal laboratuarlar sayesinde öğrencilere daha az maliyetle ve daha tehlikesiz olarak sunulabilmesi,
10- Ders içeriğinin ve eş-zamanlı (senkron) sınıf (sanal sınıf) uygulamalarının arşivlenebilmesi,
11- İki yönlü iletişim sağlanabilmesi,
12- Geleneksel programlara göre öğrencilerin araştırma, bilgi ve becerilerini artırmada daha gönüllü davranmalarını sağlaması,
13- Öğrenci performansını değerlendirmeye olanak vermesi,
14- Değerlendirme sonuçlarının ölçümünde hata olasılığının minimuma düşmesi,
15- Öğrencilerin ve öğretmenlerin bilgiye ulaşma, değerlendirme, kullanma ve etkili olarak alıntı yapma becerilerinin gelişmesini sağlaması.

Genel olarak sosyal ağ servisleri arkadaşlık, akrabalık, ilgiler ve aktiviteler üzerine kuruludur. Ancak sosyal ağ servislerinin tek işlevi bu değildir. Bu ağlar bireylere bilgi paylaşma, ilişki kurma ve geliştirme gibi birçok olanak da tanımaktadır. Sosyal ağ siteleri örgüt içerisindeki profesyonellerin meslektaşlarıyla iletişim halinde bulunmalarını sağlamanın yanı sıra diğer örgütlerdeki meslektaşlarıyla da yeni ilişkiler kurmalarına olanak sağlar (Özmen, Aküzüm, Sünkür ve Baysal, 2011). Öğrencilerin Facebook gibi sosyal ağ ortamlarını kullanarak öğretmenleri ile etkileşime girmeleri, öğrenci-öğretmen arasındaki iletişime olumlu katkıda bulunacağı gibi eğitsel anlamda paylaşımda bulunarak Facebook üzerinden haberleşmeleri informal öğrenme kapsamında öğrenciye olumlu yönde etki edecektir. Bunun yanı sıra aynı okulda çalışan öğretmen ve idareciler ile aynı

branştan olan öğretmenlerin birbirleri ile kolay iletişim kurmasını sağlayan Facebook sayesinde daha olumlu bir okul ortamının oluşması da sağlanarak, öğretmenlerin motivasyonunun yüksek olması ve işe daha istekli gelmesi sağlanabilir.

Sosyal ağların eğitim ortamlarındaki işlevselliğine ilişkin araştırma sonuçları, sosyal ağların öğretmen, yönetici ve diğer okul mensupları tarafından etkin bir şekilde kullanıldığını göstermektedir. Bulunduğu çevreden etkilenen ve aynı oranda çevresini etkileyen ve şekillendiren okullarda sosyal ağlarla sağlanan etkileşim, okul mensuplarını dolayısıyla toplumu daha aktif bir katılımcılığa sevk ettiği söylenebilir. Bunun yanında eğitimsel amaçları gerçekleştirmek için sosyal ağların kullanımı, okul yönetimi, öğretmen ve öğrenciler arasında sağladığı eş güdümün ve bilgi paylaşımının, varılmak istenen amaçları gerçekleştirme noktasında olumlu katkısının olduğu bir gerçektir (Özmen vd., 2011).

Sonuç olarak artık hayatımızın bir parçası haline gelen sosyal ağları eğitimin bir parçası haline getirmek için, sosyal ağları kullanan kesimin görüşlerine ihtiyaç duyulmaktadır. Yükseköğretim düzeyinde eğitimde sosyal ağların kullanımı ve öğrenci-öğretmen görüşlerine yönelik çalışmalar bulunmasına rağmen ilk ve ortaöğretim kurumlarında bu alanda ülkemizde yapılmış çalışma sayısı çok azdır. İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin, bu kademede görev yapan öğretmenlerin sosyal ağlardan en çok kullanıcıya sahip olan ve en popüler olan Facebook sitesini kullanım amaçlarını belirlemek, ayrıca bu site üzerinden öğrenci-öğretmen etkileşimini sağlamaya yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla bu çalışmanın yapılması gereği duyulmuştur.

Amaç

Aksaray ilinde öğrenim gören ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrenciler ile bu ilde görev yapan sınıf ve branş öğretmenlerinin sosyal ağlardan biri olan Facebook sitesi üzerinden öğrenci-öğretmen etkileşimi nasıldır? Sorusuna cevap aranacaktır. Bu araştırmanın asıl problemi Facebook sitesindeki öğrenci-öğretmen etkileşimini açıklamaya çalışmaktır. Bu problem doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevaplar aranacaktır:

Alt Amaçlar

1. Öğrencilerin Facebook'ta öğretmenleri ile etkileşimdeki pasif davranışları nelerdir?
2. Öğrencilerin Facebook'ta öğretmenleri ile etkileşimdeki aktif davranışları nelerdir?

3. Öğrencilerin Facebook'ta eğitsel etkileşimleri nasıldır?
4. Öğrencilerin Facebook'ta sosyal etkileşimleri nasıldır?
5. Öğrencilerin Facebook'ta işbirlikli eğitim açısından etkileşimleri nasıldır?
6. Öğrencilerin Facebook'ta öğretmenleri ile görsel açıdan (fotoğraf ve video) etkileşimleri nasıldır?
7. Öğrencilerin, sosyal ağ etkileşimleri üzerinde cinsiyet ve öğrenim düzeyine göre farklılık var mıdır?

Önem

Öncelikle bütün çocuklar ve gençler arasında, daha sonra ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri arasında oldukça yoğun olarak kullanılan sosyal ağların eğitsel amaçlı kullanılabileceğine yönelik birçok çalışma yapılmaktadır. İlk ve ortaöğrenimde görev yapan öğretmenlerin sosyal ağlarda öğrencileriyle etkileşim kurma istekleri belirlenerek sosyal ağlar üzerinden eğitim verilmesi yönündeki çalışmalara ışık tutacağı umulmaktadır. Her geçen gün öğrencilerin elektronik ortamı kullanması ve paylaşımı arttığından, bu sosyal ağların öğrenme amaçlı olması önemlidir. Öğrenciler sosyal ağları kullanmaya oldukça hızlı bir şekilde adapte olmaktadır. Öğrencilerin sosyal ağlara olan bağlılığı ve teknolojiyi çabuk öğrenmeleri gibi özellikleri göz önüne alınarak, sosyal ağlar üzerinden eğitimsel paylaşımlarla öğrencilere ulaşılabilir. Öğrencilerin, öğretmenleri ile sosyal ağlar üzerinden etkileşimlerinde hangi davranışı gerçekleştirdikleri ya da hangi davranışları gerçekleştirmeye uygun buldukları belirlenerek, sosyal ağlar için yeni bir öğretim programı geliştirilebilir. Bu çalışma öğrenci ve öğretmenlerin sosyal ağlardan biri olan Facebook üzerinden etkileşimlerini ortaya koyduğu için önemlidir. Küçük yaş grubunda bulunan çocukların sosyal ağları kullanım kurallarını bilmemeleri sebebiyle karşılaşabilecekleri olumsuzlukları engellemek amacıyla bu çocukların sosyal ağ kullanımları takip edilmeli ve güvenli internet kullanım bilinci oluşturulmalıdır.

Varsayımlar

1. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin ölçme araçlarındaki soruları, samimi olarak cevaplandıracakları kabul edilmektedir.
2. Araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenlerin sosyal ağ ortamındaki araçları, kuralları ve süreci bildikleri varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Veri kaynağı olarak, 2011–2012 eğitim-öğretim yılında Aksaray ilinde görevli 164 öğretmen ve 746 öğrenci ile sınırlıdır.
2. Veri toplama aracı olarak; "Sosyal Ağ Kullanım Anketi" ve "Sosyal Ağ Etkileşim Ölçeği" ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

Sosyal Ağ: Bireylerin sınırlı bir sistem içerisinde, açık ya da yarı açık profil oluşturmalarına izin veren, bağlantısı bulunan kullanıcıların listelendiği ve bunlar arasında paylaşımın olduğu web tabanlı hizmetler olarak tanımlanmaktadır (Boyd ve Ellison, 2007). Kullanıcılar için farklı kullanıcılara karşı kendini temsil etme yolu olan ve kullanıcının hemen hemen bütün kişilik özelliklerini yansıtan (profili esas alan) sitelerdir (Toprak, Yıldırım, Aygül, Binark, Börekçi ve Çomu, 2009).

Facebook: İnsanların arkadaşlarıyla iletişim kurmasını ve bilgi alışverişi yapmasını amaçlayan bir sosyal paylaşım web sitesidir (Wikipedia, 2013). Facebook, Türkiye'de kullanılan en popüler toplumsal paylaşım ağı özelliğini elinde tutmaktadır (Toprak vd., 2009).

Etkileşim: Karşılıklı hareket etme, birbirini etkileme anlamında kullanılan bir terimdir. Püsküllüoğlu (1995: 571), "karşılıklı olarak birbirini etkileme işi" ve "neden ile sonucun karşılıklı ilişkisi" olarak tanımlamaktadır. Bannan-Ritland (2002),bilgisayar destekli eğitimde etkileşimin tanımlarını incelemiş ve bu tanımlarda; öğrenenlerin etkin katılımını, öğrenciler ve öğretim elemanları arasındaki iletişim modellerini, öğretim elemanı -öğrenci iletişimini veya sosyal bilgi paylaşımını temel alan birçok farklı tanımlamanın olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Pasif Etkileşim: Sosyal ağ sitelerinin sunduğu özellikleri aktif olarak kullanmama, sadece gözlemci ve takipçi olarak yer almayı kapsayan etkileşim türüdür Gönderileri okuma, fotoğraflara bakma, arkadaş ve beğenilerine bakma gibi davranışlar örnek gösterilebilir.

Aktif Etkileşim: Sosyal ağ sitelerinin sahip olduğu özellikleri kullanmayı kapsayan etkileşim türü. İleti paylaşma, gönderilere yorum yapma, mesaj ve anlık ileti özelliğini kullanma gibi davranışlar örnek gösterilebilir.

Eğitsel Etkileşim: Sosyal ağ sitelerinin sahip olduğu özellikleri, eğitsel amaçla kullanmayı belirten etkileşim türü. Ders ve ödev paylaşımında bulunmak, akademik çalışmalara destek sağlamak, okul ve derslerle ilgili gelişmeleri takip etmek gibi davranışlar eğitsel etkileşimlerdendir.

İşbirlikli Etkileşim: Sosyal ağ sitelerinin sahip olduğu özellikleri kullanarak işbirlikli ve grup çalışmasına yönelik iletişim kurmayı sağlayan etkileşim türüdür. Sınıf içi tartışmalar kurmak ve yönetmek, gruplar oluşturarak grup çalışmalarını sosyal ağlardan yürütmek gibi etkileşimler örnek gösterilebilir.

Sosyal Etkileşim: Sosyal ağ sitelerini iletişim ve eğlence amaçlı kullanmayı kapsayan etkileşim türüdür. Arkadaşlarla iletişime geçmek, ortak ilgi alanına sahip kişileri bulmak gibi davranışlar sosyal etkileşimlerdendir.

Görsel Etkileşim: Sosyal ağ sitelerinin sahip olduğu özelliklerden görsel ve video temelli gerçekleştirilen etkileşim türüdür.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde kuramsal olarak sırasıyla "Öğrenci-öğretmen etkileşimi", "İnformal öğrenme", "iletişim teknolojileri", "İnternet", "Sosyal Ağlar," "Sosyal ağ sitelerinin eğitimde kullanılması" ve "Facebook" konuları sunulmuştur.

Eğitim

Genel olarak eğitim, bireyde kendi yaşantısı yolu ile kasıtlı ve istendik davranış değişikliği meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1997, s.12). Gelişen teknoloji eğitimi de etkilemiş, öğretim yöntem ve teknikleri, kullanılan materyaller yönünden eğitim ortamına zenginlik katmıştır.

Eğitim Teknolojisi

Eğitim teknolojisi; kuramsal esaslar, hedef, öğrenci, insan gücü, yöntem-teknik, ortam, öğrenme durumları ve değerlendirme olmak üzere sekiz öğesi bulunmaktadır (Uşun, 2004, s. 1). Eğitim teknolojisinin öğelerine bakıldığında, eğitimin başından sonuna kadar geniş bir alanı kapsadığı ve eğitim uygulamaları için ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Eğitim Teknolojisi ile ilgili birçok araştırmacı farklı tanımlar yapmıştır. Bunlardan bazıları şöyledir;

"Eğitim teknolojisi öğrenme sürecinde her öğrencinin bireysel nitelikleri göz önünde bulundurularak öğretmenin doğrudan karışmasına gerek kalmadan, öğrencinin kendi kendine öğrenmesine olanak veren bir öğrenme sürecidir" (Hızal, 1984, s.262). Bu tanıma göre eğitim teknolojisinde, özdenetim, kendi kendine öğrenme ve bireysel farklılıklar öne çıkmıştır. Öğretmen rehber görevi görerek, öğrencinin eğitimine direk müdahale etmemekte, yönlendirmektedir.

“Eğitim teknolojisi, davranış bilimlerinin iletişim ve öğrenme ile ilgili verilerine dayalı olarak eğitim ile ilgili ulaşılabilir insangücü ve insangücü dışı kaynakları, uygun yöntem ve tekniklerle akıllıca ve ustaca kullanıp, sonuçları değerlendirerek bireyleri eğitimin özel amaçlarına ulaştırma yollarını inceleyen bilim dalıdır” (Çilenti, 1988, s.29). Bu tanımda eğitim teknolojisinin, eğitimin yöntem-teknik ve değerlendirme gibi birçok alanını kapsadığı görülmektedir.

“Eğitim teknolojisi öğrenme ile ilgili sorunların analiz ve çözümünde insanları, yöntemleri, düşünceleri, araç-gereçleri ve organizasyonu içeren karmaşık ve tümleşik bir süreçtir” (Ergin, 1995, s.6).

“Eğitim teknolojisi, “insan öğrenmesi” olgusunun tüm yönlerini içine alan problemleri sistematik bir şekilde analiz eden, bu problemlere çözümler geliştirmek üzere ilgili tüm unsurları (insan gücü, bilgileri, yöntemleri, teknikleri, araç-gereçleri, düzenlemeleri vb.) işe koşarak uygun tasarımlar geliştiren, uygulayan, değerlendiren ve yöneten karmaşık bir süreçtir” (Yalın, 2005, s.5)

Eğitim teknolojisi denildiğinde ilk olarak akla, eğitimde kullanılan materyal ve makineler gelse de, farklı araştırmacıların yaptığı bu tanımlar, eğitim teknolojisinin, eğitimin tüm boyutlarını etkileyen sistemli bir yapı olduğunu ortaya koymuştur.

Öğrenme

Öğrenme, bireyin yaşantısı yoluyla veya çevre etkisiyle davranışlarında meydana gelen kalıcı değişimlerdir. Öğrenme bir süreçtir. Eski bilgiler, yeni edinilecek bilgiler için temel oluşturur. Zaman sabit tutulmak üzere insanlar;

- Okuduklarının %10’unu
- İşittiklerinin %20’sini
- Gördüklerinin %30’unu
- Hem görüp hem işittiklerinin %50’sini
- Söylediklerinin %70’ini
- Yapıp söylediklerinin %90’ını hatırlamaktadırlar (Çilenti, 1991, s.36).

Öğrencinin daha çok duyu organının öğrenmeye katılmasıyla daha etkili bir öğrenme gerçekleşebileceği görülmektedir.

İnformal Öğrenme

İnsan daima öğrenen ve öğrendiklerini hayatında uygulayabilen bir canlıdır. İnsan sadece okulda öğretmeninin anlattıklarını dinleyerek öğrenmez, doğumundan itibaren evde ana-babadan, aile büyüklerinden, arkadaşlarından, komşularından, televizyondan, sinemadan, tiyatrodan, müze gezilerinden, kitap, gazete ve dergilerden hayatı boyunca öğrenmeye devam eder (Türkmen, 2010). İnsanlar farkında olmadan öğrenmeyi gerçekleştirebilirler. Öğrenmenin gerçekleşmesi için davranışlarda kalıcı olarak bir değişimin gerçekleşmesi gerekir. Bir aile çocuğuna toplum içinde nasıl davranması gerektiğini rol model olarak informal öğrenme yoluyla öğretebilir.

Sosyal ağlar video, müzik, animasyon, görsel ve ileti paylaşımı gerçekleştirmeyi mümkün kılan ortamlardır. Bu paylaşımlar aracılığıyla, kişilerin farklı konular için fikir sahibi olması sağlanabilir. Sosyal ağların paylaşılan amaçlar ve ortak bir ağ kurmak için kişiler arasındaki informal etkileşimi desteklemekte olduğu ve bu etkileşimlerin internet nesli üzerindeki etkisinin çok büyük olup sadece onları meşgul tutmakla kalmayıp, düşünce biçimlerini şekillendirip, farkındalıklarını arttırarak, bilgilerini zenginleştirdiği de ileri sürülmektedir (Gillet, Helou, Chiu Man, ve Salzman, 2008).

Son dönemde toplumsal olaylarda sosyal ağların etkililiği açıktır. İnsanlar sosyal ağlar üzerinden birbirlerine ulaşarak kitlesel tepkiler ortaya koymaktadır. Bu ağlar üzerinden yayılan düşünceler farklı bölgelerdeki insanlara ulaşarak fikrin yayılması sağlanmakta, beraber hareket etme olanağı sağlamıştır. Kişiler listelerindeki arkadaşlarına sahip oldukları fikirleri iletme ve bu fikirler üzerine tartışma ortamı olarak sosyal ağları kullanmaktadırlar.

İnformal öğrenme bağlamında sosyal ağlar, farklı yerlerde olan kişilerin birbirine ulaşması açısından önemlidir. Kişiler arasındaki etkileşim arttıkça öğrenme ve farkındalıklar artacaktır. Aynı zamanda sosyal ağların eğitimde kullanılması ile sınıf ortamında gerçekleşebilecek informal öğrenmeler sanal ortam üzerinden de devam edebilecektir.

İşbirlikli Öğrenme

İşbirlikli öğrenme değişik yetenek, cinsiyet, ırk ve sosyal beceri düzeylerinden gelen öğrencilerin ortak bir amaç doğrultusunda küçük gruplar halinde çalışarak ve birbirlerinin öğrenmesine yardım ederek öğrenmeyi gerçekleştirmeleri sürecidir (Yıldız, 1999).

İşbirliğine dayalı öğrenme metodu temelde bir grupla öğrenme metodu olmakla birlikte, her grup iş birliğine dayalı öğrenme için uygun olmayabilir. Özellikle grup havasının çok önemli olduğu bir ortam olarak sınıf içinde öğrencilerin birbirleriyle ve öğretmenle olan ilişkileri ve iletişimleri, öğrenmenin etkililiğini ve anlamlılığını belirleyen önemli faktörlerden biridir. Grup içerisinde sağlıklı iletişim kurulabilmesi için grup üyelerinin birbiri ile yakınlıkları önemlidir.

Sosyal ağlar, bir kişi hakkında bilgi edinme açısından avantajlıdır. Benzer ilgi alanına veya beğenilere sahip kişiler sosyal ağlar üzerinden etkileşim kurabilir. Aynı şekilde, sınıf içerisinde fazla diyalog fırsatı yakalayamayan öğrencilerin, sosyal ağlar üzerinden birbiri hakkında bilgi edinmesiyle yakınlık kurma olasılıkları artacaktır. Bozkurt, Orhan, Keskin ve Mazi (2008) yaptıkları çalışmada, grupla çalışmanın önemli olduğu kurumlarda bireyler arasındaki ilişkinin ve iletişimin kalitesi, üretilen ürünün ya da hizmetin kalitesini belirleyen önemli bir etken olduğunu belirtmiştir. Eğitimde de yapılacak işbirlikli çalışmalarda grup üyelerinin yakınlık kurmaları ve iletişim halinde olmalarını sağlamak, daha verimli bir öğrenmenin sağlanması adına önemlidir.

İşbirlikli öğrenme, öğretmenin yönergelerini izlemenin, mekanik bir beraber çalışmanın ötesindedir. Hareketlerin arkasında düzenli bir çevre ve sağlam bir arkadaşlık vardır (Yıldız, 1999). Grup üyelerinin daha sağlam bir arkadaşlık kurmaları ve birbirini yakından tanımaları için sosyal ağlar ideal yapıdadır.

Sosyal Öğrenme

Sosyal öğrenme teorisinde, başkalarının davranışları ve bu davranışların gözlenmesine dayalı bir dolaylı öğrenmeden söz edilmektedir. Gözleyerek öğrenme (Observational Learning) denilen bu öğrenmeye göre insanlar, deneme yanılmaya gerek kalmadan, genel ve entegre olmuş öğrenme kalıplarını kazanabilmektedir. Sosyal öğrenme teorisine göre öğrenmenin, tepki sonuçları yoluyla ve model alma yoluyla gerçekleştiği belirtilmektedir (Bandura, 2001).

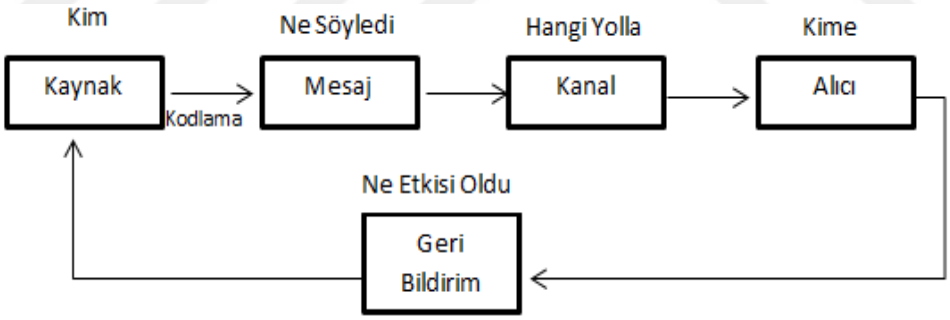
Sosyal öğrenme teorisinde temel faktör, bireyin başkalarını gözlemleyerek öğrenmesidir. Birlikte öğrenme ortamında, öğrenenle, öğretenlerin etkileşim içinde olması, öğrenen kişiye gözlemleme ile zihinsel fonksiyonlar geliştirmede katkı sağlayacaktır. Öğrenmenin etkililiği, öğrenenin, modelden gözlemlediği davranışı ortaya koyabilme kabiliyetine bağlıdır (Yeşilyaprak, 2002).Sosyal ağlar, sanal dünyanın sosyalleşme alanıdır. Bu

platformlar aracılığıyla sosyal öğrenme gerçekleştirilebilir. Sosyal öğrenme de önemli faktör gözlem yapmaktır. Sosyal ağlar yakın çevremiz dışında, uzak mesafedeki kişileri ya da sevdiğimiz ünlüleri de gözlemleme şansı sunmaktadır.

Sosyal ağlar üzerinden iletişim kurulan kişiler yani arkadaş listesine kayıtlı olan kişiler farkında olmadan kişiler üzerinde etki bırakabilir. İnsanlar sosyal ağları üzerinden birçok konu hakkında kendisi ile ilgili bilgi vermektedir. Örneğin sevilen bir öğretmenin okuduğu kitaplar, izlediği filmler ile ilgili paylaşımları bireye bu kitapları okuma, filmleri izleme isteği uyandırabilir. Sosyal ağlar düşünce ve fikirlerin de yayılması için oldukça uygun ortamlardır. Bu ortamlar aracılığıyla düşünceler geniş kitlelere duyurulabilir, yaratıcı fikirler tüm dünya ile paylaşılabilir.

İletişim

İletişim, iki veya daha fazla insan arasında anlamları ortak kılma süreci olarak tanımlanabilir. Öğretme-öğrenme süreci açısından bakıldığında iletişimin temel işlevi, anlamları ortak kılmanın yanı sıra duygu, düşünce, bilgi ve becerileri paylaşarak davranış değişikliği meydana getirmektir (Yalın, 2006, s.12).

Şekil 3. Laswell iletişim süreci ve öğeleri (Yalın, 2006, s.12)

İletişim süreci 4 öğeden oluşmaktadır. Kaynak öğesi, iletişimi başlatan öğedir. Sınıf ortamında iletişimi başlatan öğretmen, kaynak öğesi durumundadır. Kodlanan bilgiye mesaj adı verilir. Mesaj bir kanal yoluyla alıcıya iletilerek iletişim süreci sağlanır. Geri bildirim iletişimin son sürecidir. Alıcının mesajı doğru anlayıp anlamadığı hakkında kaynağa bilgi verir. Bu açıdan önemlidir. Geri bildirim, iletişimin çift yönlü olmasını sağlar (Yalın, 2006, s.13).

İletişim Teknolojileri ve Öğrenci-Öğretmen iletişimi

Öğrenci- öğretmen iletişiminde sınıfta kaynak konumunda olan çoğunlukla öğretmendir. Kaynak sahip olduğu bilgi, beceri ya da aktarmak istediği davranışları söz, yazı, işaret, resim, sembol vs. gibi farklı şekillerde kodlandırabilir. Kodlanan mesaj alıcıya bir kanal vasıtasıyla iletilir.

Öğretmen-öğrenci iletişiminde, öğretmenin öğrencisinin bilgi, beceri ve yetenek gibi özelliklerini dikkate alması, aktaracağı mesajların daha etkili olmasını sağlar. Etkili bir iletişim için öğrenci özelliklerinin analizi, öğretme sürecinin tasarlanmasında ilk basamak olmalıdır (Yalın, 2006, s.19) . Bireysel farklılıklar dikkate alınarak verilen bir eğitim daha etkili olacaktır. Öğrencilerin farklı öğrenme tipleri olabilir. Örneğin görsel olarak daha hızlı öğrenen bir öğrenciye, video veya resim gösterimleri ile konuyu aktarmak, uzun konu anlatımlarına göre daha verimli olacaktır. Bu durum öğrencide başarı hissini arttırarak, öğrenci derslere daha motive olmuş bir şekilde katılacaktır. Derslere istekli olan katılan öğrenci ile öğretmen arasındaki iletişimin olumlu olması kaçınılmazdır.

İletişim de kaynak-alıcı benzerliği, iletişimin etkililiğini artırmaktadır. Sosyo-ekonomik durum, ilgiler, değerler ve yetenekler gibi birçok yönden ortak özellikleri olduğunu algılayan kişiler, birbirlerinin görüşlerini kabul etmeye başlarlar (Yalın, 2006, s.18).Öğretmen- öğrenci iletişiminde etkililiği arttırmak için, kaynak-alıcı benzerliğinden yararlanabilir. Öğretmen-öğrenci arasındaki benzerlikleri sınıf ortamında her zaman için anlamak kolay değildir. Sosyal ağlar, okul dışında da öğretmen ve öğrencinin birbirini yakından tanımasını sağlar.

İletişim öğelerinden kanal, oluşturulan mesajın alıcıya iletilmesini sağlayan ortam, yöntem ve tekniklerdir (Yalın, 2006, s.13).Öğretmen, öğrenciye mesajı iletmede farklı kanallar kullanabilir. Hızla gelişen teknoloji sayesinde, iletişimde farklı boyutlar açılmıştır. Bunlardan biri de gelişen internet teknolojisiyle artık hayatımızın bir parçası olan sosyal ağlardır.

Web 2.0 ve Sosyal Ağlar

Web 2.0 ve Eğitim

Web 2.0, ikinci nesil internet hizmetlerini, toplumsal iletişim sitelerini, vikileri, iletişim araçlarını ,yani internet kullanıcılarının ortaklaşa ve paylaşarak yarattığı sistemi tanımlayan bir teknoloji olarak tanımlanabilir (Wikipedia, 2011).

D'Souza (2006), web 2.0'ı "okunabilir ve yazılabilir web" olarak tanımlamıştır. Web 2.0 öncesi, internet siteleri sadece okunabilir düzeydeydi. Web 2.0 ve sonrasında kullanıcılar ilk olarak sözlükler, forumlar, bloglar aracılığı ile internet kullanımında aktifleşmeye başladı.

Temel özellikleri etkileşim, işbirliği ve paylaşım olan web 2.0 araçları, bu özellikleriyle sosyal yazılımlar olarak adlandırılır (Mazman, 2009). Web 2.0 araçlarında kullanıcı hiçbir engel olmadan siteye içerik, fotoğraf, video, ses ekleyebilmekte ve kişiselleştirebilmektedir.

Öğrenciler farklı öğrenme stillerine sahip olabilirler. Kimi öğrenciler görsel olarak daha hızlı öğrenirken, kimi işitsel olarak öğrenebilmektedir. Web 2.0 araçları sayesinde öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınabildiği ortamlar geliştirilebilmektedir. Ayrıca, Web 2.0 teknolojileri öğrencileri bilgisayar başında konuyu okuyan kişi durumundan çıkararak eğitimin bir parçası haline getirmiştir. Etkileşimli web ortamları sayesinde öğrenci uygulamaları animasyon veya benzetişim ortamları sayesinde gerçekleştirebilmekte, kendi eğitiminin sorumluluğunu alabilmektedir.

Bu gibi özellikleri sayesinde web 2.0 ve sonrası gelişmeler eğitimi oldukça etkilemiştir. Her geçen gün değişen ve gelişen özellikler sayesinde etkili sanal eğitim ortamlarının sayısı artabilmektedir. Örneğin, Web 2.0 teknolojisi ile sosyal ağlar sahip olduğu özellikler ile eğitimin bir parçası haline getirilebilir. Sınıf ortamı, sosyal ağlarda açılan gruplar ile sanala taşınabilmekte iletişim ve tartışma ortamları, materyal paylaşımları gerçekleştirilmektedir. Ayrıca sosyal ağlar aracılığı ile konu uzmanı olan kişilere rahatlıkla ulaşılabilir ve bu uzmanlarca yapılmış paylaşımlar sayesinde informal öğrenmeler gerçekleştirilebilir.

Sosyal Ağlar

Sınırları belli bir sistem içerisinde kullanıcı bilgilerinin diğer kullanıcılara açık veya kısmen açık olduğu, sistem içerisinde bağlantılı bulunan kullanıcıların listelendiği ve bunlar arasında paylaşımın olduğu web tabanlı hizmetler olarak tanımlanmaktadır (Boyd ve Ellison, 2007).Bu siteler, kullanıcılar için farklı kullanıcılara karşı kendini temsil etme yolu olan ve kullanıcının hemen hemen bütün kişisel özelliklerini yansıtan (profili esas alan) sitelerdir (Toprak vd., 2009).Toplumsal paylaşım ağları profili esas alarak, kişilerin oluşturmuş oldukları profiller üzerinden yorumda bulunarak birbirleriyle ilişki kurdukları bir web sitesi kategorisi olarak tanımlamaktadır (Boyd ve Ellison, 2007).

Barnes 1954'de ilk kez "sosyal ağ" terimini "Sosyal ağ, bireyler arasındaki rastlantısal tanışmalardan ailevi bağlara kadar uzanan ilişkilerin bir haritasıdır." şeklinde tanımlamıştır. 1964 yılında Simmel ise "Grup ilişkilerinin Ağı (The Web of Group Affilations)" adlı eserinde sosyal ağ kavramını "Grup (ağ) içinde yakınlaşan bireyler düzgün ilişkiler üzerine oturan bir sistem oluştururlar, buna göre yeni grupta birey kendisini daha açık olarak anlatabilir" şeklinde açıklamıştır (Onat ve Alikılıç, 2008).

Sosyal ağlarla ilgili deneysel olarak kanıtlanan "Küçük-Dünya (Small-World)" teorisi ilk olarak sosyolog Stanley Milgram tarafından 1967'de bir posta deneyiyle keşfedilmiştir. Deneyde ortaya çıkan altı dereceli sınıflandırmada, bir kişi tanımadığı birisine en fazla 5 kişiyi kullanarak ulaşabilmektedir (Patch, 2004). Bu ve benzeri deneyler "Altı Dereceli Ayrılık (Six Degrees of Separation)" kavramı ile ilişkilendirilmiş ve çevrimiçi sosyal ağların gelişimine zemin hazırlamıştır. İnternetteki ilk sosyal ağ sitesinin adı da SixDegrees'dir (Onat ve Alikılıç, 2008).

Günümüzde farklı yerlerde bulunan bilgisayarları birbirine bağlayan bilgisayar ağları, aynı zamanda dünya üzerindeki çevrimiçi insanları da birbirine bağlayarak sosyal ağları oluşturmaktadır (Wellman vd., 1996). Bilgisayar ortamlı iletişim içinde sosyal paylaşım ağlarının başlangıcı olarak tanımlayabileceğimiz sanal toplulukların oluşumu 1990'ların sonuna doğru olmuştur (Durmuş, Yurtkoru, Ulusu, ve Kılıç, 2010). Sanal topluluklar fiziksel toplulukların iletişim biçimlerini izlemezler. Çoğu zayıf bağlara dayanan, son derece çeşitlenmiş ve uzmanlaşmış ve destek üretebilen kişisel sosyal ağlardır. Sanal toplulukların gelişmiş hali olarak adlandırabileceğimiz sosyal paylaşım siteleri; ortak ilgileri, amaçları ve hedefleri olan ve coğrafi yada kurumsal sınırların dışında kişisel ve profesyonel ilişkiler geliştirmeyi sağlayan web-tabanlı gruplardır (Durmuş vd., 2010).

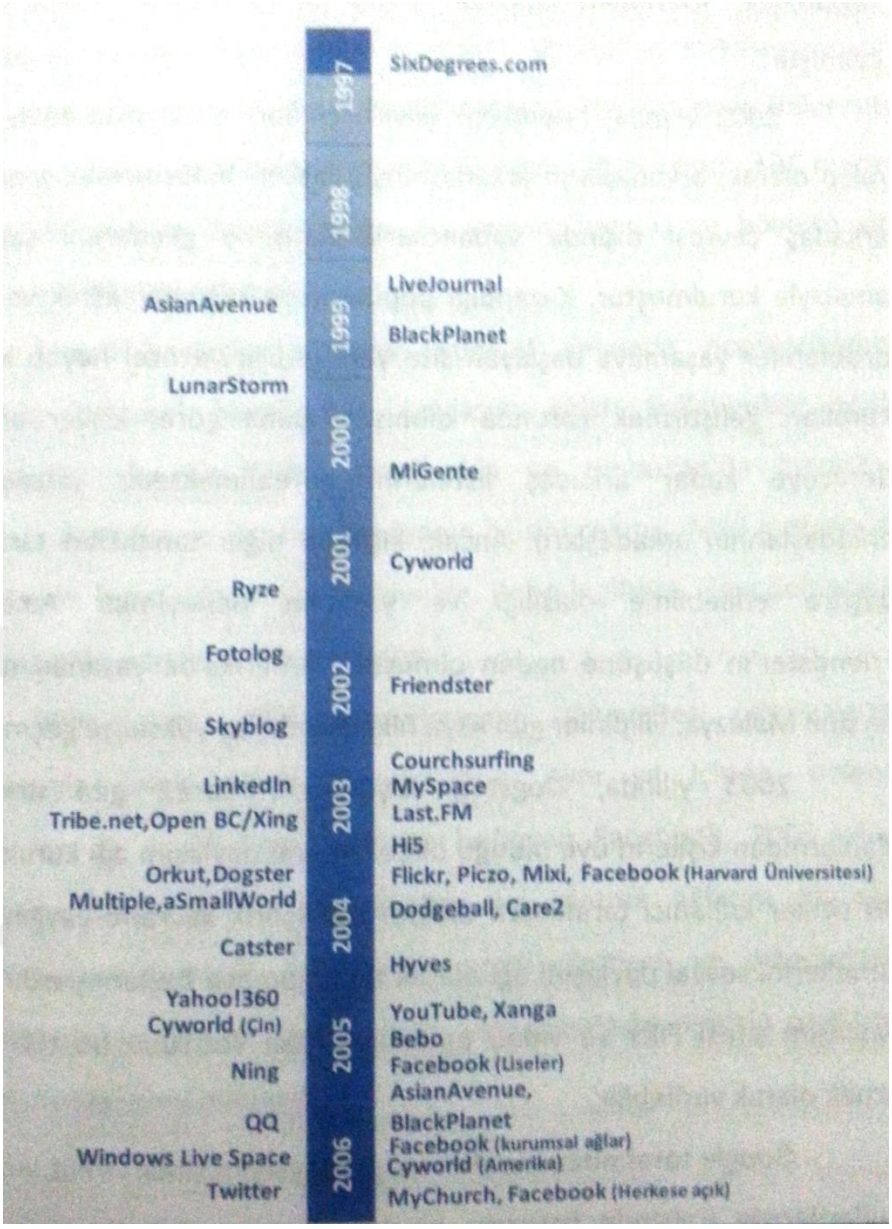
Sosyal ağ siteleri ile çoğunlukla kişisel ilişkiler geliştirilse de profesyonel ilişkiler de geliştirilebilir. Sosyal ağ profilleri günümüzde kişilerin kartviziti haline gelmiştir ve bir kişi hakkında bilgi edinmek için ilk başvurulan yerlerden biridir.

Sosyal Ağ Siteleri

Sosyal ağ siteleri; bireylerin arkadaşları ile bağlantı kurabilmelerini, meraklarını, ortak profesyonel hedeflerini, dostluklarını paylaşabilmelerini sağlayan online platformlardır. Kullanıcılar bir sosyal ağ sitesine üye olduklarında yaşadıkları yer, iş tecrübeleri, hobileri, favori filmleri, ilgi alanları gibi kişisel bilgilerini girerek oluşturdukları bir profil sayfasına sahip olmakta, fotoğraf yükleyebilmekte, ilgilendikleri web sitelerinin erişim adreslerini paylaşabilmektedirler. Ve bu bilgileri profil sayfası üzerinden kayıtlı oldukları sitenin tüm üyelerine ya da sadece kendi ağlarındaki kişilere gösterebilmektedirler (IAB Platform Status Report, 2008).

Özkan ve McKenzie (2008), sosyal ağların genel özelliklerini şöyle özetlemişlerdir:

- Sosyal ağların birçoğu kullanıcıya e-posta, Chat, anlık mesajlaşma, video, blogging, dosya paylaşımı, fotoğraf paylaşımı gibi çeşitli hizmet sağlayarak, kullanıcıların etkileşimini kolaylaştırır.
- Sosyal ağlar kullanıcıların bir veri tabanını tutar ve böylece kullanıcılar kolaylıkla arkadaşlarını bulabilir, topluluklar oluşturabilir ve kendileri ile ortak ilgiye sahip bireyler ile paylaşımda bulunabilirler.
- Sosyal ağlar kullanıcıya çevrimiçi olarak kendi profilini oluşturma imkanı verir ve kendi sosyal ağlarını ortaya koymalarını sağlar.
- Sosyal ağların büyük bir çoğunluğu ücretsizdir.
- Sosyal ağların birçoğu kullanıcıdan gelen dönüte göre yeni özellikler eklerle ve geliştirirler. Aynı şekilde açık kaynaklı versiyonları ise kullanıcın kendi uygulamalarını geliştirerek siteye entegre etmelerine olanak sağlar.
- Sosyal ağlar kullanıcının kendi erişim ve gizlilik kurallarını kendisinin düzenlemesini sağlar. Kullanıcılar hangi derecede, ne kadar ve ne paylaşmak istediklerine karar verebilirler.
- Sosyal ağlar içerik, konu ya da ilgi alanına dayalı ilk nesil çevrim içi topluluklara odaklanmaktan çok birey temelli kişisel çevrimiçi topluluklara odaklanır.

Şekil 4. Önemli sosyal ağların kuruluşları (Durmuş, Yurtkoru, Ulusu, ve Kılıç, 2010)

İlk bilinen sosyal paylaşım ağı 1997'de kurulan SixDegrees.com'dur. SixDegrees.com kullanıcının profilini oluşturduğu ilk uygulama olması açısından önemlidir. Bu özelliğiyle milyonlarca kullanıcıyı kendine çekmiştir (Durmuş vd., 2010).

SixDegrees.com'un kuruluşundan günümüze kadar birçok sosyal ağ sitesi farklı amaçlarla kurulmuştur. Arkadaş ekleme, arkadaş bulma, iş bağlantıları yapmalarına olanak sağlama, flört ve müzik paylaşımlarında bulunma gibi amaçlarla kurulan bu ağlar, sanal toplulukların organize olmasını da sağlamıştır. Genel olarak çevrimiçi etkileşim ve iletişim amaçlı kullanılan sosyal ağ siteleri sosyalleşme ve eğlence amaçlı kullanımlarının yanında

bilgiye erişim, profesyonel iş yapma ve eğitim amaçlı olarak da kullanılmaktadır (Tonta, 2009).

İnternet ortamında kolay içerik ekleme, çevrimiçi ve çevrimdışı arkadaşlara kolay ulaşabilme gibi özellikleri ile sosyal ağlar çekiciliklerini her geçen gün arttırmaktadır. Gelişim hızlarına bakıldığında kısa bir sürede bu çevrimiçi ortamların günlük hayatımızda daha köklü bir biçimde yer aldıkları ve çok farklı yaş gruplarından bireyleri kullanıcıları arasına ekledikleri görülebilir (Waters, Burnett, Lamm, ve Lucas, 2009). 2010'lardan sonra en yaygın olarak kullanılan sosyal ağ sitesi olarak bilinen Facebook, kullanıcıların arkadaş gruplarıyla kolay iletişim kurması için tasarlanmıştır (West, Lewis, ve Currie, 2009).Facebook'u popülerleştiren ve diğerlerinden farklılaştıran en önemli özellik, farklı uygulamalarla kişilerin profillerini özelleştirebilmeleri olmuştur (Durmuş vd., 2010).

Facebook

Facebook, insanların başka insanlarla iletişim kurmasını ve bilgi alışverişi yapmasını amaçlayan bir sosyal paylaşım sitesidir (Wikipedia, 2013). Facebook, Mark Zuckenberg ve yakın birkaç arkadaşı tarafından Şubat 2004 yılında kurulmuştur. Kurulma amacı Harvard Üniversitesi öğrencilerinin resimlerinin ve bilgilerinin bulunduğu bir rehber yaratmaktır. Harvard öğrencileri tarafından önce "Facemash", kısa bir süre sonra da "thefacebook.com" olarak tanınmış ve yayılmıştır (Durmuş vd., 2010).

2005 yılından itibaren ise Facebook herkesin kullanabildiği bir sosyal ağ sitesi haline gelmiştir (Boyd ve Ellison, 2007). Aynı yıl sitenin adı "Facebook.com" olarak değiştirilmiştir. 2006 yılında davet yoluyla siteye arkadaş eklenmeye başlanmıştır. 13 yaş ve üzeri e-posta sahibi herkesin siteye üye olabilmesiyle kullanıcı sayısı 12 milyona ulaşmıştır. 2007 yılında Facebook farklı geliştiriciler ve Facebook'a dışarıdan uygulama içeriği sağlayan işletmelerle birlikte e-posta gönderme-alma, resim ve video yükleme, sohbet etme, gruplar, organizasyonların yer aldığı bir platform olduğu açıklanmıştır (Durmuş vd., 2010).

Facebook'u diğer sosyal paylaşım ağlarından ayıran ve bir platform olma niteliği kazandıran en önemli özellik, bilişim teknolojilerindeki gelişmeleri takip ederek yeni uygulamaları bu ortama uyarlaması ve sürekli kendini yenileyerek kullanıcıların gözünde kendini çekici hale getirebilmesidir (Durmuş vd., 2010).

Facebook hem kullanıcı sayısının fazla olması hem de kullanımının tüm dünyaya yayılması bakımından diğer sosyal ağ sitelerine göre daha gündemdedir. Facebook kullanımına her yaş grubundaki kişilerin kolaylıkla adapte olması bir araştırma konusu olabilir. Her geçen gün kullanıcı sayısı artan Facebook'ta dikkat edilmesi gereken en önemli özellik, güvenlik ve gizlilik ayarlarıdır. Özellikle küçük yaşlardaki Facebook kullanıcılarını sanal dünyanın tehlikelerinden korumak için sosyal medya eğitimleri ve ebeveyn kontrolleri önemlidir.

Facebook'ta Bulunan Temel Uygulamalar ve Özellikleri

Facebook sosyal ağının sahip olduğu özellikler bu başlık altında anlatılmıştır.

Facebook Ana Sayfaları

- Profil Sayfası: Profil sayfası kullanıcının siteye üye olurken girdiği bilgilerini gösterebileceği bölümdür. Sosyal ağ üzerinde kullanıcının kimliği gibidir. Fotoğraf, kapak fotoğrafı, eğitim bilgileri, iş bilgileri, doğum tarihi, sevdiği programlar, filmler, takip ettiği sayfalar bu bölümden görülebilir.
- Genel Sayfalar: İşletmelerin, kurum ve kuruluşların oluşturdukları sayfalardır. Firmalar Facebook sayfaları aracılığıyla kullanıcılara ulaşmakta ve bu sayfalar üzerinden haber ve duyurularını yapmaktadır. Günümüzde birçok firma kampanya haberlerini Facebook üzerinden gerçekleştirmektedir.
- Arkadaşlar: Facebook üzerinden bağlantı kurulan kişilerdir. Kişinin Facebook'taki bilgilerine ulaşabilmek için, bu sosyal ağ üzerinden öncelikli arkadaşlık kurulmalıdır.
- Mesajlar ve Anlık İleti: Facebook üzerinden diğer kullanıcılara mail gönderilebilmektedir. Anlık ileti özelliğiyle ise gerçek zamanlı olarak diğer kullanıcılarla yazışma gerçekleştirilebilir.

Güvenlik Ayarları

- Profil Bilgileri Ayarları: Kullanıcı sosyal ağ üzerinde istediği bilgileri, diğer kullanıcılarla paylaşabilir. "Herkese Açık", "Sadece Arkadaşlar", "Sadece Ben" gibi farklı gizlilik ayarları mevcuttur. Bu ayarlar sayesinde kullanıcı bilgilerini veya paylaşımlarını kısıtlayabilir.
- Arama Listesi Ayarları: Kullanıcı Facebook aramalarında görünmek istemiyorsa kendisini Facebook üzerinde gizleyebilir.

- Kişi Engelleme/Şikâyet Etme Ayarları: Kullanıcının Facebook'ta rahatsız olduğu kişiler varsa engelleme özelliği ile bu kullanıcı ile arasındaki tüm iletişimi kapatabilir. Engellenen kişi Facebook'ta diğer kullanıcıyı göremez. Facebook üzerinde karşılaşabilecek olumsuz durumlarda, sebep olan kullanıcı şikâyet edilebilir. Örneğin adımıza açılan sahte Facebook hesabının kapatılması için ya da uygunsuz içerik paylaşan kullanıcıları tespiti için Facebook sosyal ağında şikâyet özelliği bulunmaktadır.

Temel Uygulamalar

- Fotoğraflar: Facebook'ta albümler oluşturabilir, mobil olarak anlık fotoğraf paylaşımlarımızı gerçekleştirebiliriz.
- Video: Farklı sitelerde bulunan videoları ya da kendi çektiğimiz videoyu sosyal ağımızda paylaşabiliriz.
- Notlar: Hatırlatıcı notlarımızı veya farklı kaynaklardan beğendiğimiz alıntılarımızı notlar kısmında paylaşabiliriz.
- Gruplar: Çeşitli organizasyon, marka, ortak ilgi veya sivil toplum kuruluşları Facebook üzerinde gruplar oluşturarak bağlantılar kurabilir. Kullanıcılar oluşturulmuş farklı gruplara üye olabileceği gibi kendisi de grup oluşturabilir. Grup ayarları açık ya da kapalı olarak düzenlenebilir. Açık grupları tüm kullanıcılar görüp üye olabilecekken, kapalı gruplara erişim kısıtlıdır.
- Etkinlikler: Çeşitli organizasyonların ya da kullanıcıların düzenlediği aktiviteler için etkinlik sayfası oluşturulabilir. Böylece kullanıcılar davet edilerek etkinliğe katılım durumları istenilebilir.
- Oyun: Zaman geçirmek adına tekil veya diğer kullanıcılar ile Facebook'ta oyun oynanılabilir.
- Haber Akışı: Arkadaş listemizde bulunan diğer kullanıcıların paylaşımlarının görüldüğü kısımdır.
- Paylaşım: Kullanıcının profilinde yer alan her türlü bilgi, içerik, video, fotoğraf paylaşım olarak adlandırılır.
- Duvar: Profil sayfamızda paylaşımlarımızın yer aldığı kısımdır.

Sosyal Paylaşım Ağı Kullanımını Etkileyen Unsurlar

Sosyal paylaşım ağları hayatımızın her alanına girmektedir. Sosyal paylaşım ağları kişilerin bilgilerini, beğenilerini, fikirlerini toplumla paylaşma imkânı sunmaktadır. Bu durumda beraberinde kişisel bilgilerin gizliliği konusunu getirmektedir. Yapılan çalışmalar bireylerin sosyal paylaşım ağlarında kişisel bilgilerinin korunması konusunda çok bilgili olmadıklarını göstermektedir (Acquisti ve Gross, 2006). Gizlilik konusu sosyal paylaşım ağlarını kullanımını etkileyecek unsurların başında gelmektedir. Bu sebeple Facebook gizlilik ayarlarıyla ilgili sık sık güncelleme yapmaktadır.

Sosyal paylaşım ağlarında kişiler günlük hayatta tanımadıkları kişilere vermekten kaçınacakları bir çok gizli bilgiyi rahatça paylaşmakta ve aslında bu bilgilerin iletmek istedikleri kişilerin dışında sanal ortamda açıklandığının farkına varmamaktadırlar (Durmuş vd., 2010).

Birçok sosyal paylaşım ağında gizlilikle ilgili ayarlar yer almaktadır. Kullanıcılar paylaşımlarını arkadaş listesinde bulunan herkese açık yapabilecekleri gibi özel arkadaş grupları oluşturarak kişilere özel paylaşımlarda da bulunabilmektedir.

Sosyal paylaşım ağları için diğer bir önemli konu güvendir. Güven gerçek hayattaki iletişimimiz için ne kadar önemliyse bu durum sanal ortam içinde geçerlidir. Sosyal paylaşım ağlarında güven konusu incelendiğinde, bu kavramın iki boyutu olduğu görülmüştür. Bunlar; üyesi olunan sosyal ağa güven ve sosyal ağdaki diğer kişilere güvendir (Dwyer, 2007). İnternet güvenli bir alan olarak bilinmese de kişilerin özel hayatları ile ilgili ayrıntıları paylaşmaları kendi tercihleridir. Sosyal ağa üye olan küçük yaştaki kullanıcıların güvenli internet kullanımı ile ilgili bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Son yıllarda sosyal ağların kullanımı Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi kapsamına alınarak çocukların bilinçlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bireylerin kişisel özellikleri de sosyal ağların kullanımını etkilemektedir. Hamburger ve Ben-Artzi (2000) internet kullanımı ile kişiliğin birbiriyle ilişkili olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmalar, örneğin içedönüklerin yüz yüze iletişim içindeyken yaşadıkları zorlukları çevrimiçi ortamlarda telafi edebildiklerini göstermiştir (Amichai-Hamburger vd.,2002). Bu araştırmaya göre sınıf içerisinde söz almakta ve derse katılımda sorun yaşayan öğrencilerin internet ortamında yapılan derslerde daha aktif olabileceği söylenebilir.

Kullanıcılar sosyal ağları kullanım durumlarına göre Aktif ve Pasif kullanıcı olarak ayrılabilir. Aktif kullanıcılar sosyal ağların tüm özelliklerini kullanarak paylaşımda

bulunan, diğer kullanıcıların fotoğraf ve video gibi paylaşımlarına yorum yapan gruptur. Pasif kullanıcılar ise sosyal ağ üyeliği bulunan fakat kullanımda aktif olmayan, diğer kullanıcıların paylaşımlarına sadece bakmakla yetinen gruptur (Teclehaimanot ve Hickman, 2011).

Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitimde Kullanılması

Sahip olduğu özellikleri bakımından sosyal ağ sitelerini eğitim amaçlı kullanmak mümkündür. Her zaman her yerden erişilen ve yüksek bağlanabilirlikli, isteklerin yönlendirildiği bir ortamda eğitimin kapsamını da öğrencilerin pasif tüketicilikten çıkarak, aktif olarak katıldıkları ya da içeriği birlikte ürettikleri ve böylece öğrenmenin kişisel yaşam hedeflerini ve ihtiyaçlarını desteklediği sosyal bir süreç olarak genişletmek gerekir (McLoughlin ve Lee, 2007). Sosyal ağların özellikle gençler arasındaki popülerliği göz önüne alındığında, bu kadar yoğun kullanılan bir platformun eğitsel yönlerini ortaya çıkarma ve eğitim amaçlı kullanma gerekliliği görülmektedir.

Bartlett- Bragg (2006) çalışmasında, sosyal ağ ortamlarının sosyal yapısı, farklı ilişki ve bağlantılarla bir ağ oluşunu sağlayan çok çeşitli bireyler, yazarlar ve okurları içermekle birlikte, içeriğin kişiselleştirilmesi, bilgi paylaşımı ve işbirliği de sosyal boyutun temelini oluşturduğunu belirtmiştir. Sosyal ağlarda içeriğin kişiselleştirilmesi ve kullanıcıların kendi profillerini oluşturması, bireysel farklılıkları ortaya koymak adına önemlidir. Kişiler profilleri aracılığıyla kişilikleri ve öğrenme tarzları hakkında ipuçları verebilirler. Sosyal ağlar işbirlikli çalışma ortamı da sunmaktadır. Grup üyeleri arasında iletişim kurma, materyal gönderip alma, içerik paylaşımı, eş zamanlı sohbet ve görüntülü konuşma gibi özellikler sanal ortamda işbirlikli çalışmayı kolaylaştıracak özelliklerdir.

Öğrencilerin öğrenme süreçlerinde sosyal ağları kullanmaları ve anlamaları, çevrimiçi topluluklarda kendi akademik kimliklerini geliştirmeleri ve bu tür ağların sosyal boyutunu sorgulamaları ve eleştirmelerinin önemli olduğu ifade edilmekte ve özellikle K12 öğrencilerinin bilgi okuryazarlığı becerilerinde bu ortamların etkisi vurgulanmaktadır (Özkan ve McKenzie, 2008). K12 öğrencileri okullarında Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersi ile bilgi okuryazarlığı konusunda eğitilmektedir. Bu yaş grubundaki öğrencilerin sanal aylaklığını engellemek ve zararlı içeriklerden korumak için, tek başına sosyal medya eğitimi vermek etkili olmayabilir. Uygulamalı olarak, sosyal medyanın eğitimde kullanılmasıyla küçük yaş grubundaki öğrencilerin dikkati çekilerek, bu ağları daha yararlı olarak kullanmaları sağlanabilir.

Grant (2008) çalışmasında, internetle geleneksel yoldan içeriğe erişim ve kullanım biçiminin, bireylerin özellikle ergen ve genç yetişkinlerin bilgi oluşturmak ve aynı zamanda bilgiyi paylaşmak amacıyla sosyal ağları kullandıkları daha işbirlikli ortamlara taşınması ve eğitim/öğretim ortamlarında da sosyal ağların uygulamaya geçirilmesinin

öğrenciler ve öğretmenler arasında daha etkili bir iletişim sağlayacağı, ayrıca öğreticilerin öğrencilerini daha iyi tanıma olanaklarının artacağını belirtmiştir. Sınıf ortamında öğrenci ve öğretmenler birbiri hakkında genel yargılara varabilirler. Sosyal ağlar, öğrenci ve öğretmenlerin birbirini daha ayrıntılı tanımasına olanak sağlar. Öğrencileri daha yakından tanımak bireysel farklılıkları göz önünde bulundurabilmek adına önemlidir.

Bartlett-Bragg (2006) çalışmasında, sosyal ağları da içine alan yeni çıkan teknolojilerin informal öğrenme ve işbirlikli öğrenme için çok uygun ortamlar olduğunu ve ayrıca, bu alandaki kuramsal bakış açılarının genellikle sosyal öğrenme kuramı, yapılandırmacı öğrenme kuramı, durumlu öğrenme kuramı ve eleştirel düşünme yaklaşımını kapsadığını ifade etmiştir. Sosyal ağlar, kolay kullanım özellikleri ve çok sayıda üyesinin bulunmasıyla modern eğitim ortamlarına kolaylıkla entegre edilebilir yapıdadır. Son dönemde gündemde olan flipped classrom (ters-yüz edilmiş sınıflar) çalışmalarında sosyal ağlar sahip oldukları özellikler ile kolaylıkla kullanılabilir.

İlgili Çalışmalar

Bu bölümde araştırmanın problem cümlesinde yer alan değişkenlerle ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Çetin 2009 yılında "Sosyal İletişim Ağları ve Gençlik" adlı çalışmasında sosyal ağlarda iletişim konusunda Facebook örneğini ele alarak bir çalışma yapmıştır. Çalışmada sosyal iletişim ağlarından biri olan Facebook'un, yeni ilişkiler kurma ve mevcut ilişkileri sürdürmede alternatif sosyal mekânlar olma özelliğinin etkinliği sorgulanmıştır. Gençliğin Facebook'a üye olma nedenleri ve toplum içinde var olabilme arayışındaki rolüne ilişkin bir çerçeve sunulmaya çalışılacaktır. Bu amaçla Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde lisans öğrencilerinden 180 kişiye anket formu uygulanmıştır. Bu çalışmada sosyal iletişim ağlarının yeni bir iletişim şekli ve bu ortamlarda kurulan ilişkilerin de, yüz yüze iletişimden farklı özellikleri olan yeni bir kişiler arası ilişki türü olduğu ortaya çıkarmıştır. Bireylerin internet aracılığı ile sosyal iletişim ağlarına katılması, kendilerine yakın olanları bulma konusunda, gerçek yaşamda olduğundan daha fazla olanaklar sunduğunu ortaya koymuştur. Facebook üzerinden iletişimi ele alan bu çalışma sosyal ağlar üzerinden mevcut ilişkileri geliştirme boyutunu da araştırmıştır. Sosyal ağlar üzerinden öğrenci-

öğrenci iletişiminin araştırıldığı bu çalışma iletişim konusu üzerinde kendi çalışmamla benzer özellikler taşımaktadır.

İnternet Kurulu, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, Orta Doğu Teknik Üniversitesi ortak çalışmasıyla 9-16 yaşındaki çocukların sosyal paylaşım sitelerini kullanım alışkanlıkları araştırması yapılmıştır. Araştırma Türkiye'nin üç büyük ilinde (Ankara, İzmir, İstanbul) yapılmıştır. Araştırmaya 524 çocuk katılmıştır. Çocuklarla görüşmeler hanelerinde yüz yüze yapılmıştır. Çalışma Şubat 2011'de sonu ermiştir. Çalışama da çocukların %100 gibi bir oranla Facebook paylaşım sitesini kullandıkları ortaya konulmuştur. Sosyal ağları kullanma amacı olarak ise %84'lük oranla şimdiki arkadaş grubuyla iletişim halinde olma şeklinde cevap vermişlerdir. Sosyal paylaşım sitelerine girme sıklıkları olarak ise %43'lük bir kesim her gün mutlaka bir kez giriş yaptığını ve ortalama 72,19 dakika sosyal ağlarda zaman harcadığını belirtmiştir. Çalışma grubunun büyük çoğunluğu sosyal ağların yaşantılarını kötü etkilemediğini belirterek bu tür siteleri güvenli bulduklarını söylemişlerdir. Yapılan bu araştırma özellikle sosyal ağlara üye olmak için yaş sınırına takılan ilköğretim öğrencilerinin, üyeliklerini saptamak adına önemlidir. Küçük yaştaki öğrencilerin zamanının büyük çoğunluğunu bilgisayar başında sosyal ağlarla geçirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğrencilerin sosyal ağ kullanım bilgisi olduğu sonucunu da ortaya koymaktadır. Yapılan bu çalışma ilköğretim düzeyi öğrenciler üzerinde, sosyal ağ kullanımı ile ilgili başka araştırmalara yol gösterdiği için önemlidir.

Mazman (2009), sosyal ağların benimsenme süreci ve eğitsel bağlamda kullanımı ile ilgili çalışma yapmıştır. Facebook'un eğitsel anlamda kullanımını sosyal eşitlik kuramı ile test etmiştir. Modelde Facebook'un eğitsel kullanımı, benimsenmesi ve kullanım amaçlarını açıklamıştır. Araştırma için web üzerinden anket düzenlenerek 606 Facebook kullanıcısına ulaşılmıştır. Elde edilen verileri analiz etmede açımlayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve yapısal eşitlik modelleme yöntemleri kullanılmıştır. Çalışma sonunda Facebook'un benimsenmesi ve Facebook'un kullanım amacı Facebook'un eğitsel kullanımını, birlikte %50 oranında her iki yapının tek başına açıkladığından daha iyi bir oranda açıklamıştır. Yapılan bu çalışma sosyal ağların eğitsel anlamda kullanımını ortaya koymaktadır.

Şener'in (2009) Türkiye'de Facebook kullanımı için yaptığı araştırmada Facebook kullanım amacının ülkeden ülkeye göre değiştiğini belirterek Türkiye'de Facebook'un gençler arasında yaygın olduğunu ve arkadaşlarıyla iletişim halince olmak için bu ağa katıldıklarını belirtmiştir. Erkeklerin kadınlara göre bilgisayar ve internet kullanımının

daha fazla olduğu bulunmuştur. Araştırmada çevrimiçi anket uygulanmıştır. Ankete 254 kullanıcı cevap vermiştir. Araştırmaya katılan kullanıcıların %50'si üniversite mezunudur. Araştırmaya katılan kullanıcıların %68'i Facebook'a günde en az bir kere bağlandığını belirtmiştir. Bu oran Facebook'un gençler arasında gündelik pratiklerinden biri olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılan kişilerin büyük çoğunluğu Facebook'ta arkadaş sayısının önemli olduğunu ve sosyal statü olarak yer belirttiğini düşünmektedir. Kullanıcıların %74'ü profilini sadece arkadaşlarının görmesine izin verdiğini belirtmiştir. Kullanıcılar, Facebook'u kullanma amaçlarının en önemlileri olarak ilk sırada arkadaşlarıyla iletişim kurmak (% 66.2), izini kaybettiğim arkadaşlarımı/tanıdıklarımı bulmak (%37.7) ve hoşuna giden videoları/fotoları paylaşmak (% 20.6) olduğunu belirtmektedir. Yapılan bu çalışma da Facebook kullanım amaçları ve kullanım durumları ortaya koyulmuştur. Çalışma sonucunda, araştırmaya katılan kişilerin Facebook'u çoğunlukla iletişim kurmak için kullandığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen veriler bize Facebook üzerinden iletişim kurmanın araştırılmaya değer bir konu olduğu sonucuna ulaştırmaktadır.

Yurt içi yapılan çalışmaların incelenmesi sonucunda Facebook üzerinden öğrenci etkileşimlerinin gerçek hayatta kurulan etkileşimden farklı olabileceği, sosyal ağlara üyelik için gerekli yaş sınırının dışındaki öğrencilerin de sosyal ağ üyeliklerinin bulunduğu ve zamanlarının büyük kısmını bu ağlarda geçirdikleri, sosyal ağ kullanımlarının popülerliği, insanlar tarafından sosyal ağların kolay benimsenmesi ve eğitsel açıdan kullanılabilirliği üzerinde çalışmalar incelenmiştir. İncelenen bu çalışmalar, gerçekleştirilen araştırma açıdan yol gösterici niteliktedir. Sosyal ağlarda öğrenci-öğretmen etkileşimi üzerine yapılmış yurt içi bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Tez konusuyla ilgili yapılmış en yakın çalışma TechTrends dergisinde yayınlanan bir makalede yapılmıştır. Öğrencilerin öğretmenleriyle Facebook üzerinden kurdukları iletişimde neleri uygun bulup bulmadıklarının araştırıldığı makalede, pasif davranışlarda bulunan öğrenciler ile aktif olan öğrencilerin Facebook üzerinden davranışları incelenmiştir. Araştırma sonucunda pasif olan öğrencilerin Facebook üzerinden öğretmenleri ile etkileşimi daha uygun bulduğu görülmüştür. Mezun olan ve mezun olmayan öğrenciler arasında da Facebook'ta öğretmenleri ile iletişim kurma konusundaki durumları sorulmuştur. Facebook platformu üzerinden iletişim kurmada mezun olan

öğrencilerin daha rahat oldukları bulunmuştur. Çalışma Toledo Üniversitesinde yapılmıştır. Çalışmaya 25 öğrenci ile 27 mezun olan öğrenci katılmıştır. Rasch Rating Scale Model kullanılarak, Rasch analiz yapılmıştır.(Teclehaimanot ve Hickman,2011). İncelenen bu araştırma yüksek öğrenim düzeyi öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu durum ilköğretim ve orta öğretim düzeyindeki öğrencilerin de araştırıla bilirliği üzerine ipucu vermektedir. Öğrencilerin sosyal ağlarda uygun bulduğu davranışların belirlenmesi, bu ağlar üzerinden gerçekleştirilen eğitimlerde sağlıklı iletişimlerin kurulmasına destek sağlayabilir.

Carlson'un (2008) 60 üniversite öğrencisi üzerinde ve bu öğrencilerin Facebook kullanımı ile öz saygılarını koruma üzerine odaklanan, müdahale temelli araştırmasında, Facebook'un kişilerarası ilişkilerde özsaygı düşüklüğü olan öğrenciler için bir araç olarak kullanılabileceğini belirtmiştir. Bu çalışmanın önemli sonucu, sınıf ortamında çekingen kalan öğrencilerin sosyal ağlarda kendini daha rahat ifade etmesini sağlayacağı yönündedir. Elde edilen bu bulgu, sosyal ağlarda etkili iletişim kurulabileceği sonucunu da ortaya çıkarmaktadır.

Cohen (2011), araştırmasında Facebook'un üniversite öğrencilerinin eğitim sürecine katılmasına yönelik algılarını belirlemeye çalışmıştır. Öğrencilerin Facebook kullanımlarını cinsiyetlerine, öğretim üyeleriyle iletişim durumuna, not ortalaması ve bölümlerine göre değerlendirmiştir. Yaptığı araştırmada öğrenciler, Facebook'u akademik süreçleri için faydalı görmedikleri, sosyal ağlarda öğretim elemanıyla iletişime geçileceğini düşünmediği, sosyal ağların eğitsel sürece entegre edilmesi gerektiğine inanmadığını belirtmiştir. Ayrıca Facebook kullanımı ve not ortalaması arasında zayıf negatif bir ilişkinin olduğu ve erkeklerin kızlara göre Facebook'u daha çok eğitsel kullandığı sonucuna ulaşmıştır.

Coutts, Dawson,Boyer ve Ferdig (2007), çalışmasında öğretmen adaylarının Facebook kullanımını araştırmışlardır. Aday öğretmenler, Facebook'un öğrencileri kampüs hayatına adapte olmalarına yardımcı olduğunu belirtmiştir. Ek olarak meslektaşlar arasında sosyal bağların kurulmasını arttırmak amacıyla eğitim kurumlarının, aday öğretmenleri sosyal ağ sitelerine üye olmalarına teşvik etmeleri gerektiğini belirtmişlerdir. Bu çalışma öğretmenler üzerinde gerçekleştirilmesi adına önemlidir. Öğretmen adaylarının sosyal ağ kullanımına bakış açıları ortaya konulmuştur.

Jones, Jones ve Gaffney-Rhys (2011), öğretim üyesi açısından öğrenci-öğretim elemanı iletişimi için sosyal ağların kullanımı konusuyla ilgili yaptığı araştırmada, öğrenci-öğretim görevlisi ilişkisinin doğası, öğrencinin öğrenme alanına karşı tutumu, öğretim üyesinin sosyal ağlarda kendini açması, resmi ve etik konular araştırılmıştır. Örneklem olarak 23 öğretim üyesi ile çalışılmıştır. Nitel araştırma yöntemine göre çalışılmıştır. Elde edilen verilere göre sosyal ağların doğası, öğrenci- öğretim üyesi ilişkisi, yüksek öğretim kurumlarının rolü üzerine temalar oluşturulmuştur. Sosyal ağlarda öğrenci- öğretmen etkileşimi üzerine çalışması açısından önemlidir. Çalışma yüksek öğrenim düzeyinde gerçekleştirilmiştir. Bu durum ilköğretim ve ortaöğretim düzeyi açısından da konunun araştırılabilirliğini göstermektedir.

Kert ve Kert (2010), genel ve eğitimsel aktivitelerde sosyal ağ sitelerinin kullanımı hakkında lise öğrencileri üzerinde bir araştırma yürütmüşlerdir. Öğrencilerin %99,4'ü Facebook üyesi olduklarını ve %39,4'ü sosyal ağ sitelerinde harcanan sürenin zaman kaybı olmadığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin %95,4'ü Facebook'u iletişim için, %79'u ise fotoğraf ve video paylaşmak için kullandığını belirtmiştir. Ayrıca araştırmacılar, öğrencilerin %45,4'ünün sosyal ağ sitelerinin öğrenme aracı olarak kullanılabileceğini onayladığı sonucunu ortaya çıkarmışlardır. Bu araştırma lise öğrencileri üzerinde yapılması ve eğitsel açıdan kullanılabilirliğinin araştırılması adına önemlidir.

Lawson, Kleinholz ve Bodle (2011), araştırmasında öğrenci, öğretim görevlisi ve mezunların iletişimi için Facebook kullanımını incelemiştir. Mezun öğrencilerden öğretim programının gelişiminde ve bölüm planlamasında sosyal ağlardan faydalı geri bildirim alınmasının mümkün olabileceğini belirtmiştir. Araştırmaya göre öğrenimine devam eden öğrenciler, mezun öğrencilere göre sosyal ağların eğitsel anlamda daha faydalı olduğunu düşünmektedirler.

Mazer, Murphy ve Simonds (2009), araştırmasını 129 lisans öğrencisi üzerinde gerçekleştirmiştir. Öğretim üyelerinin Facebook'ta kendileri ile ilgili bilgi vermesini ve fotoğraf paylaşmasını sosyal ağlarda kendini açma olarak tanımlamıştır. Öğretim üyelerinin Facebook'ta kendini açmasını incelediği araştırmasında, Facebook'ta kendini açan öğretim üyelerinin öğrenciler tarafından daha çok benimsendiği ve güvenilir bulunduğu sonucuna varmıştır. Bu araştırma, Facebook'ta öğretim üyesi- öğrenci arkadaşlığını araştırması yönünden önemlidir. Elde edilen sonuca göre, Facebook'ta öğretim elemanlarının kendileri hakkında bilgi vermesi öğrenciler açısından olumlu

görülmektedir. Bu durum sosyal ağlar üzerinden öğrenci-öğretmen etkileşimleri konusunun araştırılabilirliğini ortaya koymaktadır.

İncelenen yurt dışı çalışmalarda, öğrenci-öğretmen etkileşimleri üzerine araştırmalar yer almış ve bu araştırmalar sonucunda elde edilen verilere göre öğrenci- öğretmen etkileşimleri olumlu görülmüştür. Sosyal ağların eğitsel yönü ve kullanım oranları üzerine de araştırmalar incelenerek, araştırmalara katılan kişilerin bir çoğunun sosyal ağlara üyeliği olduğu görülmüştür. Araştırmaların bir çoğunda katılımcıların sosyal ağları iletişim amacıyla kullandıkları görülmüştür. Araştırmalarda elde edilen sonuçlar, bu çalışmayı destekler niteliktedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, verilerin toplandığı evren ve örneklem, veri toplama teknikleri, veri toplamada kullanılan araçlar ve araçların analizleri yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada sosyal ağlardan biri olan Facebook üzerinden öğrenci-öğretmen etkileşimleri araştırılmaktadır. Araştırma tarama modelinde betimsel bir nitelik taşımaktadır. Betimsel araştırma, kurumların, grupların mevcut durumuyla ilgili geniş açıklamalar yapmak için çok sayıda denek ve objeyle belli bir zaman dilimi içerisinde yapılan çalışmadır (Kaptan, 1998).Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu, var olduğu biçimiyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan birey ya da nesne kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar,2006).

Bu araştırma, öğretmen ve öğrencilerin sosyal ağ üzerinden etkileşimlerini belirlemeye çalıştığı için tarama modelindedir. Tarama modelindeki bu araştırma geniş bir kitlenin görüşlerini betimlemeyi hedeflediği için, veri toplama yöntemi olarak anket uygulanmasına karar verilmiştir. Anketin diğer veri toplama tekniklerine göre farklı bölgelerden çok daha büyük gruplara hızla uygulama olanağının olması ve maliyetinin daha düşük olması gibi avantajları vardır (Büyüköztürk vd., 2009).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2011-2012 öğretim yılında Aksaray ilinde görev yapan öğretmenler ile öğrenim gören ilk ve ortaöğretim öğrencileri oluşturmaktır.

Aksaray merkez ve merkeze bağlı köylerde öğrenim gören öğrenci ve öğretmen sayıları aşağıdaki Tablo 1 ve Tablo 2'de belirtilmiştir. Öğrenci ve öğretmen sayılarına Aksaray İl Milli Eğitim Ar-Ge bölümünden ulaşılmıştır.

Tablo 1.

Aksaray Merkez Okul ve Öğrenci Sayıları

	İlköğretim	Ortaöğretim	Toplam
Öğrenci Sayısı	43131	12907	56038
Okul Sayısı	145	30	175

Aksaray ilinde 145 ilköğretim okulunda 43131 öğrenci, 30 ortaöğretim okulunda 12907 öğrenci öğrenim görmektedir. Merkez okullarda toplam 56038 öğrenci 175 okulda eğitim görmektedir.

Tablo 2.

Öğretmen sayıları

	Kadın	Erkek	Toplam
Öğretmen Sayısı	1408	1805	3213

Çalışmada ulaşılması beklenen kişi sayısı fazla olacağı için örneklem alma yoluna gidilmiştir. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilen beş ilköğretim ve beş lise olmak üzere on okulda gerekli izinler alınarak anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anketin uygulandığı okulların ismi, okul hakkında bilgi içereceğinden dolayı etik olmama olasılığıyla Okul1,Okul2 şeklinde kodlanmıştır.

Belirlenen örnekleme ait öğrenci sayıları, okulun ismi ve sınıf düzeyi bazında aşağıdaki Tablo 3 ve Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 3.

İlköğretim Okullarında Örnekleme Ait Öğrencilerin Okul ve Sınıf Düzeyinde Sayıları

Okul Kodu	6.Sınıf	7.Sınıf	8.Sınıf	Toplam
Okul1	61		15	76
Okul2	10			10
Okul3	61	34		95
Okul4		67	13	80
Okul5	59		13	72
Toplam	191	101	41	333

Tablo 3'te görüldüğü üzere örneklem alınan ilköğretim okullarından toplam 333 öğrenci ankete katılmıştır. Ankete katılan öğrencilerin 191'i altıncı sınıf,101'i yedinci sınıf,41'i sekizinci sınıf öğrencisidir.

Tablo 4.

Ortaöğretim Okullarında Örnekleme Ait Öğrencilerin Okul ve Sınıf Düzeyinde Sayıları

Okul Kodu	9.Sınıf	10.Sınıf	11.Sınıf	12.Sınıf	Toplam
Okul6	110	1			111
Okul7	97		50		147
Okul8		76		10	86
Okul9	12		21		33
Okul10	71				71
Toplam	290	77	71	10	448

Tablo 4'de görüldüğü üzere örneklem alınan ortaöğretim okullarından toplam 448 öğrenci ankete katılmıştır. Ankete 290 dokuzuncu sınıf öğrencisi, 77 onuncu sınıf öğrencisi,71 on birinci sınıf öğrencisi ve 10 on ikinci sınıf öğrencisi katılmıştır.

Ankete toplamda 781 öğrenci katılmıştır. Eksik ve yanlış doldurma gibi sebeplerle 85 öğrencinin ankete değerlendirmeden çıkarılarak 696 öğrenci anketi üzerinden işlem yapılmıştır. Öğretmenlerden ise ankete katılım sayısı 164'tür. 28 öğretmenin anketi eksik doldurulduğu için işleme alınmamıştır. 136 öğretmen anketi çalışmada kullanılmıştır. Ankette yanlış doldurma riskini azaltmak için, anketler öğrencilere bizzat araştırmacı tarafından açıklanarak uygulanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanması amacıyla "Sosyal Ağ Kullanım Anketi" ve "Sosyal Ağlarda Etkileşim Ölçeği" uygulanmıştır.

Sosyal Ağ Kullanım Anketi

Öğretmen ve öğrencilerin sosyal ağları kullanım durumlarını belirlemek ve Facebook üzerinden arkadaş olma durumlarını ortaya koymak üzere araştırmacı tarafından 13 soruluk bir anket kullanılmıştır. Anket hazırlanırken ilgili alan yazımdan yararlanılmıştır. Anketin son hali için 3 konu uzmanı ve 1 dil uzmanından görüş ve öneriler alınmıştır. Anket öğrenci ve öğretmen anketi olmak üzere düzenlenmiştir. Anketin uygulanacağı grubun özellikleri dikkate alınarak düzenlemeler yapılmıştır. Ankette, kişilerin demografik özellikleri (Yaş, Cinsiyet, Öğrenim Düzeyi, Sınıf) gibi bilgilere, bilgisayar ve internet kullanım durumlarını içeren bilgilere, sosyal ağ kullanım durumlarını içeren bilgilere, öğrenci ve öğretmenlerin Facebook'ta arkadaşlık durumlarını öğrenmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Anket formları Ek-2 ve Ek-3 de sunulmuştur.

Sosyal Ağlarda Etkileşim Ölçeği

Araştırmada verilerin toplanması amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilen ölçek kullanılmıştır. Ölçek formu Ek-4'de sunulmuştur. Ölçek Likert tipine göre hazırlanmıştır ve 37 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri Facebook sosyal ağ sitesinde gerçekleştirilebilen 23 ayrı özelliği kapsamaktadır. Ölçekteki ifadeler için oluşturulan seçenekler araştırmaya katılan öğretmenlere sunulmuş ve kendileri için en uygun gelen seçeneği işaretlemeleri istenmiştir.

Ölçekteki her bir ifade için derecelendirme seçenekleri, "Hiçbir Zaman (1)", "Nadiren(2)", "Bazen(3)", "Çoğunlukla(4)", "Her Zaman(5)" olarak belirlenmiştir. Ölçeğin aralık genişliği, "a=dizi genişliği/yapılacak grup sayısı" formülü ile hesaplanmıştır (Tekin,1993). Buna göre oluşturulan ölçekteki seçenekler ve sınırları şöyledir:

Ağırlık	Seçenekler	Sınır
5	Her Zaman	4.21 – 5.00
4	Çoğunlukla	3.41 – 4.20
3	Bazen	2.61 – 3.40
2	Nadiren	1.81 – 2.60
1	Hiçbir Zaman	1.00 – 1.80

Anketin ikinci bölümünde yer alan "Sosyal Ağlarda Etkileşim Ölçeğini" geliştirme sürecinde ilgili yurt içi ve yurt dışı alan yazım taranarak 46 madde oluşturulmuştur. Bu maddeler amaç ve alt amaçlar ile uzman ve öğretmen görüşleri dikkate alınarak 37 maddeye indirilmiş, hazırlanan bazı maddeler de gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Bir ölçekte yer alan maddelerin ölçülmek istenen özellik bakımından benzerlik göstermesi tutarlılığı sağlar. Güvenirliğin bir göstergesi olan tutarlılık, testi oluşturan madde puanlarının testten elde edilen toplam puan ile dikkate değer pozitif korelasyon vermeleridir. Korelasyon katsayısının, mutlak değer olarak, 0.70-0.99 arasında olması yüksek, 0.69-0.30 arasında olması orta, 0.29-0.01 arasında olması düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk vd., 2009).

Araştırmada girilen veriler içinden Spss 16 programıyla random 198 veri seçilerek geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır. Ölçeğin madde toplam korelasyonları 0,41-0,76 arasında yüksek ve orta değerler almıştır. İç tutarlık katsayısı 0.95'tür. Ölçekte yer alan maddelerin, ait oldukları boyutlara göre kendi içlerinde iç tutarlıklarına bakıldığında ise Cronbach Alfa değerlerinin "Pasif Etkileşim" boyutu için .92 , "Eğitsel Etkileşim" boyutu için .88, "Aktif Etkileşim" boyutu için .88, "Sosyal Etkileşim" boyutu için .74, "İşbirlikli Etkileşim" boyutu için .79, "Görsel Etkileşim" boyutu için .71 olduğu görülmüştür. Sonuç olarak elde edilen bu Cronbach Alfa değerleri ile madde toplam korelasyonlarının uygun olduğu söylenebilir.

ölçekte yer alan maddelerin ait oldukları boyut ile madde toplam korelasyonları ve boyutlara ilişkin Cronbach Alfa değerleri Tablo-5'de verilmiştir.

Tablo 5.

Ölçek Maddeleri, Madde Toplam Korelasyonları ve Cronbach Alfa Değerleri

Alt Değişkenler	**Maddeler**	**Madde Toplam Korelasyonları**	**Cronbach Alfa**
Pasif Etkileşim	Madde-16	,74	.92
	Madde-11	,67	
	Madde-15	,76	
	Madde-12	,70	
	Madde-4	,64	
	Madde-9	,68	
	Madde-21	,64	
	Madde-3	,62	
	Madde-17	,65	
	Madde-19	,69	
	Madde-13	,72	
	Madde-14	,69	
Aktif Etkileşim	Madde-7	,72	.88
	Madde-10	,70	
	Madde-2	,64	
	Madde-5	,67	
	Madde-1	,64	
	Madde-29	,61	
	Madde-6	,66	
	Madde-8	,53	
Eğitsel Etkileşim	Madde-33	,70	.88
	Madde-26	,66	
	Madde-28	,65	
	Madde-32	,72	
	Madde-35	,67	
	Madde-27	,66	
	Madde-31	,62	
Sosyal Etkileşim	Madde-22	,62	.74
	Madde-23	,67	
	Madde-25	,52	
	Madde-24	,41	
İşbirlikli Etkileşim	Madde-36	,66	.79
	Madde-37	,62	
	Madde-34	,61	
	Madde-30	,53	
Görsel Etkileşim	Madde-20	,55	.71
	Madde-18	,55	

Faktör analizi, aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan bir istatistiksel tekniktir. Bu analizde aynı yapıyı ölçmeyen maddelerin ayıklanmasında; faktör yük değerinin, 0.45 ya da daha yüksek olması, uygulamada az sayıda madde için bu sınır değerinin 0.30'a kadar indirilebilmesi önerilmektedir (Büyüköztürk, 2002). Bu araştırmada da, ölçeğin geçerliği faktör analizi ile test edilmiş ve ölçeğin tek ya da çok faktörlü olup olmadığı araştırılmıştır. Faktör analizi sonucu ölçekte yer alan maddelerin Faktör yük değerleri .82 ile .46 arasında değerler almıştır. Ölçek maddeleri üzerinde yapılan faktör analizi sonuçları, Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. *Faktör Analizi (Döndürülmüş Temel Bileşenler Analizi) Sonuçları*

		Döndürme Sonrası Yük Değeri					
Madde No	**Faktör Ortak Varyansı(Extraction)**	**Faktör-1**	**Faktör-2**	**Faktör-3**	**Faktör-4**	**Faktör-5**	**Faktör-6**
Madde-16	.55	,756					
Madde-11	.61	,752					
Madde-15	.69	,740					
Madde-12	.67	,740					
Madde-4	.55	,651					
Madde-9	.58	,617					
Madde-21	.58	,611					
Madde-3	.60	,585					
Madde-17	.55	,578					
Madde-19	.60	,565					
Madde-13	.66	,560					
Madde-14	.65	,531					
Madde-7	.65		,751				
Madde-10	.62		,721				
Madde-2	.62		,695				
Madde-5	.60		,629				
Madde-1	.66		,621				
Madde-29	.58		,519				
Madde-6	.60		,518				
Madde-8	.57		,467				
Madde-33	.62			,746			
Madde-26	.64			,734			
Madde-28	.61			,718			
Madde-32	.67			,683			
Madde-35	.66			,674			
Madde-27	.63			,568			
Madde-31	.51			,560			
Madde-22	.76				,829		
Madde-23	.76				,757		
Madde-25	.54				,485		
Madde-24	.57				,481		
Madde-36	.72					,785	
Madde-37	.66					,657	
Madde-34	.62					,582	
Madde-30	.50					,563	
Madde-20	.65						,697
Madde-18	.65						,572

"Sosyal Ağlarda Etkileşim Ölçeği" nin faktör döndürme sonrası değerlerine bakıldığında altı faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Önemli olarak belirlenen faktörlerden birincisi ölçeğe

ilişkin toplam varyansın %38.33'ünü, ikinci faktör %10.65'ini, üçüncü faktör %4.67'sini, dördüncü faktör %3,32'sini, beşinci faktör %3.27'sini, altıncı faktör %2.78'ini açıklamaktadır. Altı faktörün açıkladıkları toplam varyans %63.06'dir. Tek faktörlü ölçeklerde açıklanan varyansın %30 ve daha fazla olması yeterli görülebilir. Çok faktörlü ölçeklerde ise açıklanan varyansın daha yüksek olması beklenir (Büyüköztürk, 2002, s.119). Altı faktörlü olan bu ölçekte de açıklanan varyansın %63.06 gibi bir değer alması, ölçeğin sosyal ağlarda etkileşimi ölçmede yeterli olduğunu göstermektedir.

Faktör döndürme sonrasında, ölçeğin birinci faktörünün 12 maddeden, ikinci faktörün 8 maddeden, üçüncü faktörün 7 maddeden, dördüncü faktörün 4 maddeden, beşinci faktörün 4 maddeden, altıncı faktörün 2 maddeden oluştuğu belirlenmiştir. Faktörlere maddelerin içerikleri dikkate alınarak isim verilmeye çalışılmıştır. İlk faktörde yer alan maddelerin tümünün öğrencilerin Facebook'ta, öğretmenleri ile ilgili etkileşimlerinde gösterdiği pasif davranışları kapsadığı dikkate alınarak bu faktöre "Pasif Etkileşim" ismi verilmiştir. İkinci faktör öğrencilerin Facebook sitesinden paylaşımlara yorum yapma gibi aktif davranışlarını içermektedir. Bu yüzden bu faktöre "Aktif Etkileşim" ismi verilmiştir. Üçüncü faktörde yer alan maddelerin öğrencilerin birbirleriyle Facebook'ta eğitsel amaçlı sayılabilecek etkileşimlerini kapsadığı görüldüğünden bu faktöre "Eğitsel Etkileşim" ismi verilmiştir. Dördüncü faktörde yer alan maddeler öğrenci ve öğretmenlerin Facebook'ta sosyal ve eğlence amaçlı da sayılabilecek etkileşimlerini kapsamaktadır. Bu nedenle üçüncü faktöre "Sosyal Etkileşim" adı verilmiştir. Beşinci faktör öğrencilerin işbirlikçi çalışmaları ile ilgilidir. Bu yüzden bu faktöre "İşbirlikli Etkileşim" denilmiştir. Altıncı faktör öğrencilerin Facebook üzerinden öğretmenleri ile sosyal açıdan etkileşime girmeleriyle ilgilidir. Ayrıca bu maddelerin eğitsel yönü de bulunmaktadır. Altıncı faktör bu sosyal ve eğitsel yönleri görsel unsurlar olan video ve fotoğraf üzerinden incelemektedir. Bu yüzden bu faktöre "Görsel Etkileşim" adı verilmiştir.

Verilerin Analizi

Öğrenci ve öğretmenlerin sosyal ağlarda etkileşimlerini belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada, uygulama sonucu araştırmanın alt problemlerine ilişkin elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS 16 istatistik paket programı ile değerlendirilmiştir.

Faktör analizi sonucunda belirlenen altı faktöre hazırlanan alt amaçlarda problemlerinin çözümlenmesinde frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama ve standart sapma (S)

değerleri kullanılacaktır. Karşılaştırmalarda ise t-testi ve varyans analizi tekniklerinden yararlanılacaktır. Karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi .05 olarak alınmıştır.

Katılımcılar

Anket Aksaray ilinde seçilen okullarda çalışan öğretmenlere ve öğrencilerine uygulanmıştır. Ankete toplamda 781 öğrenci katılmıştır. Eksik ve yanlış doldurma gibi sebeplerle 85 öğrencinin ankete değerlendirmeden çıkarılarak 696 öğrenci anketi üzerinden işlem yapılmıştır. Öğretmenlerden ise ankete katılım sayısı 164'tür. 28 öğretmenin anketi eksik doldurulduğu için işleme alınmamıştır. 136 öğretmen anketi çalışmada kullanılmıştır. Katılım gösteren öğretmen ve öğrencilerden Facebook üyeliği olmayanların da "Sosyal Ağlarda Etkileşim" ölçeğini neleri yapabileceklerini düşünerek doldurmaları istenmiştir.

Öğretmenler

Ankete katılan öğretmenlerin cinsiyet dağılımı Tablo 7'de gösterilmiştir.

Tablo 7.

Ankete Katılan Öğretmenlerin Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kadın	63	46,3
Erkek	73	53,7
Toplam	136	100,0

Ankete toplam 136 öğretmen katılmıştır. Ankete katılan öğretmenlerin %46,3'ü kadın, %53,7'si ise erkektir. Kadın ve erkek öğretmen sayılarına bakıldığında aradaki fark fazla olmamasına rağmen, erkek öğretmenlerin katılımının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Ankete katılan öğretmenlerin yaş dağılımı Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8.

Ankete Katılan Öğretmenlerin Yaş Dağılımları

Yaş	Frekans (f)	Yüzde (%)
20-25	1	,7
26-35	48	35,3
36-40	48	35,3
41+	39	28,7
Toplam	136	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin yaş dağılımına bakıldığında 20-25 yaş arasında yer alan öğretmen sayısı 1, 26-35 yaş arasında 48, 36-40 yaş arasında 48, 41 yaş ve üstünde yer alan öğretmen sayısı 39'dur. Ankete katılım en çok %35,3'lük oranla 36-40 ve 26-35 yaş gruplarında gerçekleşmiştir.

Ankete katılan öğretmenlerin öğrenim düzeyleri Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9.

Ankete Katılan Öğretmenlerin Öğrenim Düzeyleri Dağılımları

Öğrenim Düzeyi	Frekans (f)	Yüzde (%)
Lisans	121	89,0
Yüksek lisans	15	11,0
Toplam	136	100

Ankete katılan öğretmenlerin 121'i lisans, 15', ise yüksek lisans mezunudur.

Ankete katılan öğretmenlerin çalıştıkları okul türleri Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10.

Ankete Katılan Öğretmenlerin Çalıştıkları Okul Türü Dağılımları

Okul Türü	Frekans (f)	Yüzde (%)
İlköğretim	86	63,2
Ortaöğretim	50	36,8
Toplam	136	100

Ankete katılan öğretmenlerin %63,2'si ilköğretim, %36,8'i ise ortaöğretim kurumlarında görev yapmaktadır. Araştırmaya ilköğretim kurumlarında çalışan öğretmenlerce daha çok katılım gerçekleştirildiği görülmüştür. Araştırmada araştırılan sorulardan biri de öğrencilerin sosyal ağlar üzerinden öğretmenleri ile etkileşim kurmaya yönelik düşünceleri olmuştur. Katılım oranı göz önünde tutulursa bu soruya yönelik cevaplar çoğunlukla ilköğretim öğretmenleri tarafından verilmiştir.

Ankete katılan öğretmenlerin çalıştıkları okul türleri Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11.

Ankete Katılan Öğretmenlerin Evlerinde Bilgisayar ve İnternet Bağlantısına Sahip Olma Dağılımları

Evde Bilgisayarınız var mı?		Evde İnternetiniz Var mı?		Toplam
		Yok	Var	
	Yok	0	0	0
	Var	1	135	136
Toplam		1	135	136

Ankete katılan öğretmenlerin 136'sının evinde bilgisayar bulunmaktadır. Evinde bilgisayar bulunmayan öğretmen yoktur. 135 öğretmenin evinde internet bağlantısı bulunmaktadır. Bir öğretmen evinde internet kullanmamaktadır.

Ankete katılan öğretmenlerin Facebook'a üyelik durumları Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12.

Ankete Katılan Öğretmenlerin Facebook Üyelik Dağılımları

Facebook Üyeliği	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yok	30	22,1
Var	106	77,9
Toplam	136	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin %77,9'u Facebook sosyal ağına üyedir. Öğretmenlerin %22,1'inin Facebook üyeliği yoktur.

Ankete katılan Facebook üyeliği olan öğretmenlerin Facebook kullanım sıklıkları Tablo 13'te gösterilmiştir.

Tablo 13.

Ankete Katılan Facebook Üyeliği Olan Öğretmenlerin Facebook Sosyal Ağını Kullanım Sıklığı Dağılımları

Sosyal Ağ Kullanım Sıklığı	Frekans (f)	Yüzde (%)
Her gün	49	46,2
Haftada birkaç defa	42	39,6
Ayda birkaç defa	15	14,2
Yılda birkaç defa	-	-
Toplam	106	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin %46,2'si her gün sosyal ağlara bağlandığını belirtmiştir. %39,6'sı haftada birkaç defa, 14,2'si ayda birkaç defa sosyal ağlara bağlandıklarını

belirtmiştir. Facebook üyeliği olan öğretmenlerin büyük çoğunluğu her gün sosyal ağlarda vakit geçirmektedir.

Ankete katılan öğretmenlerin sosyal ağları kullanım süreleri Tablo 14'te gösterilmiştir.

Tablo 14.

Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğretmenlerin Sosyal Ağ Kullanım Süresi Dağılımları

Sosyal Ağ Kullanım Süresi	Frekans (f)	Yüzde (%)
15 dk'dan az	25	23,6
Yarım saat	40	37,7
1 saat	27	25,5
1-3 saat	11	10,4
3 saatten fazla	3	2,8
Toplam	106	100,0

Katılımcı Facebook üyeliği olan öğretmenlerin sosyal ağları kullanma sürelerine verdikleri yanıtlara göre %23,6'sı gün içerisinden sosyal ağlarda 15 dakikadan az vakit geçirmektedir. %37,7'si yarım saat, %25,5'i bir saat, %10,4'ü 1-3 saat arasında vakit geçirmektedir. Günde 3 saatten fazla vakit geçiren öğretmen yüzdesi 2,8dir. Elde edilen sonuçlara göre öğretmenlerin çoğunluğu Facebook'u yarım saat süreyle kullanmaktadır.

Ankete katılan öğretmenlerin Facebook'ta gruplara üyelik durumları Tablo 15'te gösterilmiştir.

Tablo 15.

Ankete Katılan Facebook Üyeliği Bulunan Öğretmenlerin Facebook Gruplarına Üyelik Durum Dağılımları

Üye Olunan Gruplar Var mı?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yok	55	51,9
Var	51	48,1
Toplam	106	100,0

Katılımcı öğretmenlerin %51,9'u Facebook'ta hiçbir gruba üye değildir. %48,1'nin Facebook grup üyeliği bulunmaktadır.

Ankete katılan öğretmenlerin Facebook'ta üye oldukları grup türleri Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16.

Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğretmenlerin Üye Oldukları Facebook Grup Türleri Dağılımları

Facebook Grup Türleri	Üye Sayısı
Öğrenci Grupları	32
Ortak İlgi Grupları	30
İnternet ve Teknoloji Grupları	15
Organizasyon ve Kuruluş Grupları	30

Facebook'ta grup üyelikleri bulunan öğretmenlerin 32'si öğrenci gruplarına üyedir. 30'u ortak ilgi gruplarına, 15'i internet ve teknolojiyle ilgili gruplara, 30'u organizasyon ve kuruluş gruplarına üyedir.

Ankete katılan Facebook üyesi öğretmenlerin Facebook'ta öğrencileriyle arkadaşlık kurma durumları Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17.

Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğretmenlerin Facebook'ta Öğrencileriyle Arkadaşlık Kurma Dağılımları

Facebook'ta Öğrencilerimle Arkadaşlık Kurarım	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	66	62,3
Hayır	40	37,7
Toplam	106	100,0

Ankete katılan Facebook üyesi öğretmenlerin %62,3'ü Facebook'ta öğrencileri ile arkadaşlık kurabileceğini belirtmiştir. %37,7'si öğrencileriyle arkadaşlık kurmayacağını belirtmiştir. Öğretmenler, öğrencileri ile Facebook sosyal ağı üzerinden arkadaşlık kurmaya olumlu bakmaktadır.

Ankete katılan Facebook üyesi öğretmenlerin Facebook'u eğitsel amaçlı kullanma durumları Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18.

Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğretmenlerin Facebook'u Eğitsel Amaçlı Kullanım Dağılımları

Facebook'u Eğitsel Amaçlı Kullanırım	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	68	64,2
Hayır	38	35,8
Toplam	106	100,0

Ankete katılan öğretmenlerin %64,2'si Facebook'u eğitsel amaçlı olarak kullandığını belirtmiştir. %35,8'i eğitsel amaçlı kullanmadığını belirtmiştir. Ankete katılan Facebook üyeliği bulunan öğretmenlerin çoğunluğu Facebook sosyal ağını eğitsel amaçlı kullanmaktadır.

Öğrenciler

Ankete katılan öğrencilerin cinsiyete göre dağılımları Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19.

Ankete Katılan Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımları

Cinsiyet	Frekans (f)	Yüzde (%)
Kadın	330	47,4
Erkek	366	52,6
Toplam	696	100,0

Öğrenciler üzerinde gerçekleştirilen ankete kız öğrencilerin katılım oranı %47,4 iken, erkek öğrencilerin katılım oranı %52,6'dır.

Ankete katılan öğrencilerin yaşa göre dağılımları Tablo 20'de gösterilmiştir.

Tablo 20.

Ankete Katılan Öğrencilerin Yaş Dağılımları

Yaş	Frekans (f)	Yüzde (%)
11	9	1,3
12	135	19,4
13	103	14,8
14	54	7,8
15	142	20,4
16	152	21,8
17	84	12,1
18	17	2,4
Toplam	696	100,0

Öğrenci anketi Aksaray il merkezinde 5 ilköğretim okulu ve 5 lisede uygulanmıştır. Bu sebeple ankete katılan öğrencilerin yaş grupları fazladır. Ankete katılan öğrencilerin %1,3'ü 11 yaşında, %19,4'ü 12 yaşında, %14,8'i 13 yaşında, %7,8'i 14 yaşında, %20,4'ü 15 yaşında, %21,8'i 16 yaşında, %12,1'i 17 yaşında ve %2,4'ü 18 yaşındadır.

Ankete katılan öğrencilerin öğrenme düzeyine göre dağılımları Tablo 21'de gösterilmiştir.

Tablo 21.

Ankete Katılan Öğrencilerin Öğrenim Düzeyi Dağılımları

Öğrenim Düzeyi	Frekans (f)	Yüzde (%)
İlköğretim	293	42,1
Ortaöğretim	403	57,9
Toplam	696	100,0

Anketin uygulandığı öğrencilerin %42,1'i ilköğretim düzeyinde eğitim almaktadır. %57,9'u ise ortaöğretim düzeyinde eğitim görmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin sınıf düzeylerine göre dağılımları Tablo 22'de gösterilmiştir.

Tablo 22.

Ankete Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyi Dağılımları

Sınıf	Frekans (f)	Yüzde (%)
6	166	23,9
7	85	12,2
8	43	6,1
9	257	36,9
10	69	9,9
11	67	9,6
12	9	1,3
Toplam	696	100

Katılımcı öğrencilerin %23,9'u 6. sınıfa, %12,2'si 7. Sınıfa, %6,1'i 8. Sınıfa, %36,9'u 9. Sınıfa, %9,9'u 10'uncu sınıfa, %9,6'sı 11. Sınıfa, %1,3'ü 12. Sınıfa gitmektedir. Ankete en çok altıncı ve dokuzuncu sınıf düzeylerinde katılım olmuştur.

Ankete katılan öğrencilerin evlerinde bilgisayar ve internet bağlantısına sahip olma durumları Tablo 23'te gösterilmiştir.

Tablo 23.

Ankete Katılan Öğrencilerin Evinde Bilgisayar ve İnternet Bağlantısına Sahip Olma Dağılımları

Evinizde bilgisayar var mı?		Evinizde internet bağlantısı var mı?		Toplam
		Yok	Var	
	Yok	209	0	209
	Var	90	397	487
Toplam		299	397	696

Ankete katılan öğrencilerin 487'sinin evinde bilgisayar bulunmaktadır. Evinde bilgisayarı bulunan öğrencilerden 397'sinde internet bağlantısı bulunmaktadır. Öğrencilerin evden interneti kullanabilmeleri, sosyal ağları kullanma oranları üzerinde etkili bir faktördür.

Ankete katılan öğrencilerin internete bağlanma sıklığına göre dağılımları Tablo 24'te gösterilmiştir.

Tablo 24.

Ankete Katılan Öğrencilerin İnternete Bağlanma Sıklığı

İnternete Bağlanma Sıklığı	Frekans (f)	Yüzde (%)
Her gün bir kereden fazla	135	19,4
Her gün bir kere	144	20,7
Haftada bir kere	250	35,9
Haftada bir kereden fazla	167	24
Toplam	696	100,0

Öğrencilerin %19,4'ü "Her gün bir kereden fazla" internete bağlandığını belirtmektedir. %20,7'si "Her gün bir kere", %35,9'u "Haftada bir kere", %24'ü "Haftada bir kereden fazla" internete bağlandığını belirtmiştir. Sonuçlara göre öğrencilerin çoğunluğu her gün internete girmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin Facebook üyelik durumları Tablo 25'te gösterilmiştir.

Tablo 25.

Ankete Katılan Öğrencilerin Facebook Üyelik Dağılımları

Facebook Üyeliği	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yok	91	13,1
Var	605	86,9
Toplam	696	100,0

Ankete katılan öğrencilerin %86,9'u Facebook sosyal ağına üyedir. %13,1'inin üyeliği bulunmamaktadır.

Ankete katılan öğrencilerin sosyal ağlara bağlanma sıklığı Tablo 26'da gösterilmiştir.

Tablo 26.

Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğrencilerin Facebook Sosyal Ağına Bağlanma Sıklığı Dağılımları

Sosyal ağlara bağlanma sıklığı	Frekans (f)	Yüzde (%)
Her gün	235	38,8
Haftada birkaç defa	281	46,4
Ayda birkaç defa	76	12,6
Yılda birkaç defa	13	2,1
Toplam	605	100,0

Ankete katılan öğrencilerin %38,8'i her gün sosyal ağlara bağlandığını belirtmiştir. %46,4'ü "Haftada birkaç defa", %12,6'sı "Ayda birkaç defa" ve %2,1'i "Yılda birkaç defa" sosyal ağlara bağlandıklarını belirtmiştir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin Facebook'a sıklıkla bağlandıkları söylenebilir.

Ankete katılan öğrencilerin sosyal ağları kullanım süreleri Tablo 27'de gösterilmiştir.

Tablo 27.

Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğrencilerin Facebook Sosyal Ağını Kullanım Süreleri Dağılımları

Sosyal Ağları Kullanım Süreleri	Frekans (f)	Yüzde (%)
15 dk'dan az	48	7,9
Yarım saat	164	27,1
1 saat	188	31,1
1-3 saat	148	24,5
3 saatten fazla	57	9,4
Toplam	605	100,0

Öğrencilerin sosyal ağları kullanım sürelerine bakılınca %7,9'u 15 dakikadan az kullandığını, %27,1'i yarım saat, %31,1'i bir saat, %24,5'i 1-3 saat, %9,4'ü 3 saatten fazla sosyal ağlarda vakit geçirdiğini belirtmiştir. Bu sonuçlara göre öğrenciler günde bir saatlerini Facebook sosyal ağında geçirmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin Facebook gruplarına üyelik durumları Tablo 28'de gösterilmiştir.

Tablo 28.

Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğrencilerin Facebook Gruplarına Üyelik Durumu Dağılımları

Facebook Grup Üyeliği Var mı?	Frekans (f)	Yüzde (%)
Yok	214	35,4
Var	391	64,6
Toplam	605	100,0

Öğrencilerin %64,6'sının Facebook'ta grup üyeliği bulunmaktadır. Facebook grupları benzer ilgi alanlarına sahip kişileri buluşturmak adına önemlidir. Tabloda öğrencilerin çoğunun grup üyelikleri bulunduğu görülmektedir. Bu oran göz önüne alınarak okullar kendi öğrenci grupları aracılığıyla durum ve etkinlik paylaşımı gerçekleştirebilir.

Ankete katılan öğrencilerin Facebook'ta üye oldukları grup türleri Tablo 29'da gösterilmiştir.

Tablo 29.

Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğrencilerin Facebook Grup Türlerine Üyelik Durumu Dağılımları

Facebook Grup Türleri	Üye Sayısı
Öğrenci Grupları	175
Ortak İlgi Grupları	314
İnternet ve Teknoloji Grupları	148
Organizasyon ve Kuruluş Grupları	110

Öğrencilerin 175'i öğrenci gruplarına, 314'ü ortak ilgi gruplarına, 148'i internet ve teknoloji gruplarına, 110'u organizasyon ve kuruluş gruplarına üyeliği vardır.

Ankete katılan öğrencilerin Facebook'ta öğretmenleri ile arkadaş olma durumları Tablo 30'da gösterilmiştir.

Tablo 30.

Ankete Katılan Facebook Üyesi Öğrencilerin Facebook'ta Öğretmenleri ile Arkadaş Olma Durumu Dağılımları

Facebook'ta öğretmenimle arkadaş olurum	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	354	58,5
Hayır	251	41,5
Toplam	605	100,0

Ankete katılan öğrencilerin %58,5'i Facebook'ta öğretmenleri ile arkadaş olabileceklerini söylerken, %41,5'i hayır cevabını vermiştir. Bu sonuca göre öğrenciler öğretmenleri ile Facebook üzerinden arkadaşlık kurmaya olumlu bakmaktadır.

Ankete katılan öğrencilerin Facebook'u eğitsel amaçlı kullanma durumları Tablo 31'de gösterilmiştir.

Tablo 31.

Ankete Katılan Öğrencilerin Facebook'u Eğitsel Amaçlı Kullanım Dağılımları

Facebook eğitsel amaçlı kullanım	Frekans (f)	Yüzde (%)
Evet	325	53,7
Hayır	280	46,3
Toplam	605	100

Katılımcı öğrencilerin %53,7'si Facebook'u eğitsel amaçlı da kullandığını söylerken, %46,3'ü eğitsel amaçlı kullanmadığını belirtmiştir. Bu verilere göre ankete katılan Facebook üyesi öğrencilerin çoğunluğu Facebook'u eğitsel amaçlı kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde anket uygulaması sonucu elde edilen veriler istatistiksel tekniklerle analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular araştırmanın alt problemleri dikkate alınarak tablolar haline getirilmiş ve analiz sonuçlarına yönelik yorumlarda bulunulmuştur

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın birinci alt problemi "Öğrencilerin Facebook'ta öğretmenleri ile pasif etkileşimleri nelerdir?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin olarak öğrencilerin, anketin "Pasif Etkileşim" boyutuna ait olan maddelere verdikleri cevapların, cevap seçeneklerine göre dağılımları, frekans, yüzde, standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri, ilköğretim ve ortaöğretim öğrenci düzeyleri dikkate alınarak analiz edilmiştir. Ayrıca, ölçeğin "Pasif Etkileşim" boyutuna ait maddelerin ortalamalarının ortalaması da alınarak, öğrenim düzeylerine yönelik genel bir ortalama puan elde edilmiştir. Araştırma sonucu ilköğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilere ait dağılım Tablo 32'de verilmiştir.

Tablo 32.

İlköğretim öğrencilerinin Pasif Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri

Anket Maddeleri	**Cevap Seçenekleri**										SS	$\bar{X}$
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğunlukla		Her Zaman			
	f	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**		
3.Öğretmenimin katıldığı gruplara bakarım.	129	53,3	36	14,9	57	23,6	13	5,4	7	2,9	1.11	1,89
4.Öğretmenimin arkadaş listesini incelerim.	138	57,0	43	17,8	35	14,5	15	6,2	11	4,5	1,16	1,83
9.Öğretmenimin durum güncellemelerini okurum.	104	43,0	52	21,5	38	15,7	26	10,7	21	8,7	1,39	2.23
11.Öğretmenimin iş bilgilerine bakarım.	161	66,5	30	12,4	28	11,6	15	6,2	8	3,3	1,10	1,67
12.Öğretmenimin eğitim bilgilerine bakarım.	126	52,1	43	17,8	37	15,3	21	8,7	14	5,8	1,25	1,97
13. Öğretmenimin paylaştığı videolara bakarım.	70	28,9	46	19,0	52	21,5	38	15,7	35	14,5	1,41	2.66
14.Öğretmenimin etiketlendiği fotoğraflara bakarım.	85	35,1	42	17,4	49	20,2	36	14,9	29	12,0	1,41	2.50
15.Öğretmenimin kişisel bilgilerini okurum (İlgilendikleri, favorileri, aktiviteleri vb.)	114	47,1	43	17,8	40	16,5	26	10,7	17	7,0	1,31	2,11
16.Öğretmenimin temel bilgilerini okurum (politik görüşü, dini, ilişki durumu vb.)	145	59,9	35	14,5	26	10,7	23	9,5	12	5,0	1,23	1,83
17. Öğretmenimin sayfasını görüntülerim.	139	57,4	48	19,8	26	10,7	17	7,0	11	4,5	1,16	1,80
19. Öğretmenimin duvarındaki gönderileri okurum.	105	43,4	43	17,8	37	15,3	26	10,7	29	12,0	1,53	2.32
21.Öğretmenimin iletişim bilgilerini okurum(e-mail,takma adı,telefon numarası vs.).	136	56,2	56	23,1	30	12,4	15	6,2	4	1,7	1,01	1,72
İlköğretim Öğrencilerinin Pasif Etkileşim Boyutuna İlişkin Görüşlerin Ağırlıklı Ortalaması												2.04

İlköğretim öğrencilerinin Facebook sosyal ağı üzerinden gerçekleştirdikleri etkileşimlerden, "Pasif Etkileşim" boyutuna ait olan ölçek maddelerine verdikleri cevaplara dair veriler incelendiğinde ortalama puan değerinin 2.04 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin belirlenen ölçek maddelerinden en çok öğretmenlerinin paylaştığı videolarına baktıklarını (madde 13) ve öğretmenlerinin etiketlendiği fotoğraflarına baktıklarını (madde 14) belirtmişlerdir. En az ise öğretmenlerinin iş bilgilerine baktıkları belirlenmiştir ($\bar{X}$=1.67). Ankete katılan öğrencilerin %66,5 gibi bir oranı hiçbir zaman öğretmenlerinin iş bilgilerine bakmadıklarını belirtmiştir.

Ölçeğe cevap veren ilköğretim öğrencilerinin çoğunluğu belirtilen pasif davranışları gerçekleştirmediklerini belirtmiştir. Pasif davranışlarda çoğunlukla gerçekleştirilen etkileşimler, madde 19'da belirtilen duvarındaki gönderileri okurum maddesi ve madde 9'da yer alan durum güncellemelerini okurum seçenekleridir. Pasif etkileşimlerden bu iki

maddenin daha çok gerçekleştirilmesi, Facebook sosyal ağının eğitsel amaçlı kullanımında öğretmen durum güncellemelerinin ilköğretim öğrencileri tarafından takip edilebileceğini göstermektedir. Öğretmenin durum iletilerinde paylaştığı her bilgi informal öğrenme açısından öğrenciyi etkileyebilir.

Madde 19'da belirtilen "Öğretmenimin duvarındaki gönderileri okurum" maddesi, ortalama olarak 2,32 değer almıştır. İlköğretim öğrencilerinin %12'si her zaman öğretmeninin duvarındaki iletileri okuyacağını belirtmiştir.

Öğretmenlerimin kişisel bilgilerini okurum maddesi 2,11 ortalama değeri almıştır. Bu maddede öğrencilerin %7'si her zaman öğretmenlerinin kişisel bilgilerini okuduklarını belirtmiştir.

Pasif Etkileşim boyutu incelendiğinde ilköğretim düzeyindeki öğrenciler çoğunlukla öğretmenlerinin etiketlendiği fotoğraflara bakma, durum güncellemelerini okuma, paylaştığı videolara bakma ve öğretmenlerinin duvarındaki gönderileri okuma maddelerine daha olumlu yanıtlar verdikleri görülmüştür.

Araştırma sonucu ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilere ait dağılım Tablo 33'de verilmiştir.

Tablo 33.

Ortaöğretim öğrencilerinin Pasif Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri

Anket Maddeleri	**Cevap Seçenekleri**										SS	$\bar{X}$
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğunlukla		Her Zaman			
	f	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**		
3.Öğretmenimin katıldığı gruplara bakarım.	216	59,5	63	17,4	51	14	17	4,7	16	4,4	1.12	1,77
4.Öğretmenimin arkadaş listesini incelerim.	247	68	42	11,6	48	13,2	12	3,3	14	3,9	1,07	1,63
9.Öğretmenimin durum güncellemelerini okurum.	173	47,7	66	18,2	55	15,2	33	9,1	36	9,9	1,36	2.15
11.Öğretmenimin iş bilgilerine bakarım.	236	65	60	16,5	28	7,7	21	5,8	17	4,7	1,13	1,68
12.Öğretmenimin eğitim bilgilerine bakarım.	177	48,8	74	20,4	58	16	32	8,8	22	6,1	1,24	2,03
13. Öğretmenimin paylaştığı videolara bakarım.	138	38	89	24,5	64	17,6	42	11,6	30	8,3	1,30	2.27
14.Öğretmenimin etiketlendiği fotoğraflara bakarım.	171	47,1	74	20,4	60	16,5	27	7,4	31	8,5	1,30	2.09
15.Öğretmenimin kişisel bilgilerini okurum (İlgilendikleri, favorileri, aktiviteleri vb.)	188	51,8	72	19,8	48	13,2	30	8,3	25	6,9	1,26	1,98
16.Öğretmenimin temel bilgilerini okurum (politik görüşü, dini, ilişki durumu vb.)	197	54,3	70	19,3	41	11,3	26	7,2	29	8,0	1,28	1,95
17. Öğretmenimin sayfasını görüntülerim.	231	63,6	68	18,7	38	10,5	12	3,3	14	3,9	1,04	1,65
19. Öğretmenimin duvarındaki gönderileri okurum.	171	47,1	69	19,0	69	19,0	32	8,8	22	6,1	1,24	2.07
21.Öğretmenimin iletişim bilgilerini okurum(e-mail,takma adı,telefon numarası vs.).	224	61,7	72	19,8	38	10,5	13	3,6	16	4,4	1,08	1,69
Ortaöğretim Öğrencilerinin Pasif Etkileşim Boyutuna İlişkin Görüşlerin Ağırlıklı Ortalaması												1.91

Ortaöğretim öğrencilerinin Facebook sosyal ağı üzerinden gerçekleştirdikleri etkileşimlerden, "Pasif Etkileşim" boyutuna ait olan ölçek maddelerine verdikleri cevaplara dair veriler incelendiğinde ortalama puan değerinin 1.91 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin belirlenen ölçek maddelerinden en çok öğretmenlerinin paylaştığı videolarına baktıklarını (madde 13) ve öğretmenlerinin durum güncellemelerini okuduklarını (madde 9) belirtmişlerdir. En az ise öğretmenlerinin arkadaş listesini inceledikleri belirlenmiştir ($\bar{X}$=1.63).Ankete katılan öğrencilerin %68 gibi bir oranı hiçbir zaman öğretmenlerinin arkadaş listesini incelemediğini belirtmiştir.

Pasif davranışlara; paylaşımlara bakmak, fotoğraflarına ve hakkında bölümüne bakmak gibi davranışlar örnek verilebilir. Ankete katılan öğrenci grubunun büyük bir çoğunluğu

belirtilen pasif davranışları gerçekleştirmediklerini belirtmiştir. Pasif davranışlarda çoğunlukla gerçekleştirilen etkileşimler, madde 15'te belirtilen kişisel bilgilerine (ilgilendikleri, favorileri ve aktiviteleri vs.) bakmak, madde 12'de yer alan öğretmenin eğitim bilgilerine bakmak ve madde 16'da yer alan öğretmenin temel bilgilerine bakmaktır. Öğrencilerin, öğretmenlerini daha yakından tanımaları, öğretmenleri hakkında pozitif algı geliştirmelerine ve yakınlık kurmalarına olanak sağlayabilir. Sınıf ortamındaki öğrenci, öğretmenin kendisininkine benzer tutumlar, düşünceler ve inançlar taşıdığına inanırsa, öğretmenin öğrenci üzerindeki etkisi daha çok ve öğrenciyle iletişimi daha kolay olacaktır (Yalın, 2006). Öğretmen Facebook üzerinde paylaştığı kişisel ilgi alanları ile sınıf dışında da örnek model olarak öğrenci üzerinde etki bırakabilir. Bu açıdan pasif davranışlar gösteren öğrencilerde bile olumlu etki yaratılabileceği belirtilebilir.

Madde 19'da belirtilen "Öğretmenimin duvarındaki gönderileri okurum" maddesi, Pasif Etkileşim boyutunda yüksek değer alan maddelerdendir. Ortalama olarak 2,07 değer alan bu madde de, öğrencilerin %47,1'i hiçbir zaman öğretmenlerinin duvarındaki iletileri okumayacağını belirtmiştir. %6,1'i her zaman öğretmeninin duvarındaki iletileri okuyacağını belirtmiştir.

Öğretmenlerimin etiketlendiği fotoğraflara bakarım maddesi 2,09 ortalama değeri almıştır. Bu maddede öğrencilerin %8,5'i her zaman öğretmenlerinin etiketlendiği fotoğraflara baktıklarını belirtmiştir.

Ortaöğretim düzeyindeki öğrenciler çoğunlukla öğretmenlerinin kişisel bilgilerine, etiketlendiği fotoğraflara, duvarında yazdıkları iletilere, durum güncellemelerine ve paylaştığı videolara baktıkları görülmüştür.

Pasif Etkileşim boyutu incelendiğinde ilköğretim öğrencilerinin pasif etkileşim ortalaması, ortaöğretim öğrencilerine göre daha yüksek çıkmıştır. Bu durum ilköğretim öğrencilerinin, öğretmenleri ile Facebook üzerinden pasif etkileşime geçme durumunun daha çok olduğunu ortaya koymuştur. İlköğretim ve ortaöğretim öğrencilerinde pasif etkileşimlerden öğretmeninin paylaştığı videolara bakma maddesi en yüksek değeri almıştır. Pasif etkileşim sayesinde öğrenciler sınıf dışı bir ortam da, öğretmenlerini gözlemleme şansı yakalamaktadır. Sosyo-ekonomik durum, ilgiler, değerler ve yetenekler gibi birçok yönden ortak özellikleri olduğunu algılayan kişiler, birbirlerinin görüşlerini kabul etmeye başlarlar (Yalın, 2006).Öğretmenleri ile benzer ilgi alanları olduğunu farkeden öğrenci, öğretmene

ve dersine daha olumlu yaklaşmaya başlar. Bu durum da olumlu sınıf ortamının yaratılmasına katkı sağlar.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi "Öğrencilerin Facebook'ta öğretmenleri ile aktif etkileşimleri nelerdir?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin olarak öğrencilerin, anketin "Aktif Etkileşim" boyutuna ait olan maddelere verdikleri cevapların, cevap seçeneklerine göre dağılımları, frekans, yüzde, standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri, ilköğretim ve ortaöğretim öğrenci düzeyleri dikkate alınarak analiz edilmiştir. Ayrıca, ölçeğin "Aktif Etkileşim" boyutuna ait maddelerin ortalamalarının ortalaması da alınarak, öğrenim düzeylerine yönelik genel bir ortalama puan elde edilmiştir. Araştırma sonucu ilköğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilere ait dağılım Tablo 34'de verilmiştir.

Tablo 34.

İlköğretim öğrencilerinin Aktif Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri

Anket Maddeleri	**Cevap Seçenekleri**										**SS**	$\bar{X}$
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğunlukla		Her Zaman			
	f	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**		
1.Öğretmenimin eklediği fotoğraflara yorum yaparım.	98	40,5	51	21,1	56	23,1	24	9,9	13	5,4	1,21	2,18
2.Öğretmenimin duvarına ileti yazarım.	142	58,7	51	21,1	36	14,9	12	5,0	1	0,4	0,93	1,67
5.Öğretmenimn durum güncellemelerine yorum yaparım	128	52,9	55	22,7	34	14,0	18	7,4	7	2,9	1,09	1.84
6.Öğretmenimin gönderdiği fotoğraflara bakarım	58	24,0	49	20,2	43	17,8	42	17,4	50	20,7	1,47	2.90
7.Öğretmenlerimle sohbet (Chat) yaparım.	93	38,4	55	22,7	53	21,9	23	9,5	18	7,4	1,26	2,24
8.Öğretmenimin üye olduğu gruplara katılırım.	143	59,1	47	19,4	34	14,0	10	4,1	8	3,3	1,06	1,73
10.Öğretmenime mesaj gönderirim.	111	45,9	50	20,7	56	23,1	14	5,8	11	4,5	1,15	2,02
29.Öğretmenlerimle iletişim kurmama katkı sağlar.	87	36,0	47	19,4	48	19,8	28	11,6	31	12,8	1,41	2,44
İlköğretim Öğrencilerinin Aktif Etkileşim Boyutuna İlişkin Görüşlerin Ağırlıklı Ortalaması												2,12

İlköğretim öğrencilerinin Facebook üzerinde gerçekleştirdiği davranışlardan, "Aktif Etkileşim" boyutuna ait olan ölçek maddelerine verdikleri cevaplara dair veriler incelendiğinde, ortalama puan değerinin 2.12 olduğu görülmüştür. Aktif etkileşimlerden "Öğretmenimin duvarına ileti yazarım." maddesine (madde 2), $\bar{X}$=1,67 ile en düşük

ortalamayı almıştır. Bu maddede öğrencilerin %58,7 gibi büyük çoğunluğu hiçbir zaman öğretmeninin duvarına ileti yazmayacağını belirtmiştir. Öğrenciler, "Öğretmenlerimle iletişim kurmama katkı sağlar" maddesine daha olumlu yaklaşmaktadır. Bu madde $\bar{X}$=2,44 değer ile aktif etkileşim boyutunda yüksek ortalamaya sahip maddelerdendir. İlköğretim öğrencilerin %12,8'i her zaman Facebook sosyal ağı üzerinden öğretmenleri ile iletişimde bulunduklarını belirtmiştir.

İlköğretim öğrencilerinin %7,4'ü her zaman öğretmenleri ile sohbet (chat) yapabildiklerini belirtmiştir. Öğretmenlerim ile sohbet (chat) yaparım maddesi (Madde 7) $\bar{X}$=2,24 değere sahiptir. Öğrencilerin öğretmenleri ile internet ortamında sohbet (chat) yapabilmeleri okul dışında da onlara ulaşabildiklerini göstermektedir.

Madde 1'de yer alan, "Öğretmenimin eklediği fotoğraflara yorum yaparım" maddesi, $\bar{X}$=2,18 değer almıştır. Madde 1'de ilköğretim öğrencilerinin %40,5'i hiçbir zaman bu etkileşimi göstermeyeceğini belirtse de genel yüzdeliği bakıldığında çoğunluğun bu etkileşimi farklı tekrar aralıklarında gerçekleştirmektedir. Madde 5'te yer alan "Öğretmenimin durum güncellemelerine yorum yaparım" maddesi $\bar{X}$=1,84 değer almıştır. Bu maddelerde katılımcıların çoğu hiçbir zaman seçeneğini işaretlemiştir.

Aktif etkileşim boyutu incelendiğinde ilköğretim öğrencilerinin, öğretmenleri ile fazla etkileşime geçmedikleri belirlenmiştir. Öğrenciler daha çok öğretmenleri ile iletişime geçme, sohbet (chat) yapma, fotoğraflarına yorum yapmak için kullanırken, öğretmeninin katıldığı gruplara katılma ve duvarına ileti yazma eylemlerini gerçekleştirmeyi tercih etmedikleri görülmüştür.

Ortaöğretim öğrencilerinin aktif etkileşim boyutuna ait vermiş oldukları cevaplar tablo 35'te gösterilmiştir.

Tablo 35.

Ortaöğretim öğrencilerinin Aktif Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri

Anket Maddeleri	**Cevap Seçenekleri**										**SS**	$\bar{X}$
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğunlukla		Her Zaman			
	f	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**		
1.Öğretmenimin eklediği fotoğraflara yorum yaparım.	205	56,5	83	22,9	57	15,7	6	1,7	12	3,3	1,00	1,72
2.Öğretmenimin duvarına ileti yazarım.	254	70,0	65	17,9	35	9,6	4	1,1	5	1,4	0,82	1,46
5.Öğretmenimn durum güncellemelerine yorum yaparım	230	63,4	74	20,4	42	11,6	9	2,5	8	2,2	0,94	1.59
6.Öğretmenimin gönderdiği fotoğraflara bakarım	130	35,8	61	16,8	88	24,2	43	11,8	41	11,3	1,37	2.46
7.Öğretmenlerimle sohbet (Chat) yaparım.	189	52,1	66	18,2	67	18,5	23	6,3	18	5,0	1,18	1,93
8.Öğretmenimin üye olduğu gruplara katılırım.	239	65,8	73	20,1	33	9,1	11	3,0	7	1,9	0,91	1,55
10.Öğretmenime mesaj gönderirim.	194	53,4	83	22,9	56	15,4	9	2,5	21	5,8	1,13	1,84
29.Öğretmenlerimle iletişim kurmama katkı sağlar.	178	49,0	69	19,0	60	16,5	29	8,0	27	7,4	1,28	2,05
Ortaöğretim Öğrencilerinin Aktif Etkileşim Boyutuna İlişkin Görüşlerin Ağırlıklı Ortalaması												1,82

Ortaöğretim öğrencilerinin Facebook üzerinde gerçekleştirdiği davranışlardan, "Aktif Etkileşim" boyutuna ait olan ölçek maddelerine verdikleri cevaplara dair veriler incelendiğinde, ortalama puan değerinin 1.82 olduğu görülmüştür. Aktif etkileşimlerden "Öğretmenimin duvarına ileti yazarım." maddesine (madde 2), $\bar{X}$=1,46 ile en düşük ortalamayı almıştır. Bu maddede öğrencilerin %70'i gibi büyük çoğunluğu hiçbir zaman öğretmeninin duvarına ileti yazmayacağını belirtmiştir. Öğrenciler, "Öğretmenlerimle iletişim kurmama katkı sağlar" maddesine daha olumlu yaklaşmaktadır. Bu madde $\bar{X}$=2,05 değer ile en yüksek ortalamaya sahip maddelerdendir. Ortaöğretim öğrencilerin %7,4'ü her zaman Facebook sosyal ağı üzerinden öğretmenleri ile iletişimde bulunduklarını belirtmiştir.

Ortaöğretim öğrencilerinin %5'i her zaman öğretmenleri ile sohbet (chat) yapabildiklerini belirtmiştir. Öğretmenlerim ile sohbet (chat) yaparım maddesi (Madde 7) $\bar{X}$=1,93 değere sahiptir. Bu sonuç ortaöğretim öğrencilerinin de öğretmenlerine ulaşabilmek için Facebook'u kullandıklarını göstermektedir.

Madde 1'de yer alan, "Öğretmenimin eklediği fotoğraflara yorum yaparım" maddesi, $\bar{X}$=1,72 değer almıştır. Madde 5'te yer alan "Öğretmenimin durum güncellemelerine

yorum yaparım" maddesi $\bar{X}$=1,59 değer almıştır. Bu maddelerde katılımcıların çoğu hiçbir zaman seçeneğini işaretlemiştir. Bu iki maddenin aldıkları değerler karşılaştırıldığında öğrencilerin, öğretmenlerinin fotoğraflarına yorum yapma maddesine daha olumlu yaklaştıkları belirtilebilir.

Aktif etkileşim boyutu incelendiğinde ortaöğretim öğrencilerinin, öğretmenleri ile fazla etkileşime geçmedikleri belirlenmiştir. Öğrenciler daha çok öğretmenleri ile iletişime geçme, sohbet (chat) yapma, fotoğraflarına yorum yapmak için kullanırken, öğretmeninin katıldığı gruplara katılma ve duvarına ileti yazma eylemlerini gerçekleştirmeyi tercih etmedikleri görülmüştür.

Elde edilen sonuçlar açısından aktif etkileşimlerde ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin sonuçları benzerlik göstermektedir. Genel ortalamaya bakıldığında, ilköğretim düzeyindeki öğrenciler ortaöğretim öğrencilerine göre aktif iletişime daha olumlu bakmaktadır. "Öğretmenime mesaj gönderirim" maddesinde ilköğretim öğrencilerinin ortalamaları daha yüksektir. Bu durum ilköğretim öğrencilerinin öğretmenleri ile Facebook'ta ortaöğretim öğrencilerine göre daha çok iletişime geçtiklerini göstermektedir. Bu maddeyle bağlantılı olan madde 19'da ise yine ilköğretim öğrencileri Facebook'un öğretmenleri ile iletişime geçmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Aktif etkileşimlerden "Öğretmenimin duvarına ileti yazarım" maddesi, her iki düzeydeki öğrenci grupları tarafından en az ortalamaya sahip olarak, öğrencilerin bu etkileşim türünü nadiren gerçekleştirdikleri sonucunu ortaya koymuştur.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemi "Öğrencilerin Facebook'ta öğretmenleri ile eğitsel etkileşimleri nelerdir?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin olarak öğrencilerin, anketin "Eğitsel Etkileşim" boyutuna ait olan maddelere verdikleri cevapların, cevap seçeneklerine göre dağılımları, frekans, yüzde, standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri, ilköğretim ve ortaöğretim öğrenci düzeyleri dikkate alınarak analiz edilmiştir. Ayrıca, ölçeğin "Eğitsel Etkileşim" boyutuna ait maddelerin ortalamalarının ortalaması da alınarak, öğrenim düzeylerine yönelik genel bir ortalama puan elde edilmiştir. Araştırma sonucu ilköğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilere ait dağılım Tablo 36'de verilmiştir.

Tablo 36.

İlköğretim Öğrencilerinin Eğitsel Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri

Anket Maddeleri	**Cevap Seçenekleri**										SS	$\bar{X}$
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğunlukla		Her Zaman			
	f	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**		
26. Sınıf arkadaşlarımla ödev ve proje çalışmalarımı paylaşmak için kullanırım.	55	22,7	53	21,9	49	20,2	43	17,8	41	16,9	1,41	2,83
27.Okul ve okul arkadaşlarımla ilgili gelişmeleri takip etmek için kullanırım.	42	17,4	38	15,7	50	20,7	60	24,8	51	21,1	1,40	3,15
28.Akademik (Derslerimle ilgili) çalışmalarıma destek olması için kullanırım.	73	30,2	62	25,6	48	19,8	30	12,4	27	11,2	1,34	2,47
31.Ders materyallerini ve kaynaklarını iletebilirim.	77	31,8	67	27,7	47	19,4	26	10,7	23	9,5	1,30	2,36
32.Sınıf ve derslerle ilgili duyuruları görebilirim.	56	23,1	41	16,9	52	21,5	42	17,4	49	20,2	1,45	2,93
33.Ödev ve dersle ilgili görevleri alabilirim.	60	24,8	35	14,5	47	19,4	48	19,8	50	20,7	1,48	2,95
35.Derslerle ya da diğer eğitsel konularla ilgili bilgi paylaşımında bulunurum.	54	22,3	52	21,5	58	24,0	47	19,4	30	12,4	1,33	2,76
İlköğretim Öğrencilerinin Eğitsel Etkileşim Boyutuna İlişkin Görüşlerin Ağırlıklı Ortalaması												2.77

İlköğretim öğrencilerinin Facebook üzerinde gerçekleştirdiği etkileşimlerden, "Eğitsel Etkileşim" boyutuna ait olan anket maddelerine verdikleri cevaplara dair veriler incelendiğinde ortalama puan değerinin 2.77 olduğu görülmüştür. "Ders materyallerini ve kaynaklarını iletebilirim." davranışı (madde 31), $\bar{X}$=2,36 ile en düşük ortalamayı almıştır. Bu maddede öğrencilerin %31,8'i hiçbir zaman ders materyallerini iletmek için Facebook sosyal ağını kullanmadığını belirtmiştir.

İlköğretim öğrencileri en fazla Madde 27'de yer alan "Okul ve okul arkadaşlarımla ilgili gelişmeleri takip etmek için kullanırım." seçeneğini gerçekleştirebileceklerini belirtmiştir. Yirmi yedinci maddede % 17.4'lük bir kısım "Hiçbir zaman " bu eylemi gerçekleştirmeyeceğini söylese de, geriye kalan kısım farklı aralıklarla da olsa bu eylemi gerçekleştirebileceklerini belirtmiştir. %21.1'lik bir kısım her zaman okul ve okul arkadaşları ile ilgili gelişmeleri takip etmek için kullanacağını belirtmiştir. Yirmi yedinci madde $\bar{X}$=3.15'lik bir değer alarak eğitsel etkileşim boyutunda en yüksek değeri almıştır.

Ankete katılan öğrencilerden sosyal ağlardan Facebook'ta, proje ve ödev paylaşımını her zaman yaptığını belirten öğrenci oranı %16,9'dur. %22,7'lik kısım hiçbir zaman proje ve ödev paylaşımı yapmadığını belirtmiştir. Madde 26'nın ortalaması 2,83'dür.

Ankete katılan ilköğretim öğrencilerinin %20,2'si her zaman sınıf ve dersle ilgili duyuruları görebildiğini belirtmiştir. Sınıf ve dersle ilgili duyuruları görebilirim

maddesinin ortalaması 2,93'dür. Madde 33'te yer alan "Ödev ve dersle ilgili görevleri alabilirim", maddesinin ortalaması 2,95'dir. Öğrencilerin %20,7'si her zaman facebook aracılığıyla ödev ve dersle ilgili görevleri alabileceklerini belirtmiştir.

"Derslerle ya da diğer eğitsel konularla ilgili bilgi paylaşımında bulunurum" maddesinin ortalaması 2,76'dır. Öğrencilerin %12,4'ü her zaman eğitsel konularla ilgili paylaşımda bulunabileceğini belirtmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre ilköğretim öğrencilerinin eğitsel etkileşimleri gerçekleştirmeye olumlu yaklaştıkları söylenebilir. İlköğretim öğrencileri daha çok okul ve okul arkadaşları ile ilgili gelişmeleri takip etmeye, ödev ve dersle ilgili görevleri almaya, sınıf ve dersle ilgili duyuruları almaya yönelik etkileşimlerde Facebook sosyal ağını kullandıklarını belirtmiştir.

Araştırma sonucu ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilere ait dağılım Tablo 37'de verilmiştir.

Tablo 37.

Ortaöğretim Öğrencilerinin Eğitsel Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri

Anket Maddeleri	**Cevap Seçenekleri**										SS	$\bar{X}$
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğunlukla		Her Zaman			
	f	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**		
26. Sınıf arkadaşlarımla ödev ve proje çalışmalarımı paylaşmak için kullanırım.	121	33,3	95	26,2	76	20,9	34	9,4	37	10,2	1,30	2,36
27.Okul ve okul arkadaşlarımla ilgili gelişmeleri takip etmek için kullanırım.	75	20,7	77	21,2	73	20,1	63	17,4	75	20,7	1,42	2,96
28.Akademik (Derslerimle ilgili) çalışmalarıma destek olması için kullanırım.	159	43,8	92	25,3	60	16,5	30	8,3	22	6,1	1,21	2,07
31.Ders materyallerini ve kaynaklarını iletebilirim.	163	44,9	80	22,0	61	16,8	28	7,7	31	8,5	1,29	2,12
32.Sınıf ve derslerle ilgili duyuruları görebilirim.	119	32,8	72	19,8	69	19,0	47	12,9	56	15,4	1,44	2,58
33.Ödev ve dersle ilgili görevleri alabilirim.	128	35,3	75	20,7	65	17,9	50	13,8	45	12,4	1,40	2,47
35.Derslerle ya da diğer eğitsel konularla ilgili bilgi paylaşımında bulunurum.	134	36,9	89	24,5	64	17,6	33	9,1	43	11,8	1,36	2,34
Ortaöğretim Öğrencilerinin Eğitsel Etkileşim Boyutuna İlişkin Görüşlerin Ağırlıklı Ortalaması												2.41

Ortaöğretim öğrencilerinin Facebook üzerinde gerçekleştirdiği etkileşimlerden, "Eğitsel Etkileşim" boyutuna ait olan anket maddelerine verdikleri cevaplara dair veriler incelendiğinde ortalama puan değerinin 2.41 olduğu görülmüştür. "Akademik (Derslerimle ilgili) çalışmalarıma destek olması için kullanırım." davranışı (madde 28), $\bar{X}$=2,07 ile en

düşük ortalamayı almıştır. Bu maddede öğrencilerin %43,8 gibi büyük çoğunluğu hiçbir zaman akademik çalışmalarına destek olması için Facebook sosyal ağını kullanmayacağını belirtmiştir.

Ortaöğretim öğrencileri en fazla Madde 27'de yer alan "Okul ve okul arkadaşlarımla ilgili gelişmeleri takip etmek için kullanırım." seçeneğini gerçekleştirebileceklerini belirtmiştir. Yirmi yedinci maddede % 20.7'lik bir kısım "Hiçbir zaman " bu eylemi gerçekleştirmeyeceğini söylese de, geriye kalan kısım farklı aralıklarla da olsa bu eylemi gerçekleştirebileceklerini belirtmiştir. %20.7'lik bir kısım her zaman okul ve okul arkadaşları ile ilgili gelişmeleri takip etmek için kullanacağını belirtmiştir. Yirmi yedinci madde $\bar{X}$=2.96'lık bir değer alarak eğitsel amaçlı öğrenci-öğrenci etkileşimi boyutunda en yüksek değeri almıştır.

Ankete katılan öğrencilerden sosyal ağlardan Facebook'ta, proje ve ödev paylaşımını her zaman yaptığını belirten öğrenci oranı %10,2'dir. %33,3'lük kısım hiçbir zaman proje ve ödev paylaşımı yapmadığını belirtmiştir. Öğrenciler için internet bulunmaz bir bilgi kaynağıdır. Sosyal ağları kullanarak birbirleriyle iletişime geçen öğrencilerin bilgi paylaşımında sosyal ağları kullanmaları olasıdır. Öğrencilerin yaklaşık %70'i farklı aralıklarla da olsa proje ve ödev paylaşımı yaptığını belirtmiştir. Madde 26'nın ortalaması 2,36'dır.

Ankete katılan ortaöğretim öğrencilerinin %15,4'ü her zaman sınıf ve dersle ilgili duyuruları görebildiğini belirtmiştir. Sınıf ve dersle ilgili duyuruları görebilirim maddesinin ortalaması 2,58'dir.Madde 33'te yer alan "Ödev ve dersle ilgili görevleri alabilirim", maddesinin ortalaması 2,47'dir. Öğrencilerin %12,4'ü her zaman facebook aracılığıyla ödev ve dersle ilgili görevleri alabileceklerini belirtmiştir. Gerçek hayatta aynı sınıfı, okulu paylaşan öğrenciler, sanal dünya da sosyal ağlar aracılığıyla birbirleriyle arkadaşlık kurabilmektedir. Sosyal ağlardan Facebook aracılığıyla ise, öğrenciler aldıkları duyumları ya da bilgileri ileti veya mesaj gönderme yoluyla birbirleriyle paylaşabilmektedirler.

"Derslerle ya da diğer eğitsel konularla ilgili bilgi paylaşımında bulunurum" maddesinin ortalaması 2,34'tür. Öğrencilerin %11,8'i her zaman eğitsel konularla ilgili paylaşımda bulunabileceğini belirtmiştir. Sosyal ağlardan Facebook'ta, başka sitelerden de içerikler paylaşılabilmektedir. Öğrenciler başka kaynaklardan buldukları eğitsel içerikleri

Facebook'ta paylaşarak, listelerinde bulunan bir arkadaşının informal öğrenme gerçekleştirmesine katkıda bulunabilir.

Sonuç olarak öğrenciler, ölçeğin "Eğitsel Etkileşim" boyutunda yer alan maddelere verdikleri cevaplarda daha çok "Hiçbir zaman" seçeneğini işaretlemişlerdir. Anket maddelerinde bu seçeneğin, diğer seçeneklere göre fazla çıkmasında farklı sebepler yatıyor olabilir. Öğrencilerin yaş seviyeleri, bilgisayar ve internet kullanım durumları, sosyal ağları kullanım durumları, okul ve derslere karşı ilgileri gibi birçok sebep bu seçeneğin fazla işaretlenmesine sebep olabilir. Öte yandan yüzdelik değer toplamlarına bakılırsa öğrencilerin daha büyük bir kesimi farklı tekrar aralıklarında, Facebook üzerinden birbirleriyle iletişime geçerek eğitsel paylaşımlarda bulunmuştur. Öğrenciler daha çok arkadaşları ile ilgili bilgi almak ve okul ile ilgili duyurulardan haberdar olmak aracılığıyla Facebook'u kullanmışlardır. Günümüzde birçok okul artık, Facebook üzerinden gruplar açarak, okul ile ilgili bilgi ve görsel paylaşımını sosyal ağ üzerinden yapmaktadır.

Eğitsel etkileşim faktörüne göre elde edilen sonuçlar göstermektedir ki ilköğretim çağındaki öğrenciler, ortaöğretim çağındaki öğrencilere göre eğitsel etkileşimleri daha çok gerçekleştirmektedir. Bu sonuca göre Facebook üzerinden gerçekleştirilebilecek bir eğitsel uygulamanın, ilköğretim öğrencileri üzerinde uygulanmasıyla daha başarılı olunabileceği ortaya çıkmıştır. Eğitsel etkileşim açısından ilk ve ortaöğretim öğrencileri en çok okul ve okul arkadaşları ile ilgili gelişmeleri takip etmek için Facebook sosyal ağını kullanmıştır. En az ise akademik çalışmalarına destek olması için Facebook sosyal ağından yararlandıklarını belirtmiştir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemi "Öğrencilerin Facebook'ta öğretmenleri ile işbirlikli etkileşimleri nelerdir?" şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin olarak öğrencilerin, anketin "İşbirlikli Etkileşim" boyutuna ait olan maddelere verdikleri cevapların, cevap seçeneklerine göre dağılımları, frekans, yüzde, standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri, ilköğretim ve ortaöğretim öğrenci düzeyleri dikkate alınarak analiz edilmiştir. Ayrıca, ölçeğin "İşbirlikli Etkileşim" boyutuna ait maddelerin ortalamalarının ortalaması da alınarak, öğrenim düzeylerine yönelik genel bir ortalama puan elde edilmiştir. Araştırma sonucu ilköğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilere ait dağılım Tablo 38'de verilmiştir.

Tablo 38.

İlköğretim Öğrencilerinin İşbirlikli Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri

Anket Maddeleri	**Cevap Seçenekleri**										SS	$\bar{X}$
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğunluklu a		Her Zaman			
	f	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**		
30.Facebook'ta sınıf içi tartışmalar yürütebilirim.	92	38,0	43	17,8	37	15,3	38	15,7	31	12,8	1,45	2,46
34.Ortak ilgi ve gereksinimler durumunda gruplar kurabilirim.	66	27,3	55	22,7	49	20,2	38	15,7	33	13,6	1.39	2,64
36.Grup çalışmalarını Facebook üzerinden yürütebilirim.	98	40,5	54	22,3	37	15,3	32	13,2	20	8,3	1,33	2,25
37.Öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteği sağlanabilir (Video, animasyon vs.)	77	31,8	40	16,5	40	16,5	40	16,5	44	18,2	1,51	2,71
İlköğretim Öğrencilerinin İşbirlikli Etkileşim Boyutuna İlişkin Görüşlerin Ağırlıklı Ortalaması												2.51

İlköğretim öğrencilerin Facebook üzerinde gerçekleştirdiği etkileşimlerden, "İşbirlikli Etkileşim" boyutuna ait olan ölçek maddelerine verdikleri cevaplara dair veriler incelendiğinde, ortalama puan değerinin 2.51 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin Facebook'ta gerçekleştirmedikleri ya da gerçekleştirmeyi düşünmedikleri işbirlikçi davranışlardan "Grup çalışmalarını Facebook üzerinden yürütebilirim) davranışı (madde 36), $\bar{X}$=2,25 ile en düşük ortalamayı almıştır. Bu maddede öğrencilerin % 40,5'i hiçbir zaman grup çalışmalarını Facebook üzerinden yürütmeyeceğini belirtmiştir. Öğrenciler en fazla Madde 37'de yer alan "Öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteği sağlanabilir (Video, animasyon vs.)" seçeneğini gerçekleştirebileceklerini belirtmiştir. Otuz yedinci maddede % 31,8'lik bir kısım "Hiçbir zaman " bu eylemi gerçekleştirmeyeceğini söylese de, geriye kalan kısım farklı aralıklarla da olsa bu eylemi gerçekleştirebileceklerini belirtmiştir. %18.2'lik bir kısım her zaman öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteği sağlanabileceğini belirtmiştir. Otuz yedinci madde $\bar{X}$=2.71'lik bir değer alarak eğitsel amaçlı işbirlikli etkileşim boyutunda en yüksek değeri almıştır.

"Facebook'ta sınıf içi tartışmalar yürütebilirim." Maddesine öğrencilerin %38'i hiçbir zaman seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddenin ortalaması 2,46'dır.Madde 34'te belirtilen "Ortak ilgi ve gereksinimler durumunda gruplar kurabilirim." Maddesine, öğrencilerin %13,6'sı her zaman yanıtını vermiştir.% 27,3'ü ise hiçbir zaman yanıtını vermiştir. Bu maddenin ortalaması 2,64 olarak bulunmuştur.

Araştırma sonucu ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilere ait dağılım Tablo 39'de verilmiştir.

Tablo 39.

Ortaöğretim Öğrencilerinin İşbirlikli Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri

Anket Maddeleri	**Cevap Seçenekleri**										SS	$\bar{X}$
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğunlukla		Her Zaman			
	f	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**		
30.Facebook'ta sınıf içi tartışmalar yürütebilirim.	164	45,2	72	19,2	61	16,8	35	9,6	31	8,5	1,32	2,16
34.Ortak ilgi ve gereksinimler durumunda gruplar kurabilirim.	149	41,0	68	18,7	60	16,5	48	13,2	38	10,5	1.39	2,33
36.Grup çalışmalarını Facebook üzerinden yürütebilirim.	175	48,2	76	20,9	53	14,6	27	7,4	32	8,8	1,31	2,07
37.Öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteği sağlanabilir (Video, animasyon vs.)	149	41,0	62	17,1	60	16,5	43	11,8	49	13,5	1,45	2,39
Ortaöğretim Öğrencilerinin İşbirlikli Etkileşim Boyutuna İlişkin Görüşlerin Ağırlıklı Ortalaması												2.23

Ortaöğretim öğrencilerinin Facebook üzerinde gerçekleştirdiği etkileşimlerden, "İşbirlikli Etkileşim" boyutuna ait olan anket maddelerine verdikleri cevaplara dair veriler incelendiğinde, ortalama puan değerinin 2.23 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin Facebook'ta gerçekleştirmedikleri ya da gerçekleştirmeyi düşünmedikleri işbirlikçi davranışlardan "Grup çalışmalarını Facebook üzerinden yürütebilirim) davranışı (madde 36), $\bar{X}$=2,07 ile en düşük ortalamayı almıştır. Bu maddede öğrencilerin %48,2'si gibi büyük çoğunluğu hiçbir zaman grup çalışmalarını Facebook üzerinden yürütmeyeceğini belirtmiştir. Öğrenciler en fazla Madde 37'de yer alan "Öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteği sağlanabilir (Video, animasyon vs.)" seçeneğini gerçekleştirebileceklerini belirtmiştir. Otuz yedinci maddede % 41'lik bir kısım "Hiçbir zaman " bu eylemi gerçekleştirmeyeceğini söylese de, geriye kalan kısım farklı aralıklarla da olsa bu eylemi gerçekleştirebileceklerini belirtmiştir. %13.5'lik bir kısım her zaman öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteği sağlanabileceğini belirtmiştir. Otuz yedinci madde $\bar{X}$=2.39'luk bir değer alarak eğitsel amaçlı işbirlikli çalışma açısından öğrenci-öğrenci etkileşimi boyutunda en yüksek değeri almıştır.

“Facebook’ta sınıf içi tartışmalar yürütebilirim.” Maddesine öğrencilerin %45,2’si hiçbir zaman seçeneğini işaretlemiştir. Bu maddenin ortalaması 2,16’dır.Madde 30’un bu değerde çıkmasına sebep olarak, anketin uygulandığı kesimin yaşı etkili olabilir. İlköğretim çağındaki öğrencilerin sınıf içi tartışmalarda bulunmaları ve yeterli olgunluk göstermeleri yaşları itibariyle zordur. Bu durum Facebook üzerinden gerçekleştirilecek sınıf içi tartışmaları da etkileyecektir.

Facebook’un yararlı özelliklerinden biri grup oluşturulabilmesidir. Oluşturulan gruplar sayesinde duyurularımız tüm grup üyelerine ulaştırılabilir. Ayrıca ortak ilgi alanına sahip kişilerle gruplar sayesinde iletişim kurarak bilgi paylaşımında bulunulabilir. Madde 34’te yer alan “Ortak ilgi ve gereksinimler durumunda gruplar kurabilirim.” maddesine, öğrencilerin %10,5’i her zaman yanıtını vermiştir. % 41’i ise hiçbir zaman yanıtını vermiştir. Bu maddenin ortalaması 2,33 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin yaklaşık %60’ının Facebook gruplarıyla ilgisi vardır. Madde 36’da grup çalışmalarını Facebook üzerinden yürütebilirim seçeneğini her zaman olarak işaretleyen öğrenciler grubun %8,8’idir.Bu oranlara bakarak öğrencilerin grup çalışmalarını Facebook üzerinden yürütmede sorun yaşayabilecekleri sonucuna ulaşabilir.

“İşbirlikli Etkileşim” boyutuna ortaöğretim öğrencilerinin verdikleri cevaplara göre, işbirlikli çalışma için grup oluşturma öğrencilerin büyük çoğunluğu için gerçekleştirilebilecek bir eylem iken, grup çalışmalarını ve sınıf içi tartışmaları Facebook üzerinden yürütmek zordur. Öğrencilerin çoğunluğu Facebook’un öğretim esnasında çoklu ortam desteği sağladığını düşünmektedir.

İşbirlikli Etkileşim faktöründe, ilköğretim öğrencileri ortaöğretim öğrencilerine göre işbirlikli etkileşimleri gerçekleştirmeye daha olumlu yaklaşmaktadır. İlköğretim öğrencilerin bu boyutta aldığı değer $\bar{X}$=2,51 iken, ortaöğretim öğrencilerinin değeri $\bar{X}$=2,23 olarak bulunmuştur. İşbirlikli etkileşimlerden Facebook sosyal ağının öğretim ortamında zengin çoklu ortam sağlaması maddesi ilk ve ortaöğretim öğrencileri tarafından, bu faktörde en yüksek değer alan madde olmuştur.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci alt problemi “Öğrencilerin Facebook’ta öğretmenleri ile sosyal etkileşimleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin olarak öğrencilerin, anketin “Sosyal Etkileşim” boyutuna ait olan maddelere verdikleri cevapların,

cevap seçeneklerine göre dağılımları, frekans, yüzde, standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri, ilköğretim ve ortaöğretim öğrenci düzeyleri dikkate alınarak analiz edilmiştir. Ayrıca, ölçeğin "Sosyal Etkileşim" boyutuna ait maddelerin ortalamalarının ortalaması da alınarak, öğrenim düzeylerine yönelik genel bir ortalama puan elde edilmiştir. Araştırma sonucu ilköğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilere ait dağılım Tablo 40'da verilmiştir.

Tablo 40.

İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri

Anket Maddeleri	**Cevap Seçenekleri**										SS	$\bar{X}$
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğunlukla		Her Zaman			
	F	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**		
22.Arkadaşlarımla iletişim kurmak için kullanırım.	28	11.6	18	7.4	31	12,8	74	30,6	90	37,2	1,35	3,73
23.Arkadaşlarımla çeşitli bilgi ve kaynak paylaşımında bulunmak için kullanırım.	38	15,7	38	15,7	37	15,3	66	27,3	62	25,6	1,42	3,30
24.Benimle ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak için kullanırım.	96	39,7	44	18,2	40	16,5	25	10,3	35	14,5	3,04	2,57
25.Okulumla ilgili gruplara katılarak iletişimimi sürdürmek için kullanırım.	71	29,3	49	20,2	49	20,2	35	14,5	37	15,3	1,43	2,64
İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Etkileşim Boyutuna İlişkin Görüşlerin Ağırlıklı Ortalaması												3.06

İlköğretim öğrencilerinin Facebook üzerinde gerçekleştirdiği ve gerçekleştirmeye uygun bulduğu etkileşimlerden, "Sosyal Etkileşim" boyutuna ait olan anket maddelerine verdikleri cevaplara dair veriler incelendiğinde, ortalama puan değerinin 3.06 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin Facebook'ta gerçekleştirmedikleri ya da gerçekleştirmeyi düşünmedikleri sosyal davranışlardan "Benimle ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak için kullanırım." davranışı (madde 24), $\bar{X}$=2,57 ile en düşük ortalamayı almıştır. Bu maddede öğrencilerin %39,7'i gibi büyük çoğunluğu hiçbir zaman ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak için kullanmayacağını belirtmiştir.

Öğrenciler Madde 22'de yer alan "Arkadaşlarımla iletişim kurmak için kullanırım." seçeneğinde, % 37,2'lik bir kısım "Her zaman " bu eylemi gerçekleştireceğini belirtmiştir. Yirmi ikinci madde $\bar{X}$=3.73'lük bir değer alarak, sosyal etkileşim boyutunda en yüksek değeri almıştır. Bu sonuca göre, ilköğretim öğrencilerinin etkin bir şekilde Facebook'ta arkadaşları ile iletişimde bulundukları söylenebilir.

"Okulumla ilgili gruplara katılarak iletişimimi sürdürmek için kullanırım." maddesi (Madde 25), 2,64 ortalamaya sahiptir. Öğrencilerin %29,3'ü hiçbir zaman okullarıyla ilgili gruplara katılmayacağını söylemiştir. %15,3'ü ise her zaman okullarıyla ilgili gruplara katılacaklarını belirtmiştir. Okul arkadaşları ile Facebook'tan iletişimi devam ettirmenin bir yolu da Facebook'ta yer alan okul gruplarıdır. Sonuçlara göre, ilköğretim öğrencilerinin okul grupları üzerinden iletişim kurduğu söylenebilir.

Araştırma sonucu ilköğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilere ait dağılım Tablo 41'de verilmiştir.

Tablo 41.

Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri

Anket Maddeleri	**Cevap Seçenekleri**										SS	$\bar{X}$
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğunlukla		Her Zaman			
	F	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**		
22.Arkadaşlarımla iletişim kurmak için kullanırım.	45	12.4	28	7.7	53	14,6	94	25,9	143	39,4	1,37	3,72
23.Arkadaşlarımla çeşitli bilgi ve kaynak paylaşımında bulunmak için kullanırım.	57	15,7	43	11,8	90	24,8	89	24,5	84	23,1	1,35	3,27
24.Benimle ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak için kullanırım.	129	35,5	84	23,1	82	22,6	28	7,7	40	11,0	1,32	2,35
25.Okulumla ilgili gruplara katılarak iletişimimi sürdürmek için kullanırım.	103	28,4	77	21,2	81	22,3	40	11,0	62	17,1	1,42	2,67
Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Etkileşim Boyutuna İlişkin Görüşlerin Ağırlıklı Ortalaması												3.00

Ortaöğretim öğrencilerinin Facebook üzerinde gerçekleştirdiği ve gerçekleştirmeye uygun bulduğu etkileşimlerden, "Sosyal Etkileşim" boyutuna ait olan anket maddelerine verdikleri cevaplara dair veriler incelendiğinde, ortalama puan değerinin 3.00 olduğu görülmüştür. Öğrencilerin Facebook'ta gerçekleştirmedikleri ya da gerçekleştirmeyi düşünmedikleri sosyal davranışlardan "Benimle ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak için kullanırım." davranışı (madde 24), $\bar{X}$=2,35 ile en düşük ortalamayı almıştır. Bu maddede öğrencilerin %35,5'i gibi büyük çoğunluğu hiçbir zaman ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak için kullanmayacağını belirtmiştir.

Öğrenciler Madde 22'de yer alan "Arkadaşlarımla iletişim kurmak için kullanırım." seçeneğinde, % 39,4'lük bir kısım "Her zaman " bu eylemi gerçekleştireceğini belirtmiştir. Yirmi ikinci madde $\bar{X}$=3.72'lik bir değer alarak, sosyal etkileşim boyutunda en yüksek değeri almıştır.

“Okulumla ilgili gruplara katılarak iletişimimi sürdürmek için kullanırım.” maddesi (Madde 25), 2,67 ortalamaya sahiptir. Öğrencilerin %28,4’ü hiçbir zaman okullarıyla ilgili gruplara katılmayacağını söylemiştir. %17,1’i ise her zaman okullarıyla ilgili gruplara katılacaklarını belirtmiştir. Öğrencilerin %28,4’lük gibi bir kısmının okulları ile ilgili gruplara katılmayacaklarını belirtmelerinin sebeplerinden biri bilgisayar ve sosyal medya kullanma alışkanlıkları olabilir. Bir diğer sebep ise öğrencilerin okullarına karşı sahip oldukları benimseme duygusunun seviyesidir. Okulunu sevmeyen öğrencilerin, sosyal ağlarda okulla ilgili gelişmeleri takip etmeleri beklenemez.

Sosyal etkileşim boyutuna bakıldığında, öğrencilerin Facebook’u birbirleri ile iletişim kurmada oldukça aktif kullandıkları görülmektedir. Ankete katılan ilk ve orta öğretim öğrencilerinin büyük çoğunluğu her zaman arkadaşları ile iletişim kurmak için Facebook’u tercih ettiklerini belirtmiştir. Ayrıca her iki gruptan da öğrencilerin yaklaşık %25’i, Facebook’u çeşitli bilgi ve kaynak paylaşımında her zaman kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu denli birbirleriyle iletişim halinde olması, sosyal ağlarda informal öğrenme için de zemin hazırlamaktadır. Gülbahar ve diğerleri (2010) de sosyal ağ sitelerinin, günlük olay ve haberlerin paylaşımı için de önemli birer araç halini aldığını belirtmiştir. Facebook üzerinden gerçekleştirilen her paylaşım aynı anda yüzlerce kişi tarafından görülebilmektedir. Öğrencilere sosyal medya eğitimi verilerek, sanal dünyada gerçekleştirilen paylaşımların daha yararlı hale getirilmesi sağlanabilir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın altıncı alt problemi “Öğrencilerin Facebook’ta öğretmenleri ile görsel etkileşimleri nelerdir?” şeklinde ifade edilmiştir. Bu alt probleme ilişkin olarak öğrencilerin, anketin “Görsel Etkileşim” boyutuna ait olan maddelere verdikleri cevapların, cevap seçeneklerine göre dağılımları, frekans, yüzde, standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri, ilköğretim ve ortaöğretim öğrenci düzeyleri dikkate alınarak analiz edilmiştir. Ayrıca, ölçeğin “Görsel Etkileşim” boyutuna ait maddelerin ortalamalarının ortalaması da alınarak, öğrenim düzeylerine yönelik genel bir ortalama puan elde edilmiştir. Araştırma sonucu ilköğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilere ait dağılım Tablo 42’de verilmiştir.

Tablo 42.

İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri

Anket Maddeleri	**Cevap Seçenekleri**										SS	$\bar{X}$
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğunlukla		Her Zaman			
	f	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**		
18. Öğretmenimin paylaştığı videolara yorum yaparım.	115	47,5	53	21,9	40	16,5	22	9,1	11	4,5	1,19	2.00
20.Öğretmenimin etiketlendiği fotoğraflara yorum yaparım.	123	50,8	48	19,8	44	18,2	15	6,2	11	4,5	1,16	1,92
İlköğretim Öğrencilerinin Görsel Etkileşim Boyutuna İlişkin Görüşlerin Ağırlıklı Ortalaması												1.96

İlköğretim öğrencilerinin Facebook üzerinde gerçekleştirdiği ve gerçekleştirmeye uygun bulduğu etkileşimlerden, "Görsel Etkileşim" boyutuna ait olan ölçek maddelerine verdikleri cevaplara dair veriler incelendiğinde, ortalama puan değerinin 1.96 olduğu görülmüştür. Görsel etkileşim boyutunda ilköğretim öğrencilerinin büyük bir kısmının "Hiçbir Zaman" seçeneği işaretlediği görülmüştür. Öğrenciler öğretmenlerinin etiketlendiği fotoğraflara yorum yapma maddesinde (Madde 20) %50,8 gibi bir oranla hiçbir zaman bu eylemleri gerçekleştirmeyeceklerini belirtmiştir.

Madde 18'de "Öğretmenimin paylaştığı videolara yorum yaparım" maddesi 2,00 değer almıştır. Öğrencilerin %47,5'i gibi büyük çoğunluğu öğretmeninin paylaştığı videolara yorum yapmayacağını belirtmiştir.

Araştırma sonucu ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören öğrencilere ait dağılım Tablo 43'de verilmiştir.

Tablo 43.

Ortaöğretim Öğrencilerinin Görsel Etkileşim Boyutuna Ait Frekans, Yüzde, Standart Sapma ve Aritmetik Ortalama Değerleri

Anket Maddeleri	**Cevap Seçenekleri**										SS	$\bar{X}$
	Hiçbir Zaman		Nadiren		Bazen		Çoğunlukla		Her Zaman			
	f	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**	**F**	**%**	**f**	**%**		
18. Öğretmenimin paylaştığı videolara yorum yaparım.	235	64,7	68	18,7	37	10,2	10	2,8	13	3,6	1,01	1.61
20.Öğretmenimin etiketlendiği fotoğraflara yorum yaparım.	271	74,7	39	10,7	42	11,6	5	1,4	6	1,7	0,87	1,44
Ortaöğretim Öğrencilerinin Görsel Etkileşim Boyutuna İlişkin Görüşlerin Ağırlıklı Ortalaması												1.52

Ortaöğretim öğrencilerinin Facebook üzerinde gerçekleştirdiği ve gerçekleştirmeye uygun bulduğu etkileşimlerden, "Görsel Etkileşim" boyutuna ait olan ölçek maddelerine verdikleri cevaplara dair veriler incelendiğinde, ortalama puan değerinin 1.52 olduğu görülmüştür. Görsel etkileşim boyutunda öğrencilerin büyük bir kısmının "Hiçbir Zaman"

seçeneği işaretlediği görülmüştür. Öğrenciler öğretmenlerinin etiketlendiği fotoğraflara yorum yapma maddesinde (Madde 20) %74,7 gibi bir oranla hiçbir zaman bu eylemleri gerçekleştirmeyeceklerini belirtmiştir.

Madde 18'de "Öğretmenimin paylaştığı videolara yorum yaparım" maddesi 1,61 değer almıştır. Öğrencilerin %64,7'si gibi büyük çoğunluğu öğretmeninin paylaştığı videolara yorum yapmayacağını belirtmiştir.

Görsel etkileşim boyutu göstermektedir ki, Facebook üzerinden görsel açıdan etkileşim kurmak öğrenciler için tercih edilen bir yöntem değildir. İlköğretim düzeyinde eğitim gören öğrenciler, ortaöğretim öğrencilerine göre görsel açıdan etkileşime girmeye daha olumlu bakmaktadır.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın yedinci alt problemi "Öğrencilerin sosyal ağ ortamında öğretmenlerle etkileşimi; pasif etkileşim, aktif etkileşim, eğitsel etkileşim, sosyal etkileşim, işbirlikli etkileşim, görsel etkileşim boyutlarına göre öğrenim düzeyi ve cinsiyet değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir" şeklinde belirlenmiştir. Bu alt probleme ilişkin olarak yapılan istatistiksel çözümlemeler, her değişken için ayrı başlıklar altında verilmiştir.

Öğrencilerin Sosyal Ağ Etkileşimleri ile Öğrenim Düzeyleri Arasındaki İlişki

Öğrencilerin, öğretmenleri ile Facebook üzerinden gerçekleştirdikleri etkileşimlerde, öğrenim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için, iki alt kategorisi olan bağımsız değişkenler arasındaki farkın anlamlılığının test edilmesine yönelik t-testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 44'de gösterilmiştir.

Tablo 44.

Öğrencilerin Öğrenim Düzeylerine Göre Sosyal Ağ Etkileşimlerine İlişkin Görüşlerinin Farklılığı İçin T-Testi Sonuçları

Anket Alt Boyutları	Öğrenim Düzeyi	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Pasif Etkileşim	İlköğretim	317	1,84	1,113	0,561	732	0,575
	Ortaöğretim	417	1,79	1,132			
Eğitsel Etkileşim	İlköğretim	320	2,66	1,460	2,507	646,712	0,012
	Ortaöğretim	420	2,40	1,314			
Aktif Etkileşim	İlköğretim	320	2,06	1,211	3,658	623,025	0,000
	Ortaöğretim	422	1,75	1,030			
Sosyal Etkileşim	İlköğretim	320	3,42	1,525	-1,520	659,434	0,129
	Ortaöğretim	419	3,59	1,417			
İşbirlikli Etkileşim	İlköğretim	319	2,24	1,453	1,365	648,113	0,173
	Ortaöğretim	418	2,10	1,318			
Görsel Etkileşim	İlköğretim	315	1,90	1,186	3,221	619,865	0,001
	Ortaöğretim	420	1,63	1,027			
GENEL	İlköğretim	320	2,06	1,211	3,658	623,025	0,000
	Ortaöğretim	422	1,75	1,030			

*p<.05

Tablo-44'deki veriler genel olarak incelendiğinde, öğrencilerin sosyal ağlardan Facebook'ta etkileşime girme durumları, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencisi olma değişkenine göre farklılık göstermiştir [t(623,025) = 3,658; p<.05]. Diğer bir ifadeyle öğrencilerin sosyal ağlardaki etkileşimleri, ilköğretim ya da ortaöğretim öğrencisi olma durumuna göre farklılık göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal ağlarda etkileşime ilişkin görüşleri, sırasıyla "Pasif Etkileşim" boyutunda [t(732) = 0.561; p>.05], "Sosyal Etkileşim" boyutunda [t(659,434) = -1.520; p>.05], "İşbirlikli Etkileşim" boyutunda [t(648,113) = 1.365; p>.05] ile farklılık göstermezken, "Aktif Etkileşim" boyutunda [t(623,025) = 3.658; p<.05] , "Eğitsel Etkileşim" boyutunda [t(646,712) = 2.507; p<.05] ve "Görsel Etkileşim" boyutunda [t(623,025) = 3.658; p<.05] ile öğrencilerin sosyal ağdaki etkileşiminde öğrenim düzeyine göre anlamlı farklılıklar göstermiştir.

Öğrencilerin, sosyal ağlarda etkileşimlere yönelik maddelere verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, ilköğretim öğrencilerinin ($\bar{X}$ =1.84) pasif etkileşimleri gerçekleştirmeye yönelik düşünceleri ortaöğretim öğrencilerine ($\bar{X}$=1,79) göre anlamlı bir farklılık kazanmamıştır. Aktif etkileşim türlerinde ilköğretim öğrencileri ($\bar{X}$=2,06), ortaöğretim öğrencilerine ($\bar{X}$=1,75) göre daha yüksek bir ortalamaya sahip

olmuştur. Aktif etkileşimde, ilköğretim öğrencileri, ortaöğretim öğrencilerine göre anlamlı bir farklılığa sahiptir. "Eğitsel Etkileşim" boyutunda ilköğretim öğrencileri ($\bar{X}$=2,66), ortaöğretim öğrencilerine ($\bar{X}$=2,40) göre anlamlı bir farklılığa sahiptir. "Sosyal Etkileşim" boyutunda ortaöğretim öğrencileri ($\bar{X}$=3,59), ilköğretim öğrencilerine ($\bar{X}$=3,42) daha yüksek değer almıştır. "İşbirlikli Etkileşim" boyutunda ilköğretim öğrencileri ($\bar{X}$=2,24) değer alarak ortaöğretim öğrencilerine ($\bar{X}$=2,10) göre anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. "Görsel Etkileşim" boyutunda ($\bar{X}$=1,90) ortalamaya sahip olan ilköğretim öğrencileri ile ($\bar{X}$=1,63) ortalamaya sahip olan ortaöğretim öğrencileri arasında yine anlamlı bir farkın olduğu istatistiksel olarak da söylenebilir.

Bu bulgular genel olarak incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin, ilköğretim ya da ortaöğretim kurumunda eğitim almasının, sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirdiği etkileşimlerde anlamlı farklılığa sebep olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu verilere göre, sosyal ağlardan Facebook'ta gerçekleştirilebilen etkileşimleri, ilköğretim öğrencilerinin uygulamaya yönelik düşünceleri, ortaöğretim öğrencilerine göre daha olumludur. Sosyal ağ kullanımında pasif davranışlar gösteren öğrenciler arasında öğrenim kademesine göre bir fark bulunmamıştır. İlköğretim öğrencileri, sosyal ağları kullanırken eğitsel, işbirlikli açıdan kullanmaya ortaöğretim öğrencilerine göre daha olumlu yaklaşmaktadır. Ortaöğretim öğrencilerinin ise sosyal açıdan etkileşimlerde, ilköğretim öğrencilerine göre daha aktif oldukları bulgulara göre söylenilebilir. Bu durumun ortaya çıkmasının önemli nedenlerinden biri ortaöğretim öğrencilerinin bulundukları yaş aralığını kapsayan ergenlik dönemi olabilir. Gençler bu dönemde arkadaş iletişimlerini ön plana almaktadır. İlköğretim öğrencilerinin eğitsel etkileşimlerde daha aktif olmasının sebeplerinden biri, bilgi kaynağı olarak gördüğü öğretmenlerine sosyal ağlar üzerinden ulaşabilmeleri olabilir. İlköğretim öğrencilerinin, ortaöğretim öğrencilerine göre aktif etkileşim türlerini daha fazla kullandığı sonucuna ulaşılabilir. İlköğretim öğrencileri, öğretmenleri ile etkileşimlerinde iletilerine yorum yapma, fotoğraflarına yorum yapma gibi etkileşimleri ortaöğretim grubundaki öğrencilere göre daha fazla gerçekleştirmektedir. Bu sonucun ortaya çıkma nedenlerinden biri olarak ilköğretim çağındaki çocukların, öğretmenlerini otorite olarak görmesi ve ortaöğretim çağındaki gençlere göre, öğretmenlerine daha çok sevgi duymasıdır.

Öğrencilerin Sosyal Ağ Etkileşimleri ile Cinsiyet Değişkeni Arasındaki İlişki

Öğrencilerin, öğretmenleri ile Facebook üzerinden gerçekleştirdikleri etkileşimlerde, öğrenim düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için, iki alt

kategorisi olan bağımsız değişkenler arasındaki farkın anlamlılığının test edilmesine yönelik t-testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar Tablo 45'de gösterilmiştir.

Tablo 45.

Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sosyal Ağ Etkileşimlerinin Farklılığı İçin t-Testi Sonuçları

Anket Alt Boyutları	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	t	Sd	P
Pasif Etkileşim	Kadın	343	1,86	1,145	1,429	728	0,153
	Erkek	387	1,74	1,098			
Eğitsel Etkileşim	Kadın	344	2,67	1,423	2,804	734	0,005
	Erkek	392	2,38	1,342			
Aktif Etkileşim	Kadın	346	1,89	1,143	0,087	736	0,931
	Erkek	392	1,88	1,110			
Sosyal Etkileşim	Kadın	345	3,59	1,456	1,225	733	0,221
	Erkek	390	3,46	1,467			
İşbirlikli Etkileşim	Kadın	344	2,07	1,357	-1,756	731	0,079
	Erkek	389	2,25	1,399			
Görsel Etkileşim	Kadın	344	1,73	1,072	-0,114	729	0,909
	Erkek	387	1,74	1,137			
GENEL	Kadın	346	1,89	1,143	0,087	736	0,931
	Erkek	392	1,88	1,110			

*p<.05

Tablo-45'deki veriler genel olarak incelendiğinde, öğrencilerin sosyal ağlardan Facebook'ta etkileşime girme durumları, cinsiyetlerine göre farklılık göstermemiştir [t(736) = 0,087; p>.05]. Diğer bir ifadeyle öğrencilerin sosyal ağlardaki etkileşimleri, cinsiyetlerinin kız ya da erkek olma durumuna göre farklılık göstermemektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerine göre sosyal ağlarda etkileşime ilişkin görüşleri, "Eğitsel Etkileşim" boyutunda [t(734) = 2.804; p<.05] değerleri ile anlamlı bir farklılık gösterirken, "Pasif Etkileşim" boyutunda [t(728) = 1.429; p<.05] , "Aktif Etkileşim" boyutunda [t(736) = 0.087; p>.05], "Sosyal Etkileşim" boyutunda [t(733) = 1.225; p>.05], "İşbirlikli Etkileşim" boyutunda [t(731) = 1.736; p>.05], "Görsel Etkileşim" boyutunda [t(729) = 0.114; p>.05] ile anlamlı farklılıklar göstermemiştir.

Öğrencilerin, sosyal ağlarda etkileşimlere yönelik maddelere verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları incelendiğinde, kız öğrencilerin ($\bar{X}$ =1.86) pasif etkileşimleri gerçekleştirmeye yönelik düşünceleri erkek öğrencilere ($\bar{X}$=1,74) göre daha yüksek bir değer kazanmıştır. Aktif etkileşim türlerinde kız öğrenciler ($\bar{X}$=1,89), erkek öğrencilere ($\bar{X}$=1,88) göre anlamlı bir farklılık kazanmamıştır. Diğer bir deyişle öğrencilerin sosyal ağlarda kurdukları "Aktif Etkileşim" boyutuna giren ileti gönderme, iletilerine yorum yapma ve fotoğraflarına yorum yapma gibi etkileşimleri göstermede cinsiyetin getirdiği bir

farklılık oluşmamıştır. “Eğitsel Etkileşim” boyutunda kız öğrenciler ($\bar{X}$=2,67), erkek öğrencilere ($\bar{X}$=2,38) göre anlamlı bir farklılığa sahiptir. Bu sonuca göre kız öğrenciler sosyal ağlardan Facebook’u daha çok eğitsel anlamda kullanmaktadır. “Sosyal Etkileşim” boyutunda kız öğrenciler ($\bar{X}$=3,59), erkek öğrencilere ($\bar{X}$=3,46) göre daha yüksek değer almıştır. Bu sonuca göre “Sosyal Etkileşim” boyutunda yine kız öğrencilerin daha aktif oldukları söylenebilir. “İşbirlikli Etkileşim” boyutunda kız öğrenciler ($\bar{X}$=2,07) değer alarak erkek öğrencilere ($\bar{X}$=2,25) göre anlamlı bir farklılık olduğu ortaya çıkmıştır. “İşbirlikli Etkileşim” boyutunda erkek öğrencilerin daha aktif oldukları söylenilebilir. “Görsel Etkileşim” boyutunda ($\bar{X}$=1,73) ortalamaya sahip olan kız öğrenciler ile ($\bar{X}$=1,74) ortalamaya sahip olan erkek öğrenciler arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olduğu söylenilemez.

Bu bulgular genel olarak incelendiğinde, araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyetlerinin farklılığı, sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirdiği etkileşimlerde anlamlı farklılığa sebep olmamıştır. Diğer bir yorumla öğrencilerin kız ya da erkek olması, sosyal ağlardan Facebook’ta gerçekleştirdiği etkileşimler üzerinde farklılık yaratmamıştır. Verilere göre, sosyal ağ kullanımında pasif etkileşimleri kız öğrencilerin daha çok gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Kız öğrencilerin “Eğitsel Etkileşim” ve “Sosyal Etkileşim” boyutlarında erkek öğrencilere göre daha aktif oldukları söylenilebilir. Erkek öğrenciler ise “İşbirlikli Etkileşim” boyutunda kız öğrencilere göre ölçek maddelerine daha olumlu yanıtlar vermiştir. Bu sonuca göre erkek öğrencilerin sosyal ağ üzerinden işbirlikli çalışmaya, kız öğrencilere göre daha olumlu baktığı söylenilebilir. “Aktif Etkileşim” boyutunda kız veya erkek öğrenci farklılığına rastlanılmamıştır. Kız ve erkek öğrencilerin Facebook kullanımlarının benzer düzeyde aktif olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin sosyal ağlarda gerçekleştirdikleri etkileşimlerde cinsiyet değişkeninin etkisi yoktur. Kız ya da erkek öğrenciler, sosyal ağlardan Facebook’ta gerçekleştirilen etkileşim türlerinde benzer davranışlar göstermekte ve benzer düzeyde etkileşimlere olumlu yaklaşmaktadır.

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayanan sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Bu araştırma kapsamında öğrencilerin öğretmenleri ile sosyal ağlar üzerinden etkileşimleri incelenmiştir. Elde edilen bulgulara yönelik sonuçlar aşağıda sırasıyla verilmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın birinci alt problemini oluşturan pasif etkileşim boyutunda ilk ve ortaöğretim öğrencileri çoğunlukla öğretmenlerinin kişisel bilgilerine, etiketlendiği fotoğraflara, duvarında yazdıkları iletilere, durum güncellemelerine ve paylaştığı videolara baktıkları görülmüştür.

Ölçeğe katılan ve Facebook kullanımında pasif davranışlar sergileyen öğrenciler en çok öğretmenlerinin eğitim bilgilerini ve kişisel bilgilerini merak etmektedir. Öğrencilerin, öğretmenlerini daha yakından tanıması, öğretmeni hakkında pozitif algı geliştirmelerine ve yakınlık kurmalarına olanak sağlar. Kişilerin Facebook profilleri, kişiler hakkında oldukça fazla bilgi taşımaktadır. Sınıf ortamında pasif kalan bir öğrenci hakkında daha çok bilgi sahibi olmak ya da otoriter bir öğretmenin farklı yönlerini de tanımak adına Facebook veya diğer sosyal ağlar kullanılabilir.

İlköğretim öğrencilerinin, ortaöğretim öğrencilerine göre pasif etkileşim ortalaması daha yüksektir. Elde edilen verilere göre ilköğretim öğrencilerinin pasif etkileşimde çoğunlukla gerçekleştirdiği madde 19'da belirtilen "Duvarındaki gönderileri okurum." ve madde 9'da belirtilen "Durum güncellemelerini okurum." maddeleri, Facebook üzerinden

gerçekleştirilebilecek informal öğrenmelerin, öğrenciler üzerinde etkili olabileceğini ortaya çıkarmıştır.

İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın ikinci alt problemini oluşturan "Aktif Etkileşim" boyutunda yer alan etkileşimleri, öğrencilerin pasif etkileşimlere göre daha az oranlarla gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim öğrencileri, ortaöğretim öğrencilerine göre aktif etkileşime daha olumlu bakmaktadır. Bu sonuca göre Facebook üzerinden gerçekleştirilecek bir eğitimin, ilköğretim öğrencileri üzerinde uygulanması daha etkili olacaktır denilebilir.

Her iki öğrenim düzeyindeki öğrenciler aktif etkileşim sayılabilecek eylemlerden öğretmeni ile iletişime geçme, sohbet (chat) yapma, fotoğraflarına yorum yapma etkileşimlerini gerçekleştirmeyi tercih ederken, öğretmenin katıldığı gruplara katılma ve duvarında ileti paylaşma eylemlerini gerçekleştirmeyi tercih etmedikleri görülmüştür.

Ölçeğe katılan ve Facebook kullanımında aktif davranışlar sergileyen ilköğretim öğrencileri öğretmenlerinin fotoğraflarına yorum yapma ortalaması, ortaöğretim öğrencilerine göre daha yüksektir. Fotoğraflar, insanlarının anlarını kayıt almak adına önemlidir. Öğrenciler, sınıf dışında farklı yerlerde öğretmenlerinin farklı hallerini görerek, öğretmenleri hakkında oluşmuş önyargıları varsa bunu değiştirebilirler.

Öğretmenime mesaj gönderirim ve öğretmenimle iletişim kurmamı sağlar maddelerine, ilköğretim öğrencileri daha yüksek oranda cevap vermiştir. Her iki öğrenim düzeyinde de öğrenciler öğretmeninin duvarına ileti yazma maddesini tercih etmeyerek, aktif etkileşim boyutunda en az gerçekleştirilen madde olmuştur.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Günümüzde sosyal medyanın hayatın bir parçası haline gelmesiyle, birçok kurum ve kuruluş sosyal ağlarda yer edinmiştir. Üniversitelerin internet adreslerine bakıldığında büyük çoğunluğunun sosyal ağ bağlantılarını kullandığını ve okul ile ilgili gelişme ve duyuruları kendi ağlarında paylaştığını görmekteyiz. Bu durum ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında yaygın olmamakla birlikte öğrencilerin, okulları adına kendi oluşturdukları sayfalar aracılığıyla bilgi paylaştıkları görülmektedir. İlk ve ortaöğretim öğrencilerinin çoğunluğu bu etkileşim türünde okul ve okul arkadaşları ile ilgili gelişmeleri takip etmek

için Facebook'u kullandıklarını belirtmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %85,1'i gibi yüksek bir oranının Facebook sosyal ağına üyeliği olduğu görülmüştür. Facebook üyeliği bulunan öğrencilerin %33,2'sinin ise her gün sosyal ağlarda vakit geçirdikleri yapılan analizlerde ortaya konulmuştur. Bu açıdan bakıldığında okul ile ilgili duyuruların sosyal ağlar üzerinde yapılmasıyla bir çok kişiye ulaşılabileceği sonucu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki eğitim kurumları, sosyal ağlarda okulları için açacakları sayfalar aracılığıyla informal eğitim gerçekleştirebilir.

İlköğretim düzeyindeki öğrenciler, ortaöğretim düzeyindeki öğrencilere göre derslerle ve projelerle ilgili bilgi paylaşımında daha çok bulunacağını belirtmiştir. İlköğretim öğrencilerinin %16,9'u her zaman bilgi paylaşımında bulunabileceği belirtirken, ortaöğretim öğrencilerinin %10,2'si her zaman derslerle ve projelerle ilgili bilgi paylaşabileceğini belirtmiştir.

Öğrenciler, "Derslerle ya da diğer eğitsel konularla ilgili bilgi paylaşımında bulunurum" maddesine olumlu yaklaşmıştır. Bu sayede internet üzerinden buldukları başka bilgi kaynaklarını da kullanarak, bulundukları paylaşımlar sayesinde, arkadaş listesinde bulunan diğer kişiler üzerinde informal öğrenim gerçekleştirebileceklerdir. İlköğretim öğrencileri, ortaöğretim öğrencilerine göre daha fazla eğitsel konularla ilgili bilgi paylaşımında bulunmaktadırlar.

Ölçeği cevaplayan ortaöğretim öğrencilerinin %11,8'i, ilköğretim öğrencilerinin %12,4 her zaman Facebook üzerinden eğitsel amaçlı paylaşımlarda bulunduğunu belirtmiştir. Görsel, işitsel içeriklerin kolaylıkla paylaşılabileceği bir ortam hazırlayan Facebook sayesinde, öğrenciler görerek, işiterek aynı zamanda arkadaşları ile iletişimde gerçekleştirebilecekleri için eğlenerek, kendilerini geliştirebilirler. Ayrıca ölçeği cevaplayan öğrencilerin yarıya yakını Facebook'u eğitsel amaçlı kullandığını belirtmiştir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

İlköğretim öğrencilerinin işbirlikli etkileşim faktöründe aldığı değer $\bar{X}$=2,51 iken, ortaöğretim öğrencilerinin değeri $\bar{X}$=2,23 olarak bulunmuştur. Bu sonuca göre İşbirlikli Etkileşim faktöründe, ilköğretim öğrencileri ortaöğretim öğrencilerine göre işbirlikli etkileşimleri gerçekleştirmeye daha olumlu yaklaşmaktadır.

Öğretmenler, Facebook üzerinden de öğrencilerine ders ve ödev dağıtabilir. Son dönemde yaygınlaşan ters-yüz edilmiş sınıflar (Flipped Classrom) uygulamasında öğrencilerin

dersten önce konuyla ilgili araştırma yapması ve derse hazırlanması önemlidir. Bu aşamada sosyal medya ters-yüz edilmiş sınıfların önemli bir parçası haline gelebilir.

Öğrenciler Facebook üzerinden gruplar kurmaya olumlu baksa da çoğunluğu grup içi çalışmalarını Facebook üzerinden gerçekleştiremeyeceklerini belirtmiştir. Dördüncü alt problemde yer alan "Grup çalışmalarımı Facebook üzerinden yürütebilirim" maddesi her iki öğrenci grubu içinde faktör içerisinde en düşük ortalama değeri almıştır.

Öğrencilerin, çoğunun Facebook gruplarına üyeliği bulunmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %60'ının grup üyeliği bulunmaktadır. Grup üyelikleri benzer ilgi alanına sahip kişilere ulaşmak, daha tecrübeli ve bilgili insanların bilgilerinden yararlanmak adına önemlidir. Ayrıca günümüzde pek çok kurum ve okul Facebook sayfaları açarak, duyuru ve bilgi paylaşımını sayfası üzerinden ilan etmektedir. Bu sebeple de gelişmeleri takip adına da grup üyelikleri önemlidir. Facebook oluşturulan bir gruba davet yoluyla da kişi ekleme özelliğine sahiptir. Facebook üzerinden eğitim vermek isteyen bir öğretmen, oluşturduğu gruba öğrencilerini davet ederek grup üyeliklerini sağlayabilir. Bu sayede paylaşılan bir içerek, ileti ya da görsel eş zamanlı olarak tüm grup üyelerine ulaşabilir ve gruptaki kişiler konu ile ilgili birbirlerinin yorumlarını görerek tartışma ortamı sağlanabilir. Kısaca grup üyelikleri, sanal ortamda sınıf ortamı oluşturmak adına önemlidir. Facebook grupları üyeliklerinin sosyal ağı eğitsel anlamda kullanmak adına avantajları çok olsa da, araştırmaya katılan ilköğretim öğrencilerinin sadece %8,3 'ü, ortaöğretim öğrencilerinin %8,8'i her zaman grup çalışmalarını Facebook üzerinden yürütebileceğini belirtmiştir. Facebook üzerinden grup çalışması yapılmasına, ortaöğretim öğrencileri daha olumlu bakmaktadır.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın beşinci alt problemi olan "Sosyal Etkileşim" faktörüne bakıldığında, öğrencilerin Facebook sosyal ağını birbirleri ile iletişim kurmada aktif olarak kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. İlköğretim ve ortaöğretim öğrencileri bu faktörde ölçeğe benzer cevaplar vermiştir.

İlköğretim öğrencilerinin %25,6'sı, ortaöğretim öğrencilerinin %23,1'i Facebook'u çeşitli bilgi ve kaynak paylaşımı için her zaman kullandığını belirtmiştir. Öğrencilerin sosyal ağ üzerinden birbiri ile bu denli iletişim halinde olmaları informal öğrenme ve akran eğitimi

için zemin hazırlamaktadır. Öğrencilere sosyal medya eğitimleri verilerek, sosyal medyada geçirdikleri zamanın daha kaliteli olması sağlanabilir.

Sosyal etkileşim faktöründe yer alan "Benimle ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak için kullanırım" maddesi, ilköğretim öğrencileri tarafından daha çok kullanılmaktadır. Araştırmaya katılan ilköğretim öğrencilerinin %14,5'i her zaman ortak ilgi alanına sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak için kullandığını belirtmiştir. Ortaöğretim öğrencilerinde ise %11'i her zaman bu eylemi gerçekleştireceğini belirtmiştir.

Sosyal etkileşim boyutu, araştırmada belirtilen etkileşimlerden en yüksek ortalamaya sahip olan etkileşim türüdür. İlk ve ortaöğretim öğrencileri Facebook üzerinden en çok sosyal etkileşimi gerçekleştirmektedir.

Altıncı Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın "Görsel Etkileşim" faktörü incelendiğinde öğrencilerin büyük çoğunluğunun öğretmenleri ile görsel açıdan etkileşimi oluşturan paylaşılan videoya yorum yapma ve öğretmenin etiketlendiği fotoğrafa yorum yapma gibi eylemleri gerçekleştirmediği görülmüştür. Elde edilen sonuçlara bakıldığında, ilköğretim öğrencilerinin ortaöğretim öğrencilerine göre görsel etkileşime daha sıcak baktığı söylenebilir.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Öğrencilerin Facebook üzerinden öğretmenleri ile arkadaşlık kurmaya yönelik düşüncelerinde, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık yoktur. Diğer bir ifadeyle öğretmenleri ile Facebook'ta arkadaş olmaya yönelik görüşleri, öğrencilerin kadın ya da erkek olmasına dayalı olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Elde edilen sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa yol açmasa da erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre öğretmenleri ile Facebook'ta arkadaşlık kurmaya daha olumlu baktıkları söylenebilir.

Öğrencilerin sosyal ağ ortamında öğretmenlerle etkileşiminde öğrenim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Ortaöğretim düzeyinde öğrenim gören öğrenciler, ilköğretim düzeyinde okuyan öğrencilere göre, öğretmenleriyle Facebook'ta arkadaşlık kurmaya daha olumlu bakmaktadır.

Ayrıca;

1) Ankete verilen cevaplara göre, ankete katılan öğrencilerin yarısının Facebook üzerinden öğretmenleriyle arkadaşlığı bulunsa da, öğrenci-öğretmen etkileşimlerinin hem eğitsel açıdan hem de sosyal açıdan fazla kurulmadığı ortaya çıkmıştır.
2) Öğrencilerin, öğretmenleri ile etkileşiminde, sosyal açıdan etkileşimlerinin eğitsel açıdan etkileşimlerinden daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır.
3) Öğrencilerin diğer öğrencilerle etkileşimi, hem eğitsel açıdan hem de sosyal açıdan öğretmenlerle olan etkileşimlerine göre yüksektir. Öğrenciler daha çok diğer öğrencilerle iletişim kurmak için Facebook'u kullanmaktadır.
4) Öğrencilerin yaş gruplarına göre, öğretmenleri ile Facebook arkadaşlığı kurmada en yüksek ortalama 17 yaş grubuna aittir. Yaşlara göre dağılıma göre ortaöğretim çağındaki öğrencilerin ortalamasının, ilköğretim çağındaki çocukların yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.
5) Ortaöğretim düzeyinde çalışan öğretmenler, ilköğretim düzeyinde çalışan öğretmenlere göre öğrencileriyle Facebook'ta arkadaşlık kurmaya daha olumlu bakmaktadır.
6) Öğretmenlerin anket sorusuna verdikleri cevapların ortalamasına bakarak, bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre, öğrencileri ile Facebook'ta arkadaşlık kurmaya daha olumlu baktıkları söylenebilir.
7) 26- 35 yaş aralığındaki öğretmenlerin, diğer yaş gruplarındaki öğretmenlere göre, Facebook üzerinden öğrencileriyle arkadaşlık kurmaya daha olumlu baktıkları görülmüştür.

Öneriler

1. Bu araştırma, Aksaray ili merkez okulları arasından seçilen 5 ilköğretim okulu ve 5 ortaöğretim okulunda uygulanmıştır. Daha geniş evren ve örneklem seçilerek araştırma tekrarlanabilir.
2. Araştırma, ilköğretim ve ortaöğretim öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir. Üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilerek farklı sonuçlara ulaşılabilir.
3. Sosyal ağlar üzerinden öğrenci-öğretmen etkileşimi üzerine deneysel çalışma yapılarak, daha derinlemesine çalışmalar yapılabilir.
4. Harmanlanmış öğretim veya Flipped Classrom uygulayan öğretmenler, sosyal ağları eğitimin bir parçası haline getirebilir. Konuyla ilgili sosyal ağlarda paylaşılan içeriklere öğrencilerin çalışması ve yorum yapması istenilebilir.

5. Öğrencilerin sosyal ağları bir eğitim aracı olarak görmesini sağlamak için, kurumlar sosyal ağlarda kendi gruplarını ya da sayfalarını oluşturarak, kurumları ile ilgili paylaşımları sosyal ağlar üzerinden gerçekleştirebilir.
6. Öğretmenlerden özel hayatının öğrenciler tarafından görülmesini uygun bulmayanlar olabilir. Bunu sağlamanın sosyal ağlarda çeşitli yöntemleri bulunur. Örneğin, özel paylaşımını öğrencilerinin görmesini istemeyen bir öğretmen, öğrencilerini arkadaş listesinde öğrenciler grubu olarak tanımlayarak paylaşımında öğrenciler grubunu hariç tutabilir. Böylece paylaşım öğrenciler grubu dahilindeki kimseye gösterilmez. Bu gibi çekinceleri ortadan kaldırmak için sosyal medya eğitimi her yaştaki bireyleri verilmelidir.
7. Sosyal ağlar artık hayatımızın bir parçası haline gelmiştir. Öğrencilerin de sosyal ağları sıklıkla kullandığı çalışmamızda belirtilmiştir. Hatta sosyal ağlara üyelik için gerekli olan 13 yaş sınırına da uymayan pek çok öğrenci, üyelik sırasında yaşını farklı göstererek sosyal ağlara üye olmuştur. Öğrencileri internetin zararlı içeriklerinden korumak ayrıca bilinçli internet ve sosyal medya kullanımı için küçük yaşlardan başlayarak öğrencilere “Bilişim Teknolojileri” dersi verilmelidir. Sosyal Ağ konusu Bilişim Teknolojileri ve Yazılım dersinin müfredatında yer almaktadır.

KAYNAKLAR

Acquisti, A. & Gross, R. (2006). *İmagined Communities: Awareness, İnformation Sharing, and Privacy on the Facebook.* Proceeding of 6th Workshop on Privacy Enhancing Technologies. Robinson College ,Cambridge: UK.

Amichai-Hamburger, Y. (2002). İnternet and personality. *Computers in Human Behavior,*18,1-10.

Atal, D. (2010). *İnformal Öğrenme Bağlamında Öğrencilerin Teknoloji Kullanım Durumları, Beklentileri ve Web 2.0 Uygulamaları Konusundaki Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bandura, A. (2001). A Cognitive Theory: An Agentic Perspective. *Annual Review of Psychology*. 52, 1-26.

Bannan-Ritland, B. (2002). Computer-mediated communication (CMC), e-learning and interactivity: A review of the research. *Quarterly Review of Distance education,* 3(2), 161-179.

Bartlett-Bragg, A. (2006). *Reflections on pedagogy: Reframing pr actice to foster informal learning with social software.* http://matchsz.inf.elte.hu/tt/docs/Anne20Bartlett-Bragg.pdf sayfasından erişilmiştir.

Binkley, M., Erstad, O., Herman, J., Raizen, S., Ripley, M. & Rumble, M. (2010). Defining 21st century skills. *Assessment and Teaching of 21st Century Skills* (s.1-31) http://atc21s.org/wp-content/uploads/2011/11/1-Defining-21st-Century-Skills.pdf sayfasından erişilmiştir.

Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 13(1), 11 http://www.postgradolinguistica.ucv.cl/dev/documentos/90,889,Social_network_boyd_2007.pdf sayfasından erişilmiştir.

Bozkurt, O.,Orhan, A.,Keskin, A. & Mazi, A. (2008). *Fen ve Teknoloji Dersinde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin Akademik Başarıya Etkisi.* 12,2.

Carlson, L. (2008). Responding to ostracism: SelfDesteem repair through Facebook profile creation. *Journal of Gustavus Undergraduate Psychology*, http://gustavus.edu/psychology/documents/LindseyCarlson1May08.pdf sayfasından erişilmiştir.

Cohen, A. (2011). *Higher Education Students' Perspectives of the Relevance of the Online Social Networking Site FB to Education*. PhD, Walden University College of Socıal and Behavıoral Science, Minnesota:USA.

Coutts, J., Dawson, K., Boyer, J. & Ferdig, R. (2007). *Will you be my friend? Prospective teachers' use of Facebook and implications for teacher education.*

Çetin, E. (2009). *Sosyal İletişim Ağları ve Gençlik: Facebook Örneği.* Uluslararası Davraz Kongresinde sunulmuş bildiri, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta. http://idc.sdu.edu.tr/tammetinler/bilim/bilim15.pdf sayfasından erişilmiştir.

Çilenti, K. (1988). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*. Ankara: Kadıoğlu Matbaası.

Devlet Planlama Teşkilatı (1994). *Bilim ve Teknoloji, Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Plan Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara.

Durmuş, B, Yurtkoru S., Ulusu Y. & Kılıç B. (2010). *Facebook'tayız*. İstanbul: Beta Yayıncılık.

Ergenç, A. (2011). *Web 2.0 ve Sanal Sosyalleşme: Facebook Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Ergin, A. (1995). *Öğretim Teknolojisi: İletişim*. Ankara: PEGEM.

Ertürk, S. (1997). *Eğitimde Program Geliştirme.* Ankara: Meteksan.

Gillet, D., El Helou, S., Chiu Man, Y. & Salzmann, C. (2008, February). *Turning Web 2.0 Social Software into Versatile Collaborative Learning Solutions.* First International Conference Advances in Computer-Human Interaction sunulmuş bildiri, Sainte Luce, Martinique. http://infoscience.epfl.ch/record/111941/files/AHCI_08_submitted.pdf?q=he-significance-of-social-software sayfasından erişilmiştir.

Grant, N. (2008). *On the Usage of Social Networking Software Technologies in Distance Learning Education.* In K. McFerrin et al. (Ed.), Proceedings of Society for Information Technology and Teacher Education. *International Conference 2008.* (3755-3759).

Hızal, A. (1984). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim.* Ankara: Kadıoğlu.

IAB Platform Status Report (2008). *"User Generated Content, Social Media and Advertising- An Overview".* http://www.iab.net/media/file/2008_ugc_platform.pdf adresinden erişildi.

In R. Carlsen (Eds.). (2007). Proceedings of Society for Information Technology & Teacher Education International Conference. University of Florida, Florida:USA.

İnternet Kurulu, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı, & Orta Doğu Teknik Üniversitesi. (2011). *Çocukların sosyal paylaşım sitelerini kullanım alışkanlıkları araştırması raporu.* http://www.guvenliweb.org.tr/istatistikler/node/43 sayfasından erişilmiştir.

Jones, J., Gaffney-Rhys, R. & Jones, E. (2011). Social network sites and student–lecturer communication: an academic voice. *Journal of Further and Higher Education*, 35(2), 201-219.

Karal, H. & Kokoç, M. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Ağ Siteleri Kullanım Amaçlarını Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 1(3), 251-263.

Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.

Kert, S. B. & Kert, A. (2010). The usage potential of social network sites for educational purposes. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(2), 486D507.

Kobak, K. & Biçer, S. (2008, Mayıs). *Facebook Paylaşım Sitesinin Kullanım Nedenleri*. International Educational Technologies Conference sunulmuş bildiri, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Lawson, J. T., Kleinholz, S. A. & Bodle, J. H. (2011). Using FB to Connect Alumni Current Students, and Faculty : A How-to Guide. *Teaching of Psychology*, 38, 265. http://top.sagepub.com/content/38/4/265.full.pdf sayfasından erişilmiştir.

Mazer, J., Murphy, R. E. & Simonds, C., J. (2009). The effects of teacher self-disclosure via FB on teacher credibility. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 175–183.

Mazman, S. G. (2009). *Sosyal Ağların Benimsenme Süreci ve Eğitsel Bağlamda Kullanımı.* Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Mezrick, B. (2010). *Kazara Milyarder Facebook'un Kuruluş Hikayesi* (B. S. Haktanır, Çev.). İstanbul: Doğan Kitap.

Murphy, R. (2003). *Essential Grammar in Use*. USA:Cambridge University Press.

Onat, F. & Alikılıç , Ö. A. (2008). Sosyal Ağ Sitelerinin Reklam ve Halkla İlişkiler Ortamları Olarak Değerlendirilmesi. *Journal of Yaşar, 3(9), 1111-1143.*

Ök, F. (2013). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Motivasyonları*. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Özkan, B. & McKenzie, B. (2008). *Social Networking Tools for Teacher Education*.In K. McFerrin et al. (Ed.), Proceedings of Society for Information Technology and Teacher Education International Conference. 2772-2776. Chesapeake, VA: AACE.

Özmen, F.,Aküzüm, C.,Sünkür, M. & Baysal, N. (2011). *Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitsel Ortamlardaki İşlevselliği.* 6th International Advanced Technologies Symposium sunulmuş bildiri. Elazığ Üniversitesi, Elazığ.

Püsküllüoğlu, A.(1995). *Türkçe Sözlük.* İstanbul:Yapı Kredi.

Şener, G. (2009). *Türkiye'de Facebook Kullanımı Araştırması*. Türkiye'de İnternet Konferansı'09 sunulmuş bildiri. Bilgi Üniversitesi, İstanbul.

Teclehaimanot, B. & Hickman, T. (2011). Student-Teacher Interaction on Facebook: What Students Find Appropriate. *TechTrends,* (19-30).

Tiryakioğlu, F. & Erzurum, F.(2010). *Bir Eğitim Aracı Olarak Ağların Kullanımı*. 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, Antalya.

Tonta, Y. (2009). Dijital yerliler, Sosyal Ağlar ve Kütüphanelerin Geleceği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(4), 742-768.

Toprak A., Yıldırım A., Aygül E., Binark M., Börekçi S. & Çomu T. (2009). *Toplumsal Paylaşım Ağı Facebook: Görülüyorum öyleyse varım!*. İstanbul: Kalkedon.

Türkmen H. (2010). İnformal (Sınıf Dışı) Fen Bilgisi Eğitimine Tarihsel Bakış ve Eğitimimize Entegrasyonu. *Ç.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi,* 39, 46-59.

Uşun, S. (2004). *Bilgisayar Destekli Öğretimin Temelleri.* Ankara: Nobel.

Vikipedi, "Facebook", http://tr.wikipedia.org/wiki/Facebook sayfasından erişilmiştir.

Vikipedi, "Web 2.0", http://tr.wikipedia.org/wiki/Web_2.0 sayfasından erişilmiştir.

Waters, R. D., Burnett, E., Lamm, A. & Lucas, J. (2009*)*. Engaging stake holders through social networking: How nonprofit organizations are using FB. *Public Relations Review,* 35, 102–106.

Wellman, B., Salaff, J., Dimitrova, D., Garton, L. Gulia, M. & Haythornthwaite, C. (1996). Computer Networks as Social Networks: Collaborative Work, Telework, and Virtual Community. *Annual Rewiev of Sociology*, 22, 2031-2034.

West, A., Lewis, J. & Currie, P. (2009). Students' FB 'friends' :Public and private spheres. *Journal of Youth Studies*, 12(6), 615-627.

Yeşilyaprak, B. (2002). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: Pegem A.

Yıldız, V. (1999). İşbirlikli Öğrenme ile Geleneksel Öğrenme Grupları Arasındaki Farklar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* 16-17, 155-163.

EKLER

Ek-1. İzin Belgesi

T.C
AKSARAY VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.68.05.00-666/532 09500 14 Mayıs 2012
Konu : Tez Önerisi

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07/03/2012 tarihli B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı ve 2012/13 no'lu Genelgesi.
b) Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün 04/05/2012 tarih ve B.30.2.GÜN.0.44.72.00/3304 sayılı yazısı.
c) Valilik Makamı'nın 19/12/2011 tarih ve B.08.4.MEM.4.68.05.00-666/1458-27134 sayılı oluru.
d) Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma Değerlendirme Komisyonunun 10/05/2012 tarihli Araştırma Değerlendirme Formu (Form:2).

Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nün ilgi (b) yazısı ile, Üniversitenin Eğitim Bilimleri Enstitüsü Anabilim Dalı Eğitim Teknolojileri Bilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Seda AKAY'ın, Yrd. Doç. Dr. Haluk ÜNSAL'ın danışmanlığında yürütmekte olduğu "Sosyal Ağlarda Öğrenci – Öğretmen Etkileşimi (Facebook Örneği)" konulu tez çalışmasını, İl Millî Eğitim Müdürlüğüne Bağlı İlimiz Merkez İlköğretim Okulları ile Liselerde bulunan öğretmen ve öğrencilere uygulanılması istenilmektedir.

Yapılması istenilen tez ile ilgili anket formları, ilgi (a) genelge hükümleri doğrultusunda ilgi (c) olur ile oluşturulan komisyon tarafından düzenlenen ilgi (d) Araştırma Değerlendirme Formunda "Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07/03/2012 tarihli B.08.0.YET.00.20.00.0/3616 sayılı ve 2012/13 no'lu Genelgesi"ne göre müracaat incelenmiş olup, tez ile ilgili anket çalışmasını, İl Millî Eğitim Müdürlüğüne Bağlı İlimiz Merkez Emlak Kredi İlköğretim Okulu, Fatih Sultan Mehmet İlköğretim Okulu, Cumhuriyet İlköğretim Okulu, Atatürk İlköğretim Okulu ve 23 Nisan İlköğretim Okulları ile Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi, Ahmet Cevdet Paşa Sosyal Bilimler Lisesi, Atatürk Lisesi, Hazım Kulak Anadolu Lisesi ve Anadolu İmam - Hatip Lisesinde bulunan öğretmen ve öğrencilere uygulanması, Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, olurlarınızı arz ederim.

Lütfiye DENERİ
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
10.../05/2012
Abdulkadir DEMİR
Vali a.
Vali Yardımcısı

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
İl Millî Eğitim Müdürlüğü Sofular Mahallesi
Hasan Caddesi No:1 68100 AKSARAY
Tel : 0 382 213 68 40, 212 00 12, 212 64 94
Faks : 0 382 213 68 14
aksaraymem@meb.gov.tr | http://aksaray.meb.gov.tr

ALO EBA 444 1 632
EĞİTİME 9500 DESTEK

Ek-2. Sosyal Ağ Kullanım Anketi (Öğretmen)

SOSYAL AĞLARDA ÖĞRENCİ-ÖĞRETMEN ETKİLEŞİMLERİ

ÖĞRETMEN ANKETİ

Değerli Öğretmen,

Bu anket, ilk ve ortaöğretim öğrencilerinin sosyal ağları kullanım durumlarını ve sosyal ağlarda öğretmenleri ile olan etkileşimlerini belirlemek amacı ile hazırlanmıştır. Ankete verilen cevaplar sadece bilimsel araştırma için kullanılacaktır. Cevaplarda samimi olunmasını diler, çalışmama sağladığınız katkı için teşekkür ederim.

Seda AKAY
Bilgisayar Öğretmeni
Mail adresi:sd.akay@gmail.com

Örnek Kullanım Şekli;

Anket sorularında kendinize uygun olan seçeneği belirledikten sonra, seçeneğin önünde yer alan kutucuğa (X) işaretini koyunuz.

Örn:Hangi sosyal paylaşım sitelerini kullanıyorsunuz?

[x] Facebook [ ] Twitter [ ] Myspace

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek

2.Yaşınız: ☐ 20-25 ☐ 26-35 ☐ 36-40 ☐ 41-+

3.Öğrenim Düzeyiniz: ☐ Lisans ☐ Lisansüstü

4.Çalıştığınız Okul Türü: ☐ İlköğretim ☐ Ortaöğretim

5.Mezun Olduğunuz Üniversite/Bölüm:.....

.....

6.Bilgisayar ve İnternete Erişim durumunuzu belirtiniz.

	Bilgisayar		İnternet	
	Var	Yok	Var	Yok
Evde	☐	☐	☐	☐
Okulda	☐	☐	☐	☐
Diğer(Lütfen Yazınız)				

7.İnternete bağlanma sıklığınız nedir?

☐ Hergün bir kereden fazla ☐ Hergün bir kere

☐ Haftada bir kere ☐ Haftada bir kereden fazla

8.Üyesi bulunduğunuz sosyal paylaşım sitesini ya da sitelerini kullanıyorsunuz?(Birden fazla seçenek seçilebilir)

☐ Facebook ☐ Twitter ☐ Msn/Livespace ☐ Myspace ☐ Mynet ☐ Google+

9.Sosyal Ağları hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?

☐ Her gün

☐ Haftada birkaç defa,

☐ Ayda birkaç defa

☐ Yılda birkaç defa

10.Sosyal Ağlara girdiğinizde ne kadar süre kalıyorsunuz?

☐ 15 dk'dan az

☐ Yaklaşık yarım saat

☐ Yaklaşık 1 saat

☐ 1 -3 saat

☐ 3 saatten fazla

11.Facebook'da üyesi olduğunuz gruplar var mı? ☐ Hayır (11. Sorudan devam edebilirsiniz.)

☐ Evet. Hangi gruplara üyesiniz? Lütfen işaretleyiniz.

	Öğrenci Grupları (Üniversite, bölüm, fakülte, öğrenci toplulukları)
	Ortak İlgi Grupları (Hobi, spor, müzik, politika, din, dil, sağlık)
	İnternet ve Teknoloji (Bilgisayar, donanım, yazılımlar, sanal ortamlar, yeni teknolojiler, mobil araçlar, oyun)
	Organizasyon ve Kuruluş (Sosyal kulüpler, eğitim kulüpleri, gönüllü yardım kuruluşları, ticari amaç gütmeyen kuruluşlar)

12.Facebook'ta öğrencilerinizi arkadaş listenize ekler misiniz?

☐ Evet ☐ Hayır

13.Facebook'u eğitim amaçlı kullanır mısınız?

☐ Evet ☐ Hayır

Ek-3. Sosyal Ağ Kullanım Anketi (Öğrenci)

SOSYAL AĞLARDA ÖĞRENCİ-ÖĞRETMEN ETKİLEŞİMLERİ

ÖĞRENCİ ANKETİ

Sevgili Öğrenci,

Bu anket, sizin sosyal ağları kullanım durumlarını ve sosyal ağlarda öğretmenleri ile olan etkileşimlerini belirlemek amacı ile hazırlanmıştır. Ankete verilen cevaplar sadece bilimsel araştırma için kullanılacaktır. Cevaplamada samimi olunmasını rica eder, çalışmama sağladığınız katkı için teşekkür ederim.

Seda AKAY
Bilgisayar Öğretmeni
Mail adresi:sd.akay@gmail.com

Örnek Kullanım Şekli;

Anket sorularında kendinize uygun olan seçeneği belirledikten sonra, seçeneğin önünde yer alan kutucuğa (X) işaretini koyunuz.

Örn:Hangi sosyal paylaşım sitelerini kullanıyorsunuz?

[x] Facebook [ ] Twitter [ ] Myspace

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1.Cinsiyetiniz: ☐ Kadın ☐ Erkek

2.Yaşınız: ☐ 11 ☐ 12 ☐ 13 ☐ 14 ☐ 15 ☐ 16 ☐ 17 ☐ 18

3.Öğrenim Düzeyiniz : ☐ İlköğretim ☐ Ortaöğretim

4.Devam Ettiğiniz Okul :.....

5.Sınıfınız:.....

6.Bilgisayar ve İnternete Erişim durumunuzu belirtiniz.

	Bilgisayar		İnternet	
	Var	Yok	Var	Yok
Evde	☐	☐	☐	☐
Okulda	☐	☐	☐	☐
Diğer(Lütfen Yazınız)				

7.İnternete bağlanma sıklığınız nedir?

☐ Hergün bir kereden fazla ☐ Hergün bir kere
☐ Haftada bir kere ☐ Haftada bir kereden fazla

8.Üyesi bulunduğunuz sosyal paylaşım sitesini ya da sitelerini kullanıyorsunuz?(Birden fazla seçenek seçilebilir)

☐ Facebook ☐ Twitter ☐ Msn/Livespace ☐ Myspace ☐ Mynet ☐ Google+

Diğer(Üye olduğunuz başka sosyal ağ siteleri varsa isimlerini yazabilirsiniz):.....

9.Sosyal Ağları hangi sıklıkla kullanıyorsunuz?

☐ Her gün ☐ Haftada birkaç defa ☐ Ayda birkaç defa ☐ Yılda birkaç defa

10.Sosyal Ağlara girdiğinizde ne kadar süre kalıyorsunuz?

☐ 15 dk'dan az

☐ Yarım saat

☐ 1 saat

☐ 1 -3 saat

☐ 3 saatten fazla

11.Facebook'da üyesi olduğunuz gruplar var mı? ☐ Hayır (11. Soruya geçebilirsiniz)

☐ Evet. Hangi gruplara üyesiniz? Lütfen işaretleyiniz.

	Öğrenci Grupları (Üniversite, bölüm, fakülte, öğrenci toplulukları)
	Ortak İlgi Grupları (Hobi, spor, müzik, politika, din, dil, sağlık)
	İnternet ve Teknoloji (Bilgisayar, donanım, yazılımlar, sanal ortamlar, yeni teknolojiler, mobil araçlar, oyun)
	Organizasyon ve Kuruluş (Sosyal kulüpler, eğitim kulüpleri, gönüllü yardım kuruluşları, ticari amaç gütmeyen kuruluşlar)

12.Facebook'ta öğretmenlerinize arkadaşlık isteği gönderir misiniz?

☐ Evet ☐ Hayır

13.Facebook'u eğitsel amaçlı kullanır mısınız?

☐ Evet ☐ Hayır

Ek-4. Sosyal Ağ Etkileşim Ölçeği

SOSYAL AĞLARDA ETKİLEŞİM ÖLÇEĞİ

Açıklama: Bu ölçek sosyal ağlar üzerinden öğretmenlerinizle olan etkileşimlerinizi belirlemek üzere hazırlanmıştır. Eğer Facebook üzerinden öğretmenleriniz ile etkileşiminiz yoksa, dersinize giren bir öğretmenin Facebook hesabı olduğunu düşünerek size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

Sosyal ağlarda,..		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğunlukla	Her Zaman
1	Öğretmenin eklediği fotoğraflara yorum yaparım.					
2	Öğretmenimin duvarına ileti yazarım.					
3	Öğretmenin katıldığı gruplara bakarım.					
4	Öğretmenimin arkadaş listesini incelerim.					
5	Öğretmenimin durum güncellemelerine yorum yaparım.					
6	Öğretmenimin gönderdiği fotoğraflara bakarım.					
7	Öğretmenimle chat(sohbet) yaparım.					
8	Öğretmenimin üye olduğu gruplara katılırım.					
9	Öğretmenimin durum güncellemelerini okurum.					
10	Öğretmenime mesaj gönderirim.					
11	Öğretmenimin iş bilgilerine bakarım.					
12	Öğretmenimin eğitim bilgilerine bakarım.					
13	Öğretmenimin paylaştığı videolara bakarım.					
14	Öğretmenimin etiketlendiği fotoğraflara bakarım.					
15	Öğretmenimin kişisel bilgilerini okurum(ilgilendikleri,favorileri, aktiviteleri vb.).					
16	Öğretmenimin temel bilgilerini okurum (politik görüşü,dini,ilişki durumu vb.).					
17	Öğretmenimin sayfasını görüntülerim.					
18	Öğretmenimin paylaştığı videolara yorum yaparım.					
19	Öğretmenimin duvarındaki gönderileri okurum.					

		Hiçbir Zaman	Nadiren	Bazen	Çoğunlukla	Her Zaman
20	Öğretmenimin etiketlendiği fotoğraflara yorum yaparım.					
21	Öğretmenimin iletişim bilgilerini okurum.(e-mail,takma adı,telefon numarası).					
22	Arkadaşlarımla iletişim kurmak için kullanırım.					
23	Arkadaşlarımla çeşitli bilgi ve kaynak paylaşımında bulunmak için kullanırım.					
24	Benimle ortak ilgi ve gereksinimlere sahip bireyleri bulmak ve gruplara katılmak için kullanırım.					
25	Okulumla (sınıf,üniversite,bölüm,vs..)ilgili gruplara katılarak iletişimimi sürdürmek için kullanırım.					
26	Sınıf arkadaşlarımla ödev ve proje çalışmalarımı paylaşmak için kullanırım.					
27	Okul ve okul arkadaşlarımla ilgili gelişmeleri takip etmek için kullanırım.					
28	Akademik(Derslerimle ilgili) çalışmalarıma destek olması için kullanırım					
29	Öğretmenlerimle iletişim kurmama katkı sağlar					
30	Facebook'ta sınıf içi tartışmalar yürütebilirim					
31	Ders materyallerini ve kaynaklarını iletebilirim					
32	Sınıf ve derslerle ilgili duyuruları görebilirim					
33	Ödev ve dersle ilgili görevleri alabilirim.					
34	Ortak ilgi ve gereksinimler durumunda gruplar kurabilirim.					
35	Derslerle ya da diğer eğitsel konularla ilgili bilgi paylaşımında bulunurum.					
36	Grup çalışmalarını Facebook üzerinden yürütürüm.					
37	Öğretim esnasında zengin çoklu ortam desteği sağlanabilir.(video,animasyon..)					

GAZİ GELECEKTİR.